

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies duodecimus, decimus tertius et decimus quartus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1868

De S. Burchardo Episc. Confessore Herbipoli In Germania.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71232)

DE S. BURCHARDO EPISC. CONFESSORE

HERBIPOLI IN GERMANIA.

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

§ I. S. Burchardi Acta, et gesta usque ad susceptum episcopatum.

B
ANNO DCCCLIV.

Acta S. Burchardi, dudum promissa,

S Burchardi, qui primus Herbipolenses in Franconia, Germaniæ provincia, infusus gessit, jam dudum in Opere nostro non semel facta est mentio, Actaque ad hunc diem, quo Herbipoli (incolis Wurtzburg ad Mœnum fluvium) colitur, danda promiserunt Majores nostri. Prætermisissis insertus est ad diem 2 Februarii, quod eo die ex hac vita excesserit, locumque propterea inveniit in Martyrologiis Galesinii, Felicii, Canisii, et Anglicano Wilsoni; item ad diem VIII ejusdem mensis, ad quem, non tamen addita, cur id faciat, ratione, eum David Camerarius retulit; ad diem XXV Februarii, ubi citantur Galesinius, Wion et Bucelinus, qui ad eundem de illo agunt diem, festumque ejus Herbipoli celebrari legitur feria v post SS. Dionysii, Rustici, et Eleutherii; ad diem VIII Julii, quo signatur in Florario Ms., sed loco non suo. A nostro alius est Burchardus, de quo item ad diem XI Octobris in Prætermisissis, a Ferrario in Catalogo sanctorum Martyrologio Romano non inscriptorum, memoratus, nempe Wormaciensis episcopus, de quo videri possunt, quæ ad diem XX Augusti dicta sunt item in Prætermisissis.

C
gemina datus: vetustiora ex anonymo; recentiora

2 Acta S. Burchardi habentur gemina: altera ab anonymo quodam, aliunde ignoto scripta; eaque admodum brevia et jejuna. Edidit hæc Henricus Canisius tom. 4 Antiquarum Lectionum pag. 651 et sequentibus editionis Ingolstadiensis; tomo vero III editionis Amstelodamensis pag. 5 et duabus sequentibus ex Mss. membranæ monasterii Aichstadiensis Ordinis Prædicatorum. Non meminit anonymus hic translationis S. Burchardi ab Hugone, Herbipolensi episcopo, factæ sub annum 984: unde eum in eunte seculo X vixisse suspicio est. Altera longe proluciora sunt et scripta ab Egilwardo, cœnobii S. Burchardi prope Herbipolim monacho, ut Trithemius ait libro de Viris illustribus sui Ordinis citatus a Surio. Trithemius quidem lib. III cap. 186 de S. Burchardo scribit: Ejus autem Vita diligenter conscripta est; ast a quo tacet. Horum Actorum apographum ex antiquo Ms. monasterii S. Stephani Herbipoli ad Majores nostros Antver-

pian anno 1726 detulit Joannes Fridericus Schannat rerum Fuldensium editor, in quorum Prologo abbatis nomen, cujus imperio scripta sunt, littera majuscula P; auctoris vero littera E utcumque indicatur: in margine vero abbati nomen Pelgrimus; scriptori vero Eggithdus attribuitur. Sitne postremum nomen idem, quod Egilwardus; an autem ex codice lectu difficili oblitteratoque non recte exscriptum, nescio: ut ut sit, auctorem equidem fuisse monachum Benedictinum, cœnobii S. Andreæ, seu, uti etiam nuncupatur, S. Burchardi, alumnium fuisse ex ipsomet auctore colligitur; quippe qui monasterium, cujus erat, ab ipso (S. Burchardo) primo fundatum, dicit in Prologo lib. III, postea vero per sacri corporis ejus præsentiam sufficienter nobilitatum. Ad calcem Prologi libri citati num. 45, acturus de translatione S. Burchardi ad S. Andreæ monasterium per Hugonem Herbipolensem episcopum sub seculo X finem facta, stilum se ait, omissis miraculis a S. Burchardo prius patris; convertere ad ea potissime, quæ nostris gesta sunt vel geruntur temporibus; unde aut eodem tempore, aut abs illo non admodum remotum fuisse, cum de S. Burchardo scripsit, conijcere licet: perperam igitur illum Possesimus in Apparatu sacro ad annum 800; Vossius de Scriptoribus Latinis ad 1300 retulerunt. Prodit insuper idem scriptor, unde, quæ narrat, sumpserit; primum quidem lib. II cap. v infra num. 37 ita loquens: Hæc itaque licet pauca de multis B. Burchardi virtutibus, doctrinis et exemplis juxta facultatem ingenioli nostri digesta sufficiant, quæ decerpta quidem a nonnullis antiquariorum relationibus satis simpliciter exaratis nostras in manus devenerant; dein vero addens scriptis antiquioribus ad Actorum calcem num. 53 veridicam præcedentium patrum relationem.

3 Idem Scriptor, sive Egilwardum, sive alio quocumque nomine appellare libuerit, Acta S. Kiliani episcopi et Martyris proluciora conscripsit, interpolatis ejusdem Martyris Actis antiquioribus simul et brevioribus; quæ utraque excusa et illustrata

habes

AUCTORE
J. B.

habes tom. II Julii ad diem VIII ejusdem mensis; ubi pag. 618 num. 13 in Actis S. Kiliani prolixioribus hæc leguntur: Qualiter autem venerabilis Pontifex publicitus episcopalem sedem Wirzburg primus promeruit (S. Burchardus) et quomodo Martyrum (SS. Kiliani et Sociorum) corpora de loco, ubi indecenter posita fuerant, sustulerit, in Vita ipsius, prout poterimus, manifestare curabimus; id quod sane fit in Actis S. Burchardi prolixioribus. Pari itaque passu tam in dictis S. Kiliani, quam in Burchardi Actis processit, utraque antiquiora liberaliter interpolando; utinam ubique ex vero, Scripta ab Egilwardo Acta Surius exhibet ad diem XIV Octobris, sed Prologo mutila, mutatoque non nihil stilo. Edidit item Acta S. Burchardi, Notisque illustravit Mabillonius seculo III. Benedictino part. I. pag. 698, non solum antiqua et breviora, sed etiam prolixiora Egilwardi, rescisso tamen integro Egilwardi lib. I, cui Acta antiquiora substituit. Nos utraque integre dabimus infra, prolixiora vero ipsiusmet Egilwardi stilo saltem propiora.

B
S. Burchardus, nobilis
Anglus,

4 Convenit utriusque Actis de S. Burchardi patria et generis conditione: Venerabilis Burchardus, inquit anonymus num. 2, Anglorum genere nobilis, nobilior factus prosecutione divinæ religionis. Egilwardus vero statim a Præfatione, præmissis nonnullis de ecclesiæ Anglicanæ a S. Gregorii ætate incremento, nobilis nobilissimum parentelæ germen appellat, quæ tam rebus, inquit, quam genere clara, divini timoris insignibus notabatur ab omnibus prædita. Seseque per id præcipue non tantum convicianis et contribulibus, sed et universo regno præbuit famosissimam, quod in bonis actibus nulli generationi terræ illius se patiebatur esse secundam. Addit deinde num. 5, sed tacente id prorsus anonymo: Tradunt etiam aliqui, quod iidem germani (Burchardus et Suidunus) magno Bonifacio archiepiscopo non solum compatriotæ, sed etiam carne fuissent consanguinei. Anonymus non modo Burchardum in Angliâ, sed etiam in Occidentali Angliâ natum fuisse videtur innuere, num. 4, cum Bonifacii ad Zachariam Romanum Pontificem verbis illum ab Occiduis partibus advenisse affirmat; et hoc quidem pacto utcumque confirmatur; eandem Angliæ partem tum Bonifacio, tum Burchardo natalem fuisse: natus porro Bonifacius fuit in West-Saxonia seu in Saxonum Occidentalium regno, in quo sitæ erant provinciæ Southamptonia (ubi in Nutcellensi monasterio monachus Bonifacius fuit) Bercheria, Wiltonia, Dorsetia, Devoniam (in qua idem vitam monasticam exorsus est) et Cornwallia; quarum aliqua mando edi S. Burchardum verosimiliter viderit. Sanguinis vinculo junctos fuisse Bonifacium et Sanctum nostrum nusquam anonymus innuit, minusque vero fit simile; falsum vero est, S. Swithunum (seu ut in apographo nostro legitur, Suidunum) Burchardi fratrem germanum fuisse: neque enim hic alius intelligi videtur posse, ac S. Swithunus Wintoniensis episcopus, cum num. 5 Swithunum, abs se memoratum, in Angliâ episco-

pum fuisse Egilwardus dicat; hic autem Wintoniensis episcopus sub annum 862 (vide tom. I Julii pag. 327) e vivis excesserit; id est, seculo integro et plus eo a S. Burchardi obitu, uti in hujus Commentarii decursu ostendetur. Videtur id audivisse Egilwardus ex hospitibus Anglis, Gutwino et Adelmario, qui id se in Legendis Anglicis legisse dixerint; at cujus farina fuerint Legendæ istæ vel ex hac de Burchardi et Switumi cognitione fabula, non temere, ut reor, colligi potest.

5 Par nobilitati generis in Burchardo inde ab ineunte ætate morum innocentia ac pietas fuit: Hic ab annis puerilibus Deo se vovens, inquit anonymus num. 2, quantum ætas permittebat puerilis, festinabat ad studium bonæ operationis: quibus fortasse verbis non modo piam sanctamque Burchardi indolem; sed etiam susceptum a puerilibus annis monasticæ vitæ institutum indicatum voluit. Pluribus quidem hoc loci verbis Egilwardus utitur; at nihilo plus refert, quod quidem S. Burchardo potius, quam cuilibet alteri futuræ sanctitati prælicenti puero proprium sit ac singulare. Paulo factus adultior, relicta patria, delictisque generis sui, peregrinatum abiit in Galliæ quamdam partem, ut quidem anonymus ait; nempe Comatæ (ut anonymi interpolator Egilwardus addit, sed nihil, cum omnis Gallia sic dicta fuerit, plus explicans) ubi, donec ad S. Bonifacium, qui Moguntinæ ecclesiæ, ut anonymus num. 2 ait, præerat, sanctitatis ejus fama excitus accessit; sponte igitur sua, si anonymi verba spectes, ad Bonifacium sese e Francia contulit; at si Egilwardum audias, ex Angliâ S. Bonifacii sive legatis, sive litteris evocatus fuit; ita enim scribit num. 10: Accidit autem divina, quæ disponit omnia suaviter, providente sapientia, dum in agro Dominico vir idem Bonifacius per omnia Apostolicis desudaret viribus, seges etiam verbi Dei multam jam in messem cresceret; præcavens venerandus heros, ne paucitas operariorum fervens opus impediret, quamplures cooperatores a sua patria, quos idoneos noverat, legatis atque litteris ad excolendum novale Dominicum, quod novare cœperat, ascissebat. Inter quos inclitus et in omni religionis testimonio nominatissimus presbyter Burchardus ad nuptias Agni vocatus, geminæ charitatis bis tincto cocco præcipue rutilabat. Ecce S. Burchardum non e Gallia, sed e Britannia a S. Bonifacio in Germaniam evocatum: scio quidem dici posse, aut in patriam rediisse interim Burchardum, aut evocatum fuisse e Gallia; verum quo solido antiquitatis testimonio et vade idoneo? Unde fit, ut Burchardi in Francia sub peregrini habitu commoratio mihi veniat in suspicionem falsi, pulemque ipsum, patriis hactenus finibus non egressum, Bonifacio invitante, in Germaniam, adjutricem operam Bonifacio collaturum, properasse. Et ita quidem existimo, quod Othlonus in Vita S. Bonifacii apud Mabillonium seculo 3 Benedictino part. 3 pag. 4 S. Burchardum inter eos, quos ille ex Angliâ evocavit, nominatim recenset his verbis: Unde in provinciam patriamque suam mittens, exinde tam feminas, quam viros

D

ex patria a
S. Bonifacio
evocatus,

E

F

religiosos,

A religiosos, scientiaque varia imbutos plures venire fecit, suique laboris onus divisit. Inter quos erant præcipui viri Burchardus et Lullus, Willibald et Wunnibald frater ejus, Witta et Gregorius. *Othloni autem dictis non repugnat Vita tertia S. Bonifacii tom. I Junii ab Henschenio edita, quamquam hæc ibi legantur pag. 482 num. 4: Alios etenim ex gente sua (elegit Bonifacius), alios ex parte Franciæ, nonnullos etiam de finibus Hiberniæ, quatenus adessent sibi cooperatores in vineam Domini. Ex quibus fuerunt hi: Wigbertus ex parte Anglorum, beatus Gregorius ex nobili prosapia Francorum, Sturm vero venerabilis et Lul, Mengoz, Willibaldus suisque germanus Winibaldus, et alii quamplures, quorum nomina perlongum esset dinumerare per singula. Non enim quotquot ex Anglia in Germaniam evocati fuerunt, illic nominatim recensentur, et stante adductorum verborum veritate, Winnibaldo ex Anglia in Germaniam evocato addi ex Othlono S. Burchardus potest.*

B
jam tum
forte mona-
chus,

6 Porro vero cum verbi Dei præcones ex Anglia excitos viros religiosos Othlonus nuncupet interque hos verosimiliter ex dictis S. Burchardus numerandus sit, vero item fit simile S. Burchardum prius in aliquo Angliæ monasterio vitam exercuisse monasticam, quam in Germaniam evocaretur; id quod innuere pariter videtur anonymus num. 5 citatus, cum S. Burchardum dicit a puerilibus annis se Deo vovisse, et ad studium bonæ operationis festinasse. Egilwardus quidem num. 12 S. Burchardum appellat presbyterum, neque quidquam adfert. lib. 1, unde monachum fuisse, erias; verum id manifesto affirmat num. 46 infra, ubi de Megingaudo (is est Mengoz in Vita tertia S. Bonifacii memoratus) hæc scribit: Hic itaque beatorum Bonifacii, Burchardi, Lulli ceterorumque, quos huc de Anglia divinus amor adduxerat, comperegrinus et compatriota, nec non professione monachus, sicut et illi, nullatenus mutans vel inficiens rigorem propositi, etc. *Tritheimius lib. 4 de viris illustribus sui Ordinis cap. 184 S. Burchardum ait fuisse monachum cujusdam cœnobii in Anglia; quodnam vero id fuerit, Pitseus aperit de Scriptoribus Angliæ ætate IX ad annum 791 ita scribens: Sanctus Burchardus Ordinis Sancti Benedicti monachus Anglus in cœnobio Nuiscellensi, S. Bonifacii discipulus: eodem nempe, in quo S. Bonifacium aliquando monachum egisse indicavimus supra num. 4, quo de hæc lego Itinerarii Lelandi col. 8: Bonifacius fit monachus in Exancestre et postea petiit Huntscel monasterium, ubi venerabilis Winbertus abbas præfuit. Sed vellem S. Burchardi in eo monasterio commorationem majoris antiquitatis testimonio firmare possem.*

sub annum
725

7 At non minus verosimile est, S. Burchardum monasticum institutum fuisse complexum, postquam ad S. Bonifacium accessit, sicut existimasse videtur Egilwardus, eum primo, cum apud S. Bonifacium esset, presbyterum tantum appellans, quem postea dicit, fuisse monachum. Willibaldus vero in Vita S. Bonifacii tom. I Junii pag. 467 num. 37 testa-

tur, quamplurimos e Britannia in Germaniam advenas regulari S. Bonifacii se institutioni subdisse; e quorum numero Sanctus noster fuerit, necne, unde liquido definiam, nihil suppetit. Definiri certius potest, quo saltem circiter anno in Germaniam venerit: factum id tam anonymus, quam Egilwardus scribunt, cum jam S. Bonifacii fama longe lateque increbresceret; cui consonat Willibaldus mox citatus his verbis: Sicque Sanctæ rumer prædicationis ejus diffamatus est, in tantumque inolevit, ut per maximam jam Europæ partem fama ejus perstreperet; et ex Britannia partibus servorum Dei plurimi ad eum, tam lectorum, quam etiam scriptorum, aliarumque artium eruditorum virorum, congregationis conveniret multitudo: quorum quamplurimi regulari se ejus institutioni subdiderunt, populumque ab erratice gentilitatis profanatione plurimis in locis evocare, et alii quidem in provinciam Hessorum, alii etiam in Turingiam dispersi late per populorum vicos verbum Dei prædicabant. Inde vero mox Willibaldus subjicit Gregorii II Pontificis obitum, qui accidit anno 731. Præmiserat autem Willibaldus verbis mox transcriptis ordinationem S. Bonifacii in episcopum Romæ factam anno 723; ejusdem in Hassiam reditum, et in Turingiam profectionem, ubi monasterium Ordorpense condiderat: itaque ad Bonifacium inter annum 723 et 731 S. Burchardus atque supra memorati Anglo-Saxones accessisse videntur, nempe sub annum 725, cui S. Burchardi in Germaniam adventum illigant Baronius in Annalibus, Alfordus in Annalibus ecclesiæ Anglo-Saxonice, Georgius ab Eckhart in Commentariis de rebus Franciæ Orientalis lib. 21 num. 30, P. Ignatius Gropp, S. Stephani cœnobii Heribipoli Ordinis S. Benedicti professus in Vita S. Burchardi Germanica part. 1, cap. 2.

AUCTORE
J. B.

E

8 Etsi verum non undequaque vero consona sint, quæ de supra memoratis Apostolicis viris a Bonifacio ex Anglia sub annum 725 evocatis scribit Othlonus, ut vel ex Gregorio, qui non Anglus, sed Francus fuit, patet; non tamen ex eo numero expungendus est Burchardus, ut propterea vult Cointius in Annalibus ad annum 724 num. 9, quod apud Egilwardum nihil fecisse legatur, ex quod ad Bonifacium accessit, donec Pippinum Majorem-domus Bonifacius adiit, Childerico III rege, annis facile decem a Gregorii II obitu in regem inaugurato. Nam Egilwardus, etsi nullum S. Burchardi peculiare factum, quod eo temporis intervallo contigerit, quod a Burchardi adventu usque ad Bonifacii ad Pippinum Majorem-domus accessum fluxit, referat, satis tamen innuit universim, Burchardum ab adventu suo per tempus aliquod morum suorum sanctitate, atque in obeundis ceterorum S. Bonifacii adjutorum exemplo ministeriis sacris sedulitate omnium sibi amorem conciliasse; sic enim ille num. 12: Ex hoc tempore (quo exceptus a Bonifacio primum fuit) nobilissimo Sanctorum virorum collegio sub magisterio summi præsulis Bonifacii consociatus Deo dignus presbyter Burchardus cepit ab exemplis singulorum solidam suæ con-

in Germa-
niam venit,

F

versationis

A versationis sanctitatem veluti quibusdam pigmentis accuratissime condire et in illorum comparatione seipsum totamque transactam vitam despiciere; indeque factum est, ut pro morum honestate vitæque in omnibus permaxime laudabili in brevi omnibus esset amor et honori. Rursum, ut *Egilwardus* scribit num. 5, *Bonifacius Zachariæ* asseruit, hunc (*Burchardum*) ob occiduis partibus ante annos aliquot in suum suorumque contubernium advenisse. *Item* lib. 2 cap. 3 seu num. 27 ait: *Gloriosus autem Antistes Burchardus Christi Martyribus (SS. Kiliano et sociis) dono dedit, immo sponsæ ecclesiæ Wirzburgensi prædia in dotem contulit, quæ dudum cum S. Bonifacio commorans et cum ipso palatium regale frequentans vel parochias circuiens conquisierat, seu pretiis in suæ proprietatis jus ab ingenuis viris comparaverat. Ex quibus abunde patet, quam temere Cointius asserat, non legi quidquam a Burchardo, antequam Bonifacius Pippinum, Romam una cum Burchardo, ut quidem Egilwardo placuit, iturus, adiret, gestum fuisse, vel ipso, quem citat, Egilwardo teste.*

quam, dum Romano itinere

B 9 Innuat porro num. 11 et 12 *Egilwardus*, *Burchardum*, cum ad *Bonifacium* venit, ætate fuisse virili et sacerdotio decoratum: præterea vaticinanti *Bonifacio* fore, ut ad episcopalem dignitatem eveheretur, respondisse *Egilwardus* ait: Ego vero etiamsi ad id, quod loqueris, me idoneum non esse veraciter profiteor, tamen, quodcumque michi per tuam Sanctitatem imponitur, oneri non obliator: quæ quidem *Burchardum* annos ætatis suæ triginta aut plures jam tum numerasse ex *Egilwardi* mente ostendunt. Eadem quoque mens fuit *Anonymo*, qui num. 3 *Bonifacium* de *Burchardo* advena sic loquentem inducit: Gaudete, Fratres, ecce misit Dominus Virum contubernialem, cui committi debeat ovile *Dominicum* in *Wirzburgensi* urbe a *B. Kiliano* collectum; at num. 4 juvenem fuisse dicit, cum ad *Bonifacium* primum accessit; ubi *Bonifacius Burchardum* ad *Herbipolenses* infulas evehendum, *Zachariæ Pontifici* commendans inducitur dicens: Hunc juvenili ætate ab occiduis partibus advenisse, secumque usque ad perfectam ætatem degentem se nihil in eo reperisse, quod pontificali officio videatur contraire. Quibus quidem verbis confirmatur id, quod supra dixi, nimirum *Burchardum* aliquandiu prius *Apostolicis* muneribus functum fuisse, quam ad *Pippinum Majorem-domus Bonifacius* accesserit, Romam una cum *Burchardo*, ut quidem *Egilwardus* scribit, petiturus. Verum, quod de juvenili ætate *Burchardi* in *Germaniam* advenientis posteriore loco ait, non solum iis, quæ num. 3 dixerat, videntur haud satis coherere; sed etiam *S. Burchardum* aut anno circiter 725 adhuc juvenem fuisse, aut annos tantum circiter 30 numerasse anno 741, quo præesse *Ecclesiæ Zachariæ* cepit, reliquæ *S. Burchardi vitæ* historia, ex infra dicendis omnino repugnat. Neque verum est, quod uterque biographus scribit, *Bonifacium Burchardo* comite, et *Zachariæ Pontifice*, Romam adisse. Ex *Willibaldo* enim in *S. Bo-*

nifacii Vita tom. I Junii pag. 464 num. 22 comperit habemus, illum Romam fuisse profectum ad *Gregorium* primo secundum et novissimo (*Gregorio III*) priorem. Iterum anno 723 ad eundem *Gregorium II*, a quo tunc creatus est episcopus, ibidem pag. 466 num. 30 et 32. Tertio denique ad *Gregorium III* pag. 468 num. 30, a quo factus fuerit archiepiscopus. Numquam vero alias iterum Romano itinere sese dedisse in antiquioribus ejus *Vitis* legitur, neque quartum id iter Romanum, neque causas, ob quas id susceptum fuisset, tacituris.

10 Ex quo in *Germaniam S. Burchardus*, sub annum ex dictis 725, venit, quid, donec pontificalibus infulis decoratus fuit, præclari gesserit, neque anonymus ejus *Vitæ* scriptor, neque *Egilwardus* enucleate prodidit; dubitandum tamen non est, quin laboribus *Apostolicis* gnaviter incubuerit itaque ad episcopalem dignitatem viam sibi straverit, ut colligi potest tum ex *Egilwardi* verbis supra citatis, tum ex donationibus a *Franconum* principibus ea tempestate ipsi factis, quas inter recentiores nonnulli scriptores, ut *Ignatius Gropp* part. 1 cap. 4 et 5 monet, referunt *Norlach*; a *Carolo Martello* ipsi concessum; ab aliis vero *Murbacum*, *Homburgum*, *Murhard* et *Sluchteren*: priore loco instituisse *Burchardum* erudiendæ juventuti scholas; *Septemtrionalem Franconiam* sudoribus suis irrigasse, a quibus, cum aliquando defatigatus cessaret, in silvam *Buconiam* sese abdere solitum in loco, cui nomen *Burchardrod*, id est, *Burchardi quies*, leucis aliquot a *Kissinga* distito, ac sic dicto, quod illic, ut opinantur indigenæ, amissas vires recreare soleret; amicitiam denique cum *S. Amore*, abbate *Amorbacensi* coluisse, et frequentia de re *Christiana* promovenda contulisse consilia. Eximendum e locis *S. Burchardo* donatis censet *Groppius Amorbacum*, ut quod *S. Pirminio* a *Ruthardo*, comite de *Frankenberg* concessum fuerit. Reliqua *S. Burchardo* donata censet, vel a *Carolo Martello*, vel ab ejus filiis *Pippino* vel *Carolomanno*; non a *Carolo Magno*. *Pippino* vero id tribuendum foret, si fides corrupto *Caroli Magni*, anno xx regni ejus dato, quo *Neustadeum*, *Hohenburgum*, *Amerbachum*, *Sluchternam* et *Murhartum Wirceburgensi sedi* confirmat, diplomati habenda esset; hæc enim in eo leguntur: Nos ergo *Burchardo* (cui parens noster *Pipinus*, nondum tunc episcopo, de iis locis assensus erat) et successoribus hæc petita concedimus. Ad calcem *Diplomatis* signantur tamquam testes *Zacharias Papa*, et archiepiscopus *Bonifacius*, qui quidem tum jam dudum e vivis excesserant. Adde his *Austrasiæ regnum* a *Caroli Martelli* obitu, qui anno 741 *Idibus Octobris* contigit, procurasse non *Pippinum*, sed *Carolomannum*; anno vero eodem *Burchardum* ordinatum fuisse episcopum, ut mox videbimus; atque adeo vix inveniri posse tempus, quo has donationes *Burchardo*, nondum scilicet episcopo, *Carolomannus* fecerit.

non interruptis sudoribus irrigat ditatur aliquot prædiis.

E

F

A

§ II. S. Burchardus fit Wirceburgensis episcopus: varia partim confert, partim acquirit ecclesie suae bona: SS. Kiliano et sociis templum condit, eorumque reliquias bis transfert.

S. Burchardus saltem ab anno 742, ut ex Concilio Liptinensi,

Jam ab annis circiter septemdecim S. Burchardus Franconiam Apostolicis sudoribus irrigaverat, cum prout vaticinatus in ejus adventu S. Bonifacius fuerat. sedi Herbipolensi primus episcopus factus est; qui enim eundem agrum prius sanguine irrigarat S. Kilianus nusquam sedem fixam habuerat. Burchardus itaque ex nostro calculo in episcopum Herbipolensem ordinatus fuit haud serius anno 742; at huic calculo repugnat Egilwardus, qui id factum scribit anno 751, quem sequuntur auctor Chronici Wirceburgensis, a Baluzio tom. I Miscellaneorum editus pag. 502, Annalista Saxo et abbas Urspergensis: repugnant auctor Annalium Francorum apud Freherum, Marianus Scotus, Lambertus Schafnaburgensis, Sigebertus, qui anno 746 Burchardum ordinatum tradunt. Verum pro Ordinatione S. Burchardi haud serius anno 742 facta stant Karolomanni in Concilio Liptinensi, anno 743 Kalendis Martiis Liptinis in agro Camera-censi celebrato, in quo confirmati fuere canones Concilii habiti anno 742, verba in praefatione Liptinensis Concilii, quae sic se habent: Ego Karolomanus dux et Princeps Francorum anno ab Incarnatione Domini DCCXLII, XI videlicet Kalendas Maii, cum Concilio servorum Dei, et optimatum, episcopos, qui in regno meo sunt, cum presbyteris ad Concilium et Synodum pro timore Christi congregavi, id est Bonifacium archiepiscopum, et Burchardum, et Regenfridum, et Wintanum et Witbaldum (alias Willibaldum) et Dadanum, et Eddonum ac reliquos episcopos cum presbyteris eorum.

B

S. Bonifacii,

12 Habemus igitur Burchardum jam inde ab anno 742 episcopum; sed an Herbipolensi sedi affectum? Successerat Gregorio III Zacharias mense Decembri anni 741, cui summæ dignitatis apicem mox scripta ad eum epistola (132 apud Serarium) gratulatus, suamque erga sedem Apostolicam testatus obedientiam, ita pergit Bonifacius: Necesses quoque habemus indicare Paternitati vestrae, quia, per Dei gratiam, Germaniae populis aliquantulum percursis, tres ordinavimus episcopos, et provinciam in tres parochias discevimus, et illa tria oppida sive urbes, in quibus constituti et ordinati sunt, scriptis auctoritatis vestrae confirmari et stabiliri precantes desideramus. Unam esse sedem episcopatus decrevimus in Castello, quod dicitur Wirzburg; et alteram in oppido, quod nominatur Buraburg; tertiam in

loco, qui dicitur Erphesfurt, qui fuit jam olim urbs paganorum rusticorum. Successerat item Carolo Martello anno eodem, quo Zacharias, mense Octobri defuncto, Karolomannus filius, qui cum Synodum celebrare se velle Bonifacio significasset, petiit is eadem epistola, ut id bona Pontificis venia fieret, sicut re ipsa loco quidem Germaniae incerto, sed anno 742, ex numero superiore, celebrata fuit ac sequenti anno in Liptinensi Synodo confirmata. Anni Zacharias Bonifacii postulatis epistola (142 apud Serarium) data Kalend. Aprilis, imperante Domino piissimo, augusto Constantino, a Deo coronato, magno imperatore. Anno vicesimo quarto imperii, indictione XI, vel X, ut Baronius monet, cum scripta ea epistola fuerit ante Synodum Liptinensem, quæ indictione XI celebrata est.

13 Anno igitur 742 jam Herbipoli ordinatus episcopus fuerat; at hunc non alium fuisse a S. Burchardo efficitur, ex Zachariae epistola (inter Seravianas 133) anno eodem et die, quo proxime memorata ad Bonifacium, scripta ipsimet S. Burchardo; quam eo quod Sancto nostro honorifico sit, integram huc transcribo: Dilectissimo nobis Burchardo Sanctae ecclesiae Wirziburgensis Zacharias Papa. Domino cooperante et sermonem confirmante, ad dilatandam Christianitatis legem et orthodoxae fidei tramitem ad docendum, juxta quod praedicat haec Romana ecclesia, cui Deo auctore praesidemus, innotuit nobis sanctissimus ac reverendissimus frater et coepiscopus noster Bonifacius nuper decrevisse et ordinasse in Germaniae partibus episcopales sedes, ubi praest vestra dilectio, et provinciam in tres divisisse parochias. Quo cognito, cum magna exultatione, extensis ad sidera palmis, illuminatori et datori omnium bonorum Domino Deo et Salvatori nostro Jesu Christo gratias egimus, qui « facit utraque unum. » Flagitavit autem a nobis per suas syllabas jam dictus sanctissimus vir per apostolicam auctoritatem vestras confirmari sedes. Pro quo et nos, ardenti animo et divino juvamine, auctoritate beati Petri principis Apostolorum, cui data est a Deo et Salvatore nostro Jesu Christo ligandi solvendique potestas peccata hominum, in caelo et in terra, confirmamus, atque solidas permanere vestras sedes sancimus episcopales, interdicientes ipsius principis Apostolorum auctoritate, a praesenti omnibus et in futuris generationes, ut nullas audeat contra eandem vestram ordinationem, quae dignante Deo, ex nostra praeeptione in vobis facta est.

14 Et hoc interdicientes, ut nullus audeat, juxta sanctorum canonum traditionem, ex alio episcopatu ibidem translari, aut ordinare episcopum, post vestram de hoc seculo evocationem, nisi is, qui Apostolicae nostrae Sedis in illis partibus praesentaverit vicem. Sed nec unus alterius parochias invadere, aut ecclesias subtrahere praesumat. Nam si, quod non credimus, si quis ille fuerit, qui contra hanc nostram praeeptionem temerario ausu venire tentaverit, sciat se, aeterno Dei judicio, anathematis vinculo esse innodatum.

auctore
J. B.et Zachariae
Papae

E

alias Wirziburgensis

F

litteris ostenditur,

AUCTORE
J. B.

tum. Si quis vero Apostolica servaverit præcepta, et normam rectæ et orthodoxæ fidei fuerit assecutus, benedictionis gratiam consequatur. De cætero, petimus divinam clementiam, ut confirmet, et corroboret hoc quod operatus est Dominus in vobis; et charitas Dei, gratia, et pax vera sit cum spiritu vestro. Sanctissimi et dilectissimi nobis, toto conanime elaborate pro fide Christi, et ad ministerium ejus perficiendum decertate, ut cum egregio Apostolo mereamini dicere: « Bonum certamen certavi, cursum con- » summavi, fidem servavi. De reliquo reposita » est mihi corona justitiæ, quam reddet mihi » Dominus in illum diem justus iudex. » Salutantes vos in Domino valere optamus. Bene valete. Data Kalend. April. Imperante Domino Constantino magno imperatore, anno vicesimo quarto, imperii ejus anno II (a morte patris) indictione XI; anno 743. Ita se habet Zachariæ epistola eodem tenore pluribus episcopis eodem tempore scripta. Similem saltem Zacharias scripsit ad Witam seu Albuinum Buribergensem in Hassia episcopum, quæ Serario 131 est.

B

imo ab anno
741

15 Ex binis modo adductis monumentis, quibus quid solidi opponi possit, non video, evincitur S. Burchardum in episcopum Wirceburgensem non serius anno 742, et quidem, non a Zacharia, sed ab ipsomet Bonifacio fuisse ordinatum: quod ita intellectum cupio, ut tum non designatus aut electus dumtaxat, sed etiam consecratus fuerit; idque ab anno 741. Probatur id partim ex Concilio Germanico, quod anno 742 XI Kalendas Maii seu XXI Aprilis habitum fuit, partim ex Sanctimoniali Heidenheimensi, quæ Vitam S. Willibaldi, æqualis sui et consanguinei descripsit: in illo enim S. Willibaldus Eystadiensis episcopus inter ejus Concilii episcopos a Carolomanno (verba habes supra num. 10) nominatim recensetur, ut adeo mense Aprilis anni 742 Willibaldum episcopum fuisse necesse sit. Sanctimonialis autem Heidenheimensis tom. II Julii pag. 511 num. 42 de tempore, quo consecratus in episcopum fuit, sic loquitur: Sanctus Willibaldus quando in episcopatum consecratus erat, habebat quadraginta annos et unum. Et tunc erat autumnale tempus:.... tribus hebdomadibus ante natale S. Martini, ut paulo post adjungit, id est, eaeunte Octobri: consecratus igitur in episcopum S. Willibaldus erat jam inde ab anno 741; verum a quibus? Statimque posteaquam illuc veniebat (in Thuringiam Willibaldus) inquit Sanctimonialis ibidem num. 41, Sanctus Bonifacius (post factus) archiepiscopus, atque Burchardus et Wizo episcopatus auctoritati illum ordinando consecraverunt. Consecratus igitur jam tum et ipse Burchardus in episcopum fuerat, non regionarium et nulli certæ sedi affixum; sed Herbipolensi, ex litteris Zachariæ pontificis supra datis. Fert quidem Eystadiensium traditio, S. Willibaldum sibi datum fuisse episcopum anno 745; sed pro anno 741 stat auctoritas longe major.

in episcopum
Herbipolen-
sem conse-
cratus,

16 Eidem anno S. Burchardi episcopatus initium innectit Mabillonius seculo III Benedictino, parte I

in Observationibus ad Vitam S. Burchardi præviis pag. 699, quæ jam diximus paucis perstringens; ubi etiam meminit Litterarum encyclicarum a Zacharia ad Gallias et Germanias episcopos, initio sui pontificatus, inquit, missarum, quæ Burchardo etiam Vurtzenburgensi episcopo inscribuntur apud Serarium Epistola 136; at cum etiam Reginfrido Rothomagensi episcopo pariter inscribantur, epistola autem 144 meminerit Grimonis, Reginfridi decessoris, velut in vivis adhuc superstitis, eaque scripta sit anno Arthabadi et Nicephori imperatorum III, ære vulgaris 743, annis aliquot serius forsitan Reginfridus cathedram Rothomagensem occupare ceperit, scripseritque hanc ad Bonifacium Zacharias Epistolam. Meminit item Mabillonius Epistolæ (19) plurium Germaniæ episcoporum nomine scriptæ ad Æthelbaldum regem Merciorum, in cujus fronte S. Bonifacius, ac deinde, interjectis nonnullis, Burchardus et Willibaldus sequuntur: student his litteris episcopi illi Æthelbaldum a gravibus quibusdam, quibus irretitus erat, vitiis avocare; simili zelo ductus Bonifacius scripsit et ad Cuthbertum, Cantuariensem archiepiscopum de corrigendis Anglorum vitiis Epistolam inter Serarianas 105: adeo ut eodem tempore utraque scripta videatur, et quidem ante Cloveshemense Concilium anno 747 celebratum. Nam Bonifacius inter alia hæc in posteriore Epistola ad Cuthbertum scribit: Statuimus, ut singulis annis unusquisque episcopus parochiam suam circumeat, populum confirmare et plebem docere, et investigare, et prohibere paganas observationes, spurcitas gentilium (imporum legit Spelmannus) divinos vel sortilegos, auguria, phylacteria, incantationes vel omnes spurcitas gentilium; quæ iisdem magna ex parte verbis leguntur ejusdem Concilii canone tertio: unde iterum apparet, falli Egilwardum, ejusque hac in re sequaces, dum anno demum 751 Wirceburgensem cathedram adisse tradunt. Ad S. Burchardi, jam Wirceburgensis episcopi, gesta progredior.

D

E

C

17 Res a S. Burchardo, jam ad sedem Herbipolensem evecto, præclare gestas parce admodum Anonymus retulit; satisque habuit eum a vigili gregis sui cura, mansuetudine, orationis studio, in egenos liberalitate et egregia etiam in senectute corporis forma commendare; factum vero peculiare nullum adfert, si quæ de elevatis abs illo SS. Kiliani et sociorum martyrum reliquiis dicuntur, excipias. Plura quidem dat Egilwardus, sed parum ordinate; nos rerum gestarum ordinem, quantum assequi conjectura poterimus, sequi conabimur. Ac primo quidem anno 741 S. Willebaldum a Burchardo in episcopum Eystadiensem consecratum fuisse jam vidimus supra. Eodem porro anno, aut sequenti ecclesiæ Wirceburgensi seu Herbipolensi municipem sese præbuit: Itaque villam, quæ dicitur Michelstat, quam ei Carolomannus princeps quondam in proprium jus tradidit, ipse legitima investitura Sanctis Martyribus (Kiliano et sociis) confirmavit. Similiter etiam Hohenburg, multaque alia allodia, quæ diversis in locis a nobilibus

partim sua,
F

viris

A viris quocumque pacto susceperat, coram multis fidelibus testibus et omnium Orientalium Francorum principibus ad eorundem Martyrum reliquias investiebat, inquit *Egilwardus* num. 27. *Præmiserat S. Burchardum jam dudum, cum adhuc cum S. Bonifacio commoraretur, varia prædia seu pretio, seu Francorum optimatum donatione acquisita ecclesie suæ contulisse in dotem. Adverbia dudum, quondam ab Egilwardo adhibita, significant, prædia ista Michelstat, et Hohenburg Burchardiani juris fuisse ante ejus Pontificatum. At Carolomannus Austrasie non præfuit nisi post mortem patris sui Caroli Martelli, quæ anno 741 contigit, qui Carolomanno hic substituentis videtur. Neque alia de causa hic Carolomannum memorarit Egilwardus, quam quod Burchardum anno demum 751 sedi Herbipolensi admotum crediderit. Forsan Carolomannus Burchardo, quæ patris Caroli Martelli tempore acquisierat, confirmavit. Loci porro utriusque notitiam hanc suppeditat Eckhartus Francie Orientalis lib. 23 num. 4: Villa Michelstat, vel, ut olim pronunciabatur Michilunstad in pago Plumgeve super fluvium Mimilungum sita erat, jam vero oppidum est comitatus Erpacensis. Commutatione fortassis facta, locus deinde ad Ludovicum Pium Imperatorem rediit, qui eundem « Eginhardo fideli suo et Immæ ejus » conjugii » donavit; Eginhardus vero monasterio Laureshamensi concessit, ut ex Chronico Laureshamensi intelligimus.... Hohenburgum sive Homburgum arx est principis et episcopi nostri, non procul a Gemunda et ad Salæ Mœniquæ confluentes sita.*

partim
aliunde ac-
cepta

18 *Sed a quocumque villæ Michelstat donatio profecta fuerit, Burchardus equidem Carolomanni principis munificentiam in se ecclesiamque suam recens episcopali sede decoratam provocavit. Luculentum hujus rei testimonium offert Eckhartus lib. citati num. v ex Diplomate tum Ludovici Pii anni 823, tum Arnulfi regis anni 889, ubi, quæ sequuntur, cellas seu monasteria et ecclesias S. Burchardo deditisse legitur: Basilicam in Castro Wirceburgensi in honorem S. Mariæ constructam cum rebus ad eam pertinentibus; in pago vero Wormatiensi basilicam B. Mariæ Virginis in villa Neristein supra Moguntiam in sinistra Rheni ripa sitam; ecclesiam S. Remigii Ingelenhemi; ecclesiam S. Martini Cruciniaci (Creutzenach); in pago Moengove (Mayngau) basilicam S. Petri in villa Autmunstat sive Umstat: in pago Neckargeuve basilicam S. Martini in villa Lauffa et basilicam S. Michaëlis in villa Heilbrunna cum pertinentibus ad eas: in pago Weingarteiba basilicam S. Martini in villa Burcheim cum pertinentibus ad eam: in pago Mulachgeue (Mulacher-gau) basilicam S. Martini in castro Hochheimerburch: in pago Dubrageue (Dubracher-gau sive Tauber-gau) basilicam S. Martini in villa Koningeshova cum adjacentibus, et basilicam S. Martini in villa Sueigra (seu Surigra). In pago Ranigee basilicam S. Martini in villa Windesheim: in pago Gollageve ecclesiam S. Johannis*

Baptistæ in villa Gollahova: in pago Iphigeue (Iphofer-gau) basilicam S. Martini in villa Wielantesheim (seu Willandsheim), basilicam S. Remigii in villa Dornheim; basilicam S. Andreæ Apostoli in villa Kircheim et basilicam S. Johannis in villa Iphehoua: in pago Folfeld basilicam S. Johannis in villa Heritindeheim: in pago Badanahgeue (Badenacher-gau) basilicam S. Martini in villa Koningeshova et basilicam S. Remigii in villa Sundernhova: in pago Grapfelda basilicam S. Martini in villa Eichesfeld, et basilicam S. Petri in villa Koningeshova: in pago Westergeue basilicam S. Martini in villa Brende, et basilicam S. Martini in villa Melrichstat: in pago Salageue (Saal-gau) basilicam S. Martini in villa Hamelburg et monasterium constructum in villa, quæ vocatur Carleburg, cum omnibus ad hunc locum juste et legaliter pertinentibus. Situm est Carleburgum castrum in episcopatu Herbipolensi haud procul ab oppido Carlstadio ad Mœnum fluvium.

19 *Meminit etiam tacite harum donationum Egilwardus num. 27 sequentibus verbis: Insuper ad supplementum novi pontificatus et amplificationem ecclesiastici cultus, alimoniam quoque cleri tam futuri, quam præsentis regia munificentia collatum S. Kiliano castellum, quod Carleburg vocatur, cum fisco regali cunctisque illo pertinentibus rebus. Ac eandem traditionem testamento regali, nec non privilegiis Apostolici præsulis metropolitanus pontifex Bonifacius una cum principibus et comitibus regis Pipini legatione fungentibus Sancto Kiliano rite confirmavit ac beato Burchardo præsentis episcopo dotes ac decimas, suæque sedi contiguas ecclesias in novam ejus parochiam conterminavit. Si sic interpretari liceat Egilwardum, ut Carleburgum a Carolomanno prius ecclesie Herbipolensi donatum Pippinus rex confirmavit, subsistere verba ejus possunt; sin autem sic intelligendus est, ut illa donatio a Pippino jam rege sit facta, constituitque tum primum a S. Bonifacio diæcesis Herbipolensis limites fuerint, ita locutus non fuerit nisi ex falsa opinione, qua S. Burchardum anno demum 751 Herbipolensem sedem adisse, credit. Ceterum non omnia, quæ hic enumerata sunt, aut a Carolomanno ecclesie Wirceburgensi data aut eodem tempore; sed quædam ab aliis donata ab eo principe confirmata, et successu temporis aucta fuisse videntur; ut ex iis, quæ de Wirceburgensi Castro, num. 17 primo loco memorato, infra dicentur, apparet: id interim hic observatum velim, adversari Egilwardi opinioni, qua anno 751 Burchardum episcopum Wirceburgensem factum statuit, si ex donationes, ut citata ab Eckharto Ludovici Pii et Arnulfi regis Diplomata perhibent, a Carolomanno aut factæ aut confirmatæ fuerint; quippe qui jam inde ab anno 747 monachum principatu relicto, induerat.*

20 *Agit de his donationibus, ut diximus, Egilwardus num. 27: nunc, ut temporis ordo servetur, regrediar oportet ad num. 26, ubi de SS. Kiliani, Colomani seu Colonati, Totmani Martyrum eleva-*

AUCTORE
J. B.

E
ecclesie suæ
donat;

F

reliquias
S. Kiliani
elevat,

tione

AUCTORE
J. B.

tionem seu translationem si vis, prima illi sermo est. *Jacebant horum Martyrum, anno 689 clam Geilanæ Gozberti ducis uxoris, jussu Heribipoli interemptorum corpora humi defossa in eorum stabulo iis superstructo, ut in eorum Passione apud nos tom. II Julii pag. 617 Egilwardus narrat: docebat id temporis Carlburgi pueros literas quidam presbyter Atalongus nomine, qui hactenus, utpote advena, S. Kilianum ignorabat; quare pueros vociferantes: Kilianus signa facit, de loco, in quo indigne jacet, tolli debet, ab ejusmodi clamore minis compescere studuit; sed visu, Deo sanctorum Martyrum merita hominibus patefacere eo pacto volente, privatus, edoctusque, ubi Sancti exuvia laterent, supplex illi factus, visum recepit, remque ut facta erat, ad sanctum Bonifacium detulit. Communi proinde consilio elevandas S. Kiliani sociorumque reliquias SS. Bonifacius et Burchardus, ceterique comprovinciales episcopi censuerunt. Ita Egilwardus, Anonymo referente quidem elevationem ipsam, verum de Atalongo altum tacente. Quo Christi anno hæc elevatio seu, si ita vis, translatio contigerit, Anonymus, qui hoc unicum S. Burchardi factum narrat, non edicit; Egilwardus vero num. 26 anno secundo ordinationis suæ; proinde factam oportuit, ex ejus mente anno 752 aut sequenti. Annum 751 S. Kiliani translationi per S. Burchardum factæ assignavit auctor Epitaphii ejusdem Sancti; sed Egilwardo fortasse haud antiquior, apud Serrarium Nota 23 in Vitam S. Kiliani, et tom. II Julii pag. 602 num. 13 et 14 excusi; verum ille non de prima elevatione, sed de tertia translatione, qua in cathedralem ecclesiam S. Kiliani sociorumque ossa, auctore Egilwardo, delata fuere, verosimillime locutus est; atque adeo haud impedit, quo minus, initium episcopatus Burchardiani ab anno 741 numerantes primam Sancti Kiliani et sociorum ejus per S. Burchardum elevationem innectamus anno 742 aut sequenti; si, ut Egilwardus tradit, anno ordinationis suæ secundo de transferendis in honorificentiorum locum S. Kiliani reliquiis tractare S. Burchardus cæperit.*

C
Wirceburgense Castrum ab Irmina,

21 Sub hunc item annum Castrum Wirceburgense, monti juxta Heribopolim impositum, et antiquorum Franconiae ducum sedem, cessisse ecclesie Heribipolensi arbitramur, facta per S. Burchardum Carlburgi cum dicto castro permutatione: Carlburgum S. Burchardus, a Carolomanno dono acceptum, ecclesie Wirceburgensi addixerat; ubi quondam S. Gertrudis (quæ autem hæc fuerit, haud satis est, aliis alia de eadem commincentibus, exploratum) monasterium sibi suisque in ascetica vita sequacibus virginibus condiderat. Ymmina Gozberti, Franconiae olim ducis neptis, Hetani vero, Gozberti filii, filia patri suo Hetano sub dictum annum superstes, Wirceburgense Castrum, ovilam gentis suæ sedem, una cum ancillis suis virgo incolabat jam ab annis, ut Egilwardus scripsit, quadraginta et uno. Cum autem Carlburgum donatum nuper ecclesie Wirceburgensi inaudisset, verita multitudinis ad S. Burchardum Heribopolim undique accursuræ tumultum, pacatiorem sibi suisque vitam fore rata est, si, quod sibi reliquum vite foret, transigere Carlburgi datum

esset: adiit itaque Sanctum præselem Ymmina cum sibi locum, dum viveret, expetitura; sed ea lege, ut ab obitu suo Carlburgum in jus Wirceburgensis rediret ecclesie. Placuit S. Burchardo conditio; vitamque ibi Ymmina transegit reliquam, donec, ea ibidem per S. Burchardum honorifice sepulta, Carlburgum ad jus possessionemque ecclesie Heribipolensis postliminio rediit.

22 Narrat ista Egilwardus lib. 2 cap. 4, infra vero num. 28; plura vero de Gozberto et Hetano, sive Hedeno, scribit in Vita S. Kiliani tom. II Julii pag. 618 num. 18: His ita gestis, inquit, aiunt Gozbertum a propriis servis interemptum, filiumque ejus a principatu dejectum, cognatos affinesque eorum a contribulibus talia perpeccos, ut vix aliqua eis reipublicæ dignitas in eadem provincia manserit. Nihil de Gozberto legitur in Vita S. Kiliani altera et simpliciori; sed ibidem pag. 614 num. 9 de Hetano hæc legere est: Hetanum vero filium ejus populus Orientalium Francorum de regno ejecerunt. In tantum enim illius persecuti sunt progeniem, ut nec unus de illius stirpe remaneret. Eadem de Hetano, quæ Vita simplicior, fere habet Notkerus, anno 912 defunctus, ad diem octavum Julii. Quod de Gozberto, a S. Kiliani martyrio per servos suos interempto, Egilwardus narrat, suspectum est: tum quod id tam Vita simplicior, quam Notkerus taceant; tum quod id non nisi ex vulgi traditione hausisse videatur, ac demum quod nulla fuerit, saltem ob S. Kiliani et sociorum ejus necem Gozberti interimendi causa, quorum ille protector fuerat, occasio autem deiectionis de principatu Hetani aliqua Franconibus fuit: nam de Gozberto, sub Theobaldi, ejusque filio, sub Hedenis nomine, videtur hæc scripsisse tom. I Junii pag. 467 num. 35 Willibaldus in Vita S. Bonifacii, immunitæ in Thuringia Christianæ religionis causam assignans: Quia facessente (fatiscente) suorum regum dominio, magna quidem eorum comitum multitudo, sub Theobaldi et Hedenis periculoso primatu, qui lugubre super eos tyrannici ducatus, et infestum vastationis potius quam devotionis obtinebant imperium, vel corporali per eos præventa morte vel hostili siquidem educatione captivata est; in tantumque diversis constricta malis, ut cetera quæ manebat residua populi turba Saxonum se subjiceret principatui. Quo cessante religiosorum (seu Christianorum) ducum dominatu, cessavit etiam in eis Christianitatis et religionis intentio; quæ si non Hetani expulsionem, certe dominatus ejus finem, et populi ad alios dominos conversionem significare videntur. Illud præterea mirum apparet, si, ut Egilwardus scribit, Gozbertus interemptus, Hetanus vero e principatu dejectus populi furore fuerit; si nullus ex eorum progenie, ut in altera S. Kiliani Vita legitur, superstes in provincia remanserit, qui factum sit, ut Ymmina seu Irmina Castrum Wirceburgense, totius regionis caput, annos quadraginta et unum pacifice incoluerit.

23 Quid veri, quid falsi his Egilwardi de Gozberto et Hetano narrationibus insit, difficile dictum

est:

D

progenie
Franconie
ducum,

E

F

A
de quibus
Egilwardi
dicta expen-
duntur, ac-
quisitum

est: suspicor etiam, Irminam, cum Wirceburgense Castrum cum Carlburgo permutavit, id ætatis haud habuisse, ut in eo Castro annos jam quadraginta et unum Deo in virginitate exegisset, nisi locum hunc pater filia ejusque sequacibus vivus cesserit, quippe qui anno 716 adhuc Franconia ducatum obtinebat, docente id Hetani sive Hedeni Charta his verbis apud Marteneum Collectionis amplissima tom. I col. 22 expressa: Ego in Dei nomine illuster vir Hedenus dux, dono a die presentis pro Dei timore et mercedis mei, donatumque in perpetuum esse volo, Domino et in Christo patri Willibrordo in mero, quod respicit ad Hamulo castellum, ubi et cogito Dei misericordia, pro ipsius Apostolici viri consilium, monasterium construere, in parte Occidentali super fluvio Sala, in pago Salvense, tam campis, quam pratis, pascuis, silvis, aquis, aquarumque decursibus: ipsas res quas pater meus et mater mihi dereliquerunt, cum servis et ancillis VIII quantumcumque ibi habere videor, totum et ad integrum trado atque transfundo, ut quidquid inde facere voluerit, liberam in omnibus habeat potestatem. Si quis vero, quod futurum esse non credo, etc. Actum publice Hamulo castello, anno Chilperici regis, xv Calendas Majas. Cato comes. Sigericus comes. Ego illuster vir Hedenus dux donationem fieri volui et subscripsi cum Theodrada conjuge mea. Ado nutritius Hedoni, et Tiringus filius Hedeni, Adogoto, Hererico. Ego Richisus clericus rogatus scripsi et subscripsi. Altera ibidem col. 13 Hedeni Charta occurrit signata in Castello Virteburg anno 704.

incolit, eoque
S. Kiliani reliquias anno
745 inferit,

24 Vix e castro Wirceburgense Carlburgum cum adherentibus sibi virginibus sacris Ymmina concesserat, quin S. Burchardus eo se contulerit, ut illic sedem episcopalem figeret: factum enim id scribit Egilwardus num. 30: Statim post ejusdem concambii, quod præsul Burchardus cum generosa Christi Sponsa Ymmina fecerat, eventum. Templum illic erat S. Mariæ sacrum, unde et id castrum Mariæ montis nomen invenit; huc SS. Kiliani et sociorum corpora transferre Burchardo visum est: Convocatis certo die, inquit Egilwardus loco proxime citato, tam clero, quam populo, Martyrum corpora nuper de terræ pulvere levata cum veneratione maxima super montem sæpe dietum, comitantibus populorum turbis transportari fecit; quæ prima S. Kiliani et Sociorum Martyrum per S. Burchardum facta translatio est: cum autem ex Egilwardi verbis parum temporis inter primam elevationem et hanc translationem intercesserit, anno illam 743 ex probabili conjectura innectere possumus. Congruum enimvero, erat, ut eo loci sedem episcopalem figeret, et Kiliani sociorumque reliquias reconderet, ubi et primarium Franconia ducum domicilium fuerat, et sanctorum Martyrum sudoribus Christiana religio initium sumpserat; at montis asperitas, ascensus arduus, et aquarum penuria effecere, ut neque monasterium illic, quod in animo habebat, conderet, neque perpetuo sibi commorandum animadverteret. Sed dubitandi,

quem sedi suæ locum seligeret, oblata est noctu oranti visio, qua tres candidas de monte egressas locum, ubi SS. Kilianus, Colomanus et Totnanus interempti fuerant, petentes, atque inde rursum post aliquam eo in loco moram revertentes vidit.

25 Moneri se divinitus ea visione, ut eo loci his Sanctis templum cathedrale conderet, ratus, manum operi admovit illico, exstructa primum lignea ecclesiola, illatisque in hanc sanctorum Martyrum reliquiis, quæ secunda (non annumerata elevatione prima, qua in locum sacrum, nusquam, quod sciam, expressum delata fuere) translatio ideo asserenda videtur, quod Egilwardus S. Kiliani et sociorum reliquias triennio tantum (proin usque ad annum 746) in Castro Wirceburgensi servatas fuisse tradat, nec templum e saxo deinde a Burchardo conditum, quod ligneo successit, nisi annis aliquot ab oblata S. Burchardo visione elapsis numeris omnibus absolutum fuisse videatur. Tertiam indicare videtur Egilwardus, eamque omnium celeberrimam, qua in cathedrale templum saxæum sanctorum Martyrum relata sunt corpora, cum ait num. 31: Quod (cathedrale templum) et primum de lignea materia initiatum, posthæc accuratiori lapidum structura per sanctum Dei Pontificem ad unguem est perductum, ubi et denuo Sanctorum corpora relato, et in operoso sarcophago gloriose sunt recondita. Verum de hac, quod serius facta fuisse videatur, sermo erit infra. De S. Kiliani templo, quod S. Burchardus erexit, hæc leguntur in Annalibus Fuldensibus, ab anno 741 usque annum 877 extensis, tom. VII Scriptorum rerum Gallicarum pag. 165 ad annum 855: Apud Monguntiacum (alias, et quidem recte, ut episcopi Gosbertus et Harnus sive Arno infra memorati ostendunt, Wirceburgum) terra vicies tremuisse perhibetur. Aeris insolita commotio turbinibus ac tempestatibus, plagisque grandinum multis damnum intulit. Fulminum ictibus ædes plurimæ crematæ sunt, inter quas basilica S. Chilianii martyris Nonis Junii, clero laudes vespertinas celebrante, repentino ictu percussa est: et mirum in modum sub laquearibus domus ignis pendulus, inlæsa materia, tamdiu oberabat, donec ossa Sancti Martyris, et totius ecclesiae thesaurus efferretur inlæsus..... sequentis vero mensis die octava, instante solemnitate natalis ejusdem Martyris, muros ecclesiae, quos prius cœlestis non consumpsit ignis, subito terribilis exorta tempestas funditus evertit. Quam ruinam mors episcopi Gozbaldis subsecuta est, qui tertio dehinc mense, id est VII Kal. Octobris, præsentem vitam finiens, Harnum discipulum suum sibi successorem reliquit. Ita periit ecclesia a S. Burchardo condita et S. Salvatori consecrata: novum monasterium hodie dicitur, et tumulus S. Kiliani in crypta ejus adhuc visitur. Prope hunc locum novam cathedralem ecclesiam Arno condidit.

26 Addidit veteri cathedrali templo monasterium monachorum, per quos, ut num. 41 Egilwardus scribit, illo in tempore pene cuncta ecclesiastica administrabantur irreprehensibiliter officia. Sed

AUCTORE
J. B.

quos anno
746, dum ca-
thedrale
templum
exstruit, in
ecclesiam li-
gnea trans-
fert;

E

F

quo item cir-
citer tempore
monaste-
rium Bene-
dictinum
condit,

diuturna

AUCTORE
J. B.

diuturna non fuit monachorum in eo monasterio commoratio; nam Egilwardus scribit num. 47: Remanserunt autem apud monasterium S. Kiliani plus quam quinquaginta, ut alibi legimus, Fratres, quos etiam non multo post Bernwulfus cum injuriis expulsos ad magistrum suum Megingaudum navigare coegit. Factum id oportuit ex Egilwardi calculo inter annos 806 et 814: quippe post S. Burchardi renunciationem anno 791, ut vult, factam, Megingaudus Wirceburgensem ecclesiam rexit annis 15; inde vero Bernwulfus annis 7. Chronicum vero Wirceburgense, a Baluzio editum, obitum S. Burchardi anno 791, obitum Megingaudi anno 794, obitum vero Bernwulfi anno 800 illigat. Fallit autem uterque calculus, si Bernwulfum, quod num. 46 ipsemet Egilwardus scribit, Megingaudus, cooperantibus sibi in eadem ordinatione Lullo Metropolitano, et Willebaldo Eistettensi episcopo, successorem suum instituerit. Lullus enim sub annum 786 (vide Serarium Rerum Moguntiacarum lib. IV pag. 377) uti et Willibaldus (vide tom. II Julii pag. 491) e vivis excesserunt.

B

Chartaque conscripta fuit, ex qua episcopatus ejus epocha confirmatur.

27 Eodem, saltem circiter, tempore (puta anno 747) scripta fuit Charta notionis de finibus et terminis Fuldensis monasterii, in diocesi Wirceburgensi siti, ex qua S. Burchardum ab anno saltem 744 Herbipoli sedisse consequitur. Edidit eam Chartam ex Christophoro Browero lib. I. Antiquitatum Fuldensium cap. 4 Henschenius tom. I Junii in Analectis Bonifacianis cap. 2 pag. 490: ad cujus calcem, post S. Bonifacii, Burchardi episcopi aliorumque testium subsignationes ista sequuntur: Anno Dominicæ Incarnationis DCCXLVII principatus vero nobilium virorum Karlmanni et Pipini fratris ejus anno VI mense Martio XXII die scripta est hæc notionis Charta in Fuldensi monasterio, primum a Megenhelmo presbytero, jussione et permissione divina. Notanda autem sunt hæc in Chartæ contextu Bonifacii verba: Ideo placuit nobis, ut eundem locum, qualiter certis terminis consistit, adnotemus, et idoneis testibus, qui in prædicti principis (Carolomanni) traditione et vestitione ipsius loci affuerunt, subter firmemus. Traditio autem ista facta firmataque fuit, ut Henschenius aliique scriptores plerique tradunt, anno 744; cui cum Burchardus, tamquam episcopus diæcesanus intersuerit, subscripsitque, rursus liquet, aberrare a vero, quotquot S. Burchardum post annum 744 Wirceburgensem sedem primum occupasse statuunt.

C

D

§ III. S. Burchardus bis Romam petit: S. Andreae monasterium condit: S. Gumbertum ad sanctiorem vitam adducit: S. Kiliani Reliquias transfert: vale episcopatus dicit.

Sub anni 747 finem, aut sequentis initium Bonifacii S. Burchardum ad Zachariam Romanum Pontificem misit, ut eum de Christianæ religionis per Germaniam statu certiorum faceret; neque dubium est, quin et gravibus, quæ ad Christianæ religionis progressum facerent, negotiis incubuerit: testem Romani hujus itineris, etsi silentio ab Egilwardo pressi, a S. Burchardo suscepti habemus ipsismet Zachariam Epistola 140 ad Bonifacium, cui hoc initium: Sacris liminibus Beati Apostolorum principis Petri; et nostris obtutibus presentatus præsens Burchardt dilectus nobis episcopus, fraternæ sanctitatis tuæ attulit affatus, per quorum scriptum tenorem agnovimus, magnum te habere certamen, et sudorose elaborare fraternitatem vestram in prædicatione Evangelii Christi Dei nostri, etc. Scripta vero fuit Kalendis Maji, imperante... Constantino (Leonis Isaurici filio)... anno XXIX, Indictione prima, Christi 748. Roma redux, ut haberet, quo sese a negotiorum turbis reciperet Deoque tranquillius vacaret, videtur condere cepisse S. Andreae monasterium ad Mœnum, ubi nunc ecclesia S. Burchardi visitur, subtus montem S. Mariæ, seu Wirceburgense castrum: Quod, inquit Egilwardus lib. II cap. 8, infra num. 33 et in honore sanctæ Dei Genitricis sanctique Andreae Apostoli consecratum tanta donavit quantitate prædiorum, quæ duodecim fratribus canonicis ibidem Deo militantibus sufficerent ad victum et vestitum, inter quæ dotalia eidem concessit monasterio montem præscriptum Wirziburg cum prædiis et redditibus, sicut acquisierat a præfati ducis Hetani filia, stabilivitque donationem eadem jure gentium coram cunctis provinciæ primatibus. Wirceburgensi monti accessere ex S. Burchardi munificentiâ parochiæ Hocbergensis et Sonderhoffensis, præter alia bona in Heidingsfeld, Buttelbrun et Erburg sita, uti ex Frisio Eckhartus refert lib. 23 num. 109.

E

F

29 Incoluisse S. Andreae monasterium inde a S. Burchardi tempore canonicos Egilwardus quidem scribit; verum non dubitat Mabillonius in Annotatis in S. Burchardi Vitam, quin id ab ipso sui exordio monachis Benedictinis cesserit: Cur enim non hic (institutum primum fuerit, inquit) si in ecclesia cathedrali? Cur non potius canonici in urbe, monachi in recessu? Quod si Egilwardus Canonicis id conditum dicat; id factum ab illo arbitratum

Roma, quo anno 747 aut sequenti a S. Bonifacio missus fuerat,

A bitratur Mabillonius, quod a Canonicis quidem ante monachos Benedictinos, quos Hugonem canonicis substituisset Egilwardus num. 50 scribit, inhabitatum sciebat quidem; at pro monachis Benedictinis primitus exstructum ignorabat. Fortassis Egilwardus, qui cathedralem ecclesiam monachis Benedictinis a S. Burchardo primum concessam, at inde hos per Bernwulfum episcopum expulsos legerat, nusquam pari sorte usum fuisse Monasterium S. Andreae, cujus membrum erat, repererit. Georgius Eckhart lib. 53 num. 109 agens de monasterio S. Andreae id a S. Burchardo canonicis conditum, Egilwardum secutus scribit, nulla monachorum Benedictinorum mentione facta; at P. Ignatius Gropp in Vita S. Burchardi idiomate Teutonico scripta part. 2 cap. 5 ex Frisio id Ordinis Benedictini primum fuisse scribit; idem facit Bruchius in Catalogo episcoporum Herbipolensium pag. 165 ita de Hugone scribens: Instauravit et egregie illustravit cœnobium S. Andreae, ab episcopo primo inchoatum et pro Benedictinæ professionis monachis constructum. Quod si ita est, verosimillimum fit, his canonicos substituisset Bernwulfum, episcopum Wirceburgensem ordine tertium, de quo idem Bruschius: Expulit monachos omnes Benedictinos ex ecclesia Herbipolensi, tantum sæculares alens sacerdotes. Hi dominum ac præceptorem suum Megingaudum Neostadium secuti honorifice ab eo suscepti sunt.

monasterium condit, ditique S. Magni martyris Reliquiis.

30 Recondidit porro S. Burchardus in ecclesia S. Andreae Reliquias S. Magni martyris, de quo nonnulla ex relatu Majorum, nonnulla vero ex monasterii S. Andreae scriptis narrat Egilwardus num. 34, quæ omittere Surio visum est, quod ea, quæ ibidem narrantur, ipsimet Egilwardo parum comperta essent, id est, ut ipsemet Egilwardus ait, ex aliorum tantum, qui rem neque viderant, neque ex iis, qui eam ab his, qui viderant, audierant relatu.

Desideratur item hoc caput in Vita, S. Burchardi a Canisio, et ea hoc a Mabillonio edita; qui, cum in S. Burchardi Vita hæc tantummodo legeret: Recondidit (S. Burchardus) etiam in eadem basilica (S. Andreae) digna cum veneratione corpus cuiusdam Martyris Magni nomine; ratus est pro solito suo res gestas Sanctorum illustrandi studio ac diligentia inquirendum sibi esse, ecquis hic martyr Magnus esset; reperit vero apud Rodulfum, Vitæ Rabani Mauri, scriptorem SS. Magni martyris et Juliani diaconorum Xisti Papæ reliquias in monasterium Holtzkiricha diocesis Wirtzburgensis Rabani curis Roma advectas ab Humberto Wirceburgensi episcopo in illius monasterii ecclesia fuisse, repositas. Dubitavit itaque Mabillonius, num inde in S. Andreae, monasterium reliquias S. Magni, Roma allati, servarentur; factumque esset, ut in errorem chronologicum, quod alias non semel illi accidit, Egilwardus impegisset. Labori huic suo Mabillonius pepercisset, si caput 9 lib. 2 lucubrationis Egilwardinæ præ oculis habuisset. Nam ut Egilwardus, sed ex aliorum relatu narrat, Magnus hic, etiam Andreas dictus, natione Anglus, S. Burchardi discipulus ac presbyter fuit, qui a S.

Burchardo, ut gentis suæ vitia corrigeret, missus (eodem verosimiliter tempore, quo S. Bonifacium, eodem charitatis in gentem suam zelo ductum ad Ethelbaldum Merciorum regem, litteras dedisse diximus supra, id est, sub annum 746) Martyr evasit; delato dein ad S. Burchardum ejus corpore, quod unum Egilwardus se ex monasterii S. Andreae monumentis hausisse testatur, ac proin paulo tutius credi potest.

31 Dum condendis summo Numini, Sanctorumque honori templis ac ecclesiæ suæ rebus promovendis sedulus instat sanctus Præsul, non minus creditarum sibi ovium salutem verbo et vitæ sanctissimæ exemplo profuit: Quamplures undique, inquit Egilwardus lib. 2. cap. 10, infra num. 35, confluebant ad tanti doctoris audientiam diversi sexus, ætatis atque conditionis, fontem vitæ quæque sitiens anima. Præcipuus in his fuit Gumbertus, vir nobilis potens et dives, quem a vita militari ad eam morum sanctimoniam S. Burchardi contubernium atque doctrina adduxit, ut et miraculis claruerit, et publicos Sanctorum honores sit consecutus. Hujus Acta jam pridem illustrata habes a Sollerio tom. 4. Julii pag. 61 et sequentibus. Varia de illo quidem narrantur, quæ ut a veritate aliena sunt, ita et illic refutata sunt, neque hic repetere necesse est. Propius ad rem nostram spectant, quæ Egilwardus ab illo gesta perhibet: Hæc sunt autem possessiones, quibus episcopium Wirziburgense large ditavit, Eltimoin et Onoltesbach, utrumque cum suis redditibus et appendentiis, quorum prius, cum olim castellum fuisset munitissimum, modo (scripsit Egilwardus sub seculi decimi undecimique confinium) magnificentiam suam ipsis tantum ruinis declarat. Nunc oppidum est diocesis Wirceburgensis, Germanis Eltman dictum, adiacens Meno fluvio, qua Wirceburgense territorium a Bambergensi seceratur.

32 Pergit Egilwardus: Sequens vero (Onoltesbach Ms. nostrum habet; Mabillonius Ovelspach, Eckhartus Onoldspach) quod nunc præpositura canonicorum est, olim abbatiam fuisse non ignobilem, hucusque a majoribus per multas jam generationes hereditatum testimonium illius provincie non celat. Satis quidem constat, Onoltesbach nomine intelligendum esse hodiernum Anspachium Franconie oppidum; at difficultatem habet, quod illic, quo vivebat Egilwardus tempore, præpositura canonicorum fuisse dicatur, ac olim abbatia non ignobilis; cum Bruschius scribat de Henrico, Wirceburgensi episcopo hujus nominis I: Fundavit (seu si mavis, instauravit, auxit, exornavit) Onoldsbachii magnificum S. Gumberti cœnobium Benedictinum, quod hoc nostro seculo canonicorum secularium est collegium. Putemne Egilwardum utramque donationem quidem misisse in litteras, sed neutrius loci notitiam addidisse: hanc vero ab imperito interpolatore Egilwardi verbis fuisse adjectam; qui quidem sciverit, quid sua, sed non quid superiore ætate de ea abbatia factum esset? Minime vero; sed errore lapsus potius arbitrer Bruschiium qui Benedictinos monachos ab Henrico Anspachii

collocatos

AUCTORE
J. B.

S. Gumbertum ad sanctimoniam perducit,

E

a quo tamen Anspachium,

F

AUCTORE
J. B.

collocatos dicit, quod de canonicis dictum oportebat. Nam ita auctor anonymus chronici Wirceburgensis ab Eckharto tom. I Rerum Franciæ Orientalis pag. 816 scribit, seculo XIV scripti: Anno Domini MXII, tempore Henrici II imp. ducis Bavarie, prædictus præsol Henricus erexit et fundavit ecclesiam collegiatas in Hawgis, S. Stephani, et Onolzpach: ut jam tum Anspachiensis ecclesia canonicorum fuerit.

contra ac
Egilwardus
scribit,

33 A: Brusclii hic error sit; neque suo Egilwardus caret, dum locum Ouiltsbach sive Anspachium S. Burchardo a contubernali suo S. Gumberio concessum scribit. Ivi quidem in jus ecclesiæ Wirceburgensis Anspachium; sed Bernwolf, Episcopi Wirceburgensis tertii tempore: donum id item fuit Gumberi; sed Carolo Magno factum, a quo id Bernwolphus aliorum locorum cum Caroli Magni comite Hunrogo permutatione facta, ecclesiæ, Wirceburgensi primus acquisivit; quod cum dico, Diplomate Ludovici Pii anni 837 in archivio ecclesiæ Wirceburgensis servato nitor. Ex eo discitans, inquit Eckhartus lib. 25 num. 117 verba Diplomatis referens, paucisque interjectis explicans, quod tempore Caroli serenissimi imperatoris (sed tunc adhuc regis) Berowelpus Wirceburgensis episcopus, datis quibusdam ecclesiæ rebus ad fiscum ejusdem Caroli et interveniente Misso illius Hunrogo comite, alias ejusdem meriti res ad partem suæ ecclesiæ ex potestate fisci acceperit. Dedit autem, sicut in commutationem conscriptionibus continebatur, Berowelpus episcopus de rebus præfati episcopi sui ex monasterio videlicet S. Killiani præfato Hunrogo comiti ad partem Domni Caroli præstantissimi imperatoris quamdam basilicam sitam in pago vocabulo Graffelt, in honore S. Martini confessoris Christi (cum omnibus pertinentibus ad eam) quæ Carolomannus quondam gloriosus princeps ad jam dictam ecclesiam Wirziburgensem contulerat, (et postea alii homines pii addiderant.)

dono non
accepit:

34 In compensationem (hujus ecclesiæ) Hunrogo comes, Caroli jussu præfato Berowelpo episcopo ad partem præfati episcopi dedit res, quas homo quidam (de vulgo hominem noti hic intelligere, sed Caroli vasallum, eumque, ut ex donis patet, opulentum) Guntbertus nomine, ex rebus juris sui legaliter per diversos pagos et loca eidem Carolo delegaverat, id est, in pago Badanagani in villa quæ dicitur Filihonbrunte (nunc Vilbrum) et in pago Hrangau in villa vocabulo Bargilli (Bürgell) et in eodem pago in quadam silva locum, qui dicitur Onotesbach, et in pago, qui dicitur Tullifelt (in locis) nuncupatis Fispach, Assia, Pontigerna, quantumcumque in iisdem locis antedictus Guntbertus domno Carolo visus est delegasse, nec non et res illas, quas servus regis Richbertus nomine in pago Wingarduneiba in locis vocabulo Burchheim (et Heinuinesbach (Hammerbach) possederat, et quondam Brenbertus episcopus (Frisingensis) jure beneficiario ex liberalitate regis habuerat. Eadem fere repetit Eckhartus ex eodem Diplomate tom. II lib. 29

num. 70, ubi commutationis confirmatio facta legitur XIII Kal. Januarii, anno Christo propitio XXIII imperii domni Ludewici piissimi Augusti, Indictione XV, Actum Aquisgrani in Palatio regio. Quidquid igitur sit de donatione loci Eltman S. Burchardo S. Gumberio facta; errasse videtur Egilwardus, cum huic Anspachium junxit; olim autem ibi abbatiam, antequam collegiata fieret, fuisse, Egilwardo antiqua hujus regionis monumenta laudanti credi potest; etsi quandonam illa desierit, ignoretur.

35 Altera item legatione sanctus est S. Burchardus, a Pipino Franciæ regnum affectante Romam ad Zachariam una cum Fulrado S. Dionysii prope Lutetiam Parisiorum abbate missus; quam anno alii 749, alii 750 vel 751 illigant: sunt quidem, qui hanc Pipini ad Zachariam legationem in fabulis habeant; verum tot veterum recentiorumque testimoniis stabilitur, ut eam revocari in dubium non posse censeat Pagius in Critica in Annales Baronii ad annum 751; ubi eam ex chronographis et historicis, qui vel eo ipso seculo, vel proxime sequenti vixere, probat; ex anonymi, qui anno 767 scripsit, ac ab Henschenio tom. I Junii pag. 487 et sequenti laudati verbis, et verbis continuatoris Fredegarii, qui tom. pariter vivebat. Ex seculi proxime sequentis scriptoribus duos tantum memoro, quod hi S. Burchardi nominatim meminerint; sic habet auctor Annalium (ab anno 741 usque ad 814) rerum Francicarum tom. V scriptorum rerum Gallicarum pag. 33 ad annum 749: Burgardus Wirceburgensis episcopus et Folradus capellanus missi fuerunt ad Zachariam Papam, interrogando de regibus in Francia, qui illis temporibus non habentes regalem potestatem, si bene fuisset, an non. Et Zacharias Papa mandavit Pipino, ut melius esset illum regem vocari, qui potestatem haberet quam illum qui sine regali potestate manebat, ut non conturbaretur ordo. Per auctoritatem ergo Apostolicam jussit Pipinum regem fieri. Auctor Annalium Eginhardo, Caroli Magni notario, adscriptorum ibidem pag. 197 ad eundem annum: Burchardus Wirtziburgensis episcopus et Folradus presbyter capellanus missi sunt Romam ad Zachariam Papam, ut consulerent Pontificem, etc. Hanc legationem Burchardi Romam, quæ sub vitæ exitum accidit, Egilwardus ceteris ab illo jam episcopo gestis rebus, non expresso anno, præmisit, quod sub annum 750 gestam sciret, anno autem 751 primum ad episcopales insulas S. Burchardum, sed perperam, evectum autumaverit.

36 Optatum exitum habuit Romana Burchardi legatio: itaque paulo post (anno 751 aut sequenti; nec enim hic inter auctores convenit) inunctus a S. Bonifacio, Moguntino archiepiscopo, ac dein iterum a Stephano II in Franciæ regem Pipinus S. Burchardo Franciæ ducatum contulit, ut plerique tradunt; quamquam Eckhartus, qui S. Burchardi a Pipino Romam missi inter, et Papæ Zachariæ responsum supra relatam pro rumoribus invidiæ depositi Childerici regis declinandæ minuendæ causa in vulgus sparsis habet, S. Burchardo jus gladii

guber-

D

legatione Ro-
mana per-
fectus

E

F

municipium
sibi Pipi-
num habet:

A gubernationemque Franconia ducatus a Carolomanno primum concessam fuisse, sed a Pippino dein, Ludovico Pio, et Arnulfo confirmatam contendat. Nihil quidem de Franconia ducatu sedi Wirceburgensi annexo scribit Egilwardus; sed Adamus Bremensis seculi XI scriptor, ea de re ita loquitur lib. 4 cap. 5: Potuit ecclesia nostra dives esse; potuit archiepiscopus noster (Adalbertus) Coloniensi aut Moguntino in omni rerum gloria non invidere. Solus erat Wirceburgensis, qui in episcopatu suo neminem dicitur habere consortem. Ducatum enim provinciae gubernat. Regino, seculi X scriptor magnitudinem terrenae pietatis in Rudolpho Wirceburgensi episcopo agnoscit ad annum 897. Secularem item cum episcopali jurisdictione conjunctam agnoscit Zacharias Papa Epistola ad Bonifacium 142, qua Bonifacio quaerenti, num a Slavis, Christianorum terras incolentibus, census oporteret accipere, respondens, quod sic, ait: Si enim sine tributo sederint, ipsam quoque propriam sibi vindicabunt terram. Si vero tributum dederint, norunt « dominatorem » ipsam habere terram. Slavi autem, de quibus hic, in Franconiam recepti erant, et Maenum inter et Radantiam fluvios sedes habebant; eratque eorum cura S. Burchardo commissa, teste Willibaldo in Vita S. Bonifacii tom. I Junii pag. 469: Burchardo vero (S. Bonifacius) in loco, qui vocatur Wirtzaburg, dignitatis officium delegavit; et ecclesias in confiniis Francorum atque Saxonum atque Sclavorum suo officio deputavit. Eandem secularem potestatem produunt jura a Carolomanno et Pippino rege ecclesiae Wirceburgensi concessa, pagi seu comitatus plures, in Arnulfi Diplomate anni 889 expressi, et ecclesiae Wirceburgensi subjecti. Ita, sed fusius, Georgius Eckhart lib. 23 a pag. 391 usque ad 400, quem consulere harum rerum cupidus potest.

S. Kiliani Reliquias de novo transferi,

B 37 Post alterum hunc S. Burchardi ad sedem suam Roma reditum translationem tertiam ac ceteris celebriorem SS. Kiliani et Sociorum in templum cathedrale novum ex saxo constructum institutam ab eodem verosimiliter putamus: cum enim ex dictis num. 24 anno 746 in aediculum ligneam supra dictas Reliquias transtulisse videatur, ibidem donec templum lapideum conditum foret, servandas, anni plures elapsi verosimiliter prius fuerint, quam in id jam numeris omnibus absolutum denuo, ut num. citato Egilwardus asserit, translata fuerint Burchardi opera dictorum Martyrum corpora. Non absimile autem vero credimus id factum esse anno 752; eo quod quinquennium aut plus eo ingenti molis aedificandae perficiendaeque impensum facile fuerit. Exstat in Monasterii Novi crypta sanctorum Martyrum Epitaphium carmine expressum, in quo ad hanc translationem spectantes leguntur hi versus:

Septingentesimo, quinquagesimoque secundo
A Bonifacio Burchardo consociato
Hi sunt sublatis, rite quoque canonizati.

Fateor quidem, neque hujus Epitaphii, neque ipsiusmet Egilwardi magnam esse auctoritatem; sed
Tomus VI Octobris.

Egilwardi de variis horum translationibus dicta ad verum calculum revocare haud potui melius. Meliora, si quis habeat, me non invito proferet. Voluit etiam hoc saxum Sollerius tom. II Julii ad diem octavum ejusdem mensis § II Commentarii ad Acta sanctorum Kiliani et Sociorum praevii, quem, si lubet, consule.

38 Senuerat jam, ut Egilwardus scribit, S. Burchardus, laboribusque fatiscens, supremum sibi diem imminere haud ignarus, quod sibi reliquum vitae esset, deposito episcopali onere, transacturus dispicere cepit, ex cleri populique consensu, quem sibi successorem eligeret. Dignissimus illi ex omnibus visus Megingaudus, vir plane eo munere dignus, cui ob sanctitatem vitae Eckhart aliique Beati titulum tribuunt: hunc itaque successorem suum declaravit; verum quo anno? Factum id Egilwardus scribit, impetrata a Lullo archiepiscopo Moguntino, et S. Bonifacii successore approbatione; hinc vero consequitur, S. Bonifacium in abdicando episcopatu S. Burchardo exemplo suo praelucisse; at potior hac in re Wandelberti, qui seculo nono fuit, auctoritas; scribit autem is tom. II Julii de Miraculis S. Goaris cap. I num. 4 pag. 338, Lullum Moguntinum archiepiscopum, Basinum Spirensem et Mehingodum Wirceburgensem episcopos a S. Bonifacio ordinatos fuisse: Qui omnes, inquit, a beato Bonifacio Pontifice et Martyre fuerant ordinati. Jam inde igitur Megingaudus Wirceburgensem Sedem occupabat, cum, depositis Moguntinis infulis, Bonifacius in Frisiam aliquanto post martyrio coronandus abscessit anno decimo, teste Efigile in Vita praepitoris sui Sturmii abbatis Fuldensis primi apud Mabilonium seculo 3 Benedictino part. 2 pag. 277, a condito Fuldensi monasterio: conditum autem id, eodem teste ibidem pag. 275, fuit anno Incarnationis Christi septingentesimo quadragesimo quarto mense primo (seu Martio) duodecimo die ejusdem. Cucurrit annus monasterii Fuldensis a fundatione sua decimus a duodecimo die mensis Martii anni 753 usque ad eundem anni proxime insequentis diem. Megingaudus igitur anno 753 Wirceburgensis erat episcopus, quo S. Burchardum Sedi suae renuntiasse verosimillimum puto, sic tamen, ut Burchardi renuntiatio, contra ac Egilwardus scribit, Bonifacianam antecesserit. Misisse S. Burchardum ad Carolum Magnum, qui renunciandi episcopatu facillatam ab eo nomine suo peterent, Egilwardus num. 38 tradit; sed Carolo substituendum esse Pipinum regem, etiamsi deessent alia, vel ipsa temporis, quo renunciatio facta est, ratio dicat.

39 Translato in Megingaudum episcopali onere, Homburgum secedit. vitae reliquum vitae contemplativae daturus Homburgum (vide supra num. 16) concessit: His itaque transactis, inquit Egilwardus, beatus Burchardus omnem catervam monachorum, per quos illo in tempore pene cuncta ecclesiastica administrabantur irreprehensibiliter officia, clericorum quoque ac laicorum diversae conditionis, sexus et aetatis turbam paterna corroboravit admonitione, divinaque consignavit benedictione. Posthaec, adsumptis

AUCTORE
J. B.

E

F

AUCTORE
J. B.

adsumptis sex tantum ex omni multitudine discipulorum suorum monachis, navim conscendit: codices etiam, quos vel ipse conscripserat, vel undecumque conquisierat, secum deportari fecit: atque inde per decursum fluminis (*Mœni*) ad Castellum, quod *Hohenburg* dicitur, navigio proficiscitur, ibique quam diu supervixit, in contemplatione divina, vigiliis, jejuniis et orationibus insistens, una cum prædictis Fratribus continue morabatur.

§ IV. S. Burchardus Homburgum profectus ibidem sancte moritur: cultus ejus sacer.

B
Sanctus post aliquam Homburgi moram ibidem anno probabilius 754,

Habuerat quidem in animo Burchardus in viculum *Michelstat* (nunc autem oppidum in comitatu *Erpachensi*) sibi olim a *Carolomanno* donatum concedere, ibique monasterium condere: Sed disponente prædestinatione divina, inquit num. 41 *Egilwardus*, prævenit humanæ deliberationis vota communis hereditariæ mortalitatis occasus; et non multo post in prædicto *Castello* (*Hohenburgo*, nunc *Homburg*) diem suum obiit, Anno, ut ait *Egilwardus*, Incarnationis Domini septingentesimo nonagesimo primo, nimirum, quarto Nonas Februarii, seu die 2 ejusdem mensis. Quod ad diem S. Burchardi emortualem spectat, quem aliunde notum habere potuit, *Egilwardo* litem movere nolim; at cum anno 753 Burchardum episcopatu renunciasse ex dictis num. 37 verosimillimum sit, nec multo post *Hohenburgum* profectus, diem suum clausit; aliunde vero, at mox ostendetur, compertum sit, eum ante S. Bonifacium (cujus obitum anno 754 aut sequenti passim eruditi illigant) ex hac Vita migrasse; ab *Egilwardo* dissentire, ac anno probabilius 754 ejus obitum innectere cogimur. Ita censemus, tum quod anno 753, ex dictis supra, episcopatu renunciarit S. Burchardus; tum quod, ex *Egilwardo*, non diu post obierit, ac denique quod, S. *Liudgero* in *Vita Magistri sui S. Gregorii Trajectensis*, anno 776 defuncti, teste, S. Burchardus ante Bonifacium e mortali ad immortalitatem transierit vitam; ita se habent tom. V Augusti pag. 258 S. *Liudgeri* verba: Duo ex illis electis Dei *Wigbertus* (*Fritislariensis* abbas) et Burchardus ante magistrum (S. Bonifacium) migrarunt a seculo. *Schannatus* in *Archivo Fuldensi vindicato* pag. 46, ut S. *Liudgeri* declinet auctoritatem, ait, neque omnes S. Bonifacii discipulos esse notos, neque certum, cum duo hujusmodi nominis S. Bonifacii discipuli esse potuerint, hic agi de S. Burchardo *Wirceburgensi* episcopo. Verum non agit illic S. *Liudgerus* de S. Bonifacii adjutoribus et discipulis quibuscumque, sed, ut præmittit, clarissimis prædicatoribus et columnis ecclesiæ Dei: quorum unusquisque civitatem et regionem

suam, sicut Lucifer mane oriens illuminavit exemplis et doctrina sua. Notus certe hujusmodi Burchardus fuisset, si quis alius a nostro fuerit; at quibus in latebris degit? Addit S. *Liudgerus*: Sed non illi absque palma electionis suæ, dum ad regna cœlestia magistrum præcedere meruerunt, et in regionibus suis pro Sanctis Dei habentur et coluntur ab omnibus, qui vitam illorum et virtutem cum Deo nosse potuerunt? Quæ regio, quæ civitas Burchardum, S. Bonifacii discipulum, habuit, coluitque deinceps ut Sanctum, alium a S. Burchardo, quem cultu postmodum publico coluit, colitque hodieum *Wirceburgensis* ecclesia, cujus olim infulus induit? Venerationem enim illam principio forte privatam dumtaxat, in publicam postmodum transisse, ut *Wigberti*, qui die 13 Augusti colitur, ita et Burchardi, omnino credendum est.

41 Obiisse S. Burchardum circa annum 751 statuit *Mabillonius* in *Annotatis* in ejus *Vitam*, secutus partim S. *Liudgerium*, qui Burchardum Bonifacio præmortuum scribit; partim vero *Marianum Scotum*, qui Burchardi episcopatum ad novennium dumtaxat prorogavit. Sed ultra annum 751 vitam protraxisse S. Burchardum, jam vidimus supra. *Marianus Scotus* seculi XI scriptor duplicem S. Burchardi episcopatu epocham tribuit, alteram ordinationis anno 746, alteram consecrationis anno 750, ut ipse quidem censet, factæ: si novem illos annos a Burchardi ordinatione numeres, quoad annum ejus emortualem a nobis non dissentit *Marianus* nisi anno uno; sin autem a consecratione, mortuus fuerit ex ejus mente circa annum 759; qua in re adversantem sibi habet S. *Liudgerum* supra citatum, cujus ea in re auctoritas, et antiquitas major. Quod autem ad *Egilwardum* attinet, dum annum supremum S. Burchardi in annum 791 differt, ac annos quadraginta episcopatus illi tribuit, crassius peccat. Constat etenim pluribus ante annum 791 annis excessisse *Lullum* archiepiscopum *Moguntinum*, anno nimirum 786 aut sequenti. Atqui teste *Wandelberto* tom. II *Julii* pag. 338 ad consecrandam *Prumiensem* basilicam a *Carolo Magno* missi sunt *Lullus Moguntiae* archiepiscopus... *Basilius Nemeti*.... et *Mehingodus* urbis, quæ ultra *Rhenum* sita sermone barbaro *Wirzburg* appellatur, episcopi. Refert eam *Basilicam Prumiensem* consecrationem *Mabillonius* tom. II *Annalium* pag. 216 num. 21 ad annum 768; monasterii autem primordia ad annum 763, ejusque fundationis *Diplomati*, quod apud citatum *Mabillonium* pag. 705 legere est, subscripsit idem *Megingaudus*. Secundum *Egilwardum* autem obiit S. Burchardus paulo post translatum in *Megingaudum* episcopatum: contigit ergo is pluribus ante 791 annis. Præterea *Megingaudus* jam episcopus ad *Lullum* archiepiscopum epistolas scripsit inter Bonifacianas 80, 87 et 94. *Megingaudum* jam inde ab anno 758 episcopum egisse *Wirceburgi* item patet ex *Sanctimoniali Heidenheimensi*, auctore *Vitæ S. Wunibaldi* sibi æqualis, in qua apud *Mabillonium* *Seculo Benedictino* 3 part. 2 pag. 184 de illo ait: Et tunc tribus

annorum

D
non, ut *Egilwardus* scribit, 791 moritur;
E

F

A annorum intervallis, antequam de mundo migravit (migravit autem anno 761) prout poterat, venit ad urbem, quæ dicitur Wirzburg, et ibi alloquebatur episcopum Megingaudum et ibi manebat tres dies. Immo Egilwardus ipse infra num. 46, eorum, quæ prius dixerat, quasi immemor, ait Bernwelfum episcopum Wirceburgensem tertium, a Lullo et Willibaldo, quorum ille sub annum, ut diximus, 786, hic vero sub annum 781 obiit, et Megingaudum ordinatum, postquam Megingaudus ecclesie Wirceburgensi præfuisset annis quindecim: quo pacto igitur Burchardus mori simul potuit sub initium episcopatus Megingaudi, et simul vitam protraxisse usque ad annum 791?

sed Wirceburgi sepelitur;

42. Probatur a se credit Schannatus in Archivo Fuldensi vindicatio pag. 46 num. 6 SS. Bonifacium et Burchardum anno 755 mense Junio Attiniaci in Campania subscripsisse Diplomati, quod ad calcem citati operis tabula 3 exhibet, dato a Pipino mense Junio anno primo regiminis sui, postquam a Stephano Papa coronatus fuerat; verum, si genuinum id Diploma est, annus primus Pipini regis illic memoratus, est annus primæ coronationis a S. Bonifacio factæ, qui anno 755 in Frisia, dum in convertendis illic paganis totus est, martyrium, teste in ejus Vita Willibaldo, subiit Nonis seu die v ejusdem mensis Junii. Megingaudus Decessoris sui corpus Wirceburgum Hohenburgum reductum ingenti populi concursu ac veneratione tumulavit juxta martyrum Kiliani Sociorumque ejus Reliquias, inquit Egilwardus ad calcem lib. II.

habitus quidem semper pro Sancto, at maxime

43. Ea mox ab ejus obitu de S. Burchardi sanctimonia, et apud Deum meritis hominum existimatio fuit, ut jam tum ab iis, qui virum noverant, pro Sancto habitus cultusque fuerit, testante id S. Liudgero in Vita S. Gregorii Trajectensis verbis num. 37 datis: Sanctum quoque appellat Sanctimonialis Heidenheimensis in Vita S. Willebaldi, Sancto, de quo scribit, æqualis. Verum privata dumtaxat ea forte existimatio ac qualicumque veneratio fuit; lapsu tamen temporis in Tabulis ecclesiasticis, inde saltem a seculo IX relatus fuit, ut qui in Additamento ad Bedæ Martyrologium, ex codice bibliothecæ cathedralis Wirceburgensis seculi noni ab Eckharto tom. I inter Monumenta historica pag. 829 relato, ad diem XIV Octobris signetur his verbis: II Id. Octobris, S. Burchardi Wirceburgensis episcopi: nisi hæc iis adnumeranda sint, quæ huic codici a seculo XI manu adjecta fuisse Eckhartus monuit. Ut ut sit, publico equidem legitimoque gaudere cultu cepit, ex quo sacras exuvias, petita obtentaque a Romano Pontifice licentia, ex S. Kiliani templo ad S. Andream, a Sancto olim conditum inhabitatumque, monasterium solenni ritu et honorifice admodum transtulit Hugo Wirceburgensis episcopus, uti fusius sub lucubrationis suæ finem Egilwardus enarrat, a re haud multum remotus.

postquam sub annum 984 per Hugonem Wirceburgensem episcopum

44. Ad quem annum ea translatio referri debeat, haud facile dictu est: Popponis II, proximi Hugonis decessoris obitum Wirceburgense Chronicum a Baluzio editum illigat anno 984: ab Eckharto editum

aliud anno 979; Trithemius in Chronico Hirsau-giensi, secundis curis emendato, anno 982. Ego quidem id primum statuo, Popponem II ultra mensem Julium anni 983 in vivis non fuisse. Licentiam quippe transferendi S. Burchardi Reliquias Hugo impetravit a Pontifice Romano Benedicto, hujus nominis VII, ut evincit ratio temporis. Obiit autem Benedictus anno 984 die x Julii: Poppo die XXII vel XXIII ejusdem mensis, quo de mense non solum inter Chronica mox citata, sed etiam inter quatuor Catalogos episcoporum Wirceburgensium, a Groppio Scriptorum Rerumque Wirceburgensium tom. I pag. 817 et sequentibus editos, omnino convenit. Dies porro XXII vel XXIII mensis Julii, Popponi emortalis non potuit esse anni 984: hoc enim pacto Popponi Benedictus præmortuus fuisset, neque a Benedicto jam defuncto successor ejus supradictam licentiam impetrare potuisset, quod Egilwardi dictis adversatur. Ex quo fit, Popponem non ultra anni 893 mensem Julium vitam protraxisse, ut paulo ante dicebam. Dein, uti verosimillimum habeo, Hugonem, si non ab anno 982, ut Trithemius ait, saltem ab anno 783 Wirceburgensem cathedram adiisse; mox, substituta canonicis Benedictina colonia, reformando dotandoque monasterio Sancti Andree incubuisse, ac interim Romani Pontificis venia, eo translatis S. Burchardi ossibus, hunc in Sanctorum Album pro ævi illius more retulisse circa annum 984.

45. Ceterum his non contentus Hugo decrevit insuper, ut translationis hujus memoria quotannis feria quinta post S. Dionysii festum celebraretur: hinc in antiquis Wirceburgensis ecclesie Breviariis leguntur hi versus:

Lux Burchardina celebratur die Jovina

Post Dionysii, sic non poteris bene falli.

Hinc in Breviario Herbipolensi anni 1575 officio proprio S. Burchardi præfigitur hujusmodi rubrica: Festum S. Burchardi semper occurrit quinta feria (seu die quinta) proxima post Dionysii (colitur IX Octobris) celebrandum per totam ecclesie Herbipolensis diæcesim, et solenniter celebratur. Hugo præterea, inquit Egilwardus num. 52, cum consilio et consensu cleri sui decrevit, atque banno pontificalis auctoritatis confirmavit, ut deinceps quinta feria (post S. Dionysii festum, die IX Octobris celebratum) celebretur solemnitas ejusdem translationis; præcedentibus vero tribus diebus secunda, tertia, quarta feria per totum episcopium ab esu carniæ absteineatur: synodus etiam ab episcopo cum omni clero habeatur, sicque finito concilio a singulis parochianis cera duorum nummorum pretii ad ejusdem reliquias offeratur.

46. Missale Herbipolense præ manibus habeo anni 1509, in quo ad prædictam diem hæc Missa præscribitur. Introitus: Statuit. Collecta: Deus qui populo, etc., ex Communi Doctorum. Epistola: Ecce Sacerdos. Graduale: Ecce sacerdos magnus. Versus: O Burcharde triumphalis: præ-

sul

AUCTORE.
J. B.

E

Reliquiarum
ejus est facta
translatio:

F

cultus sacer
Sancti

AUCTORE
J. B.

sul alme et vitalis, tua prece nos a nece duc : a calle et a valle hujus mundi furibundi ad amenam Agni cenam paradisi celici. *Sequentia* : Psallat lete orbis cetus sacrata fide repletus. Spe mercedis : tante sedis culmen sumpsit pastoralis oneris. In qua rite sancte vite exemplar duxit sacrati Numinis. O miranda virtus Christi, qui Burchardum jubet sisti præsulatus statione sic prophetico sermone. Hunc vir Dei contemplatur Bonifacius sic fatur : Virum contubernalem misit nobis Deus talem. A quo ovile subtile in Herbipolensi urbe, nunc sic regi et subigi debet catholice turbe. Nobis datus hic Prelatus viam cepit rite veram nobis instaurare. Et cunctorum viciorum : per virtutum scutum onus grave sublevare. Sic Chilianus plantavit id quod Burchardus rigavit : Deus incrementum dedit. En sic a vinea Christi propulso errore : prisci labrusca meroris cedit. Per hos Christique cultores extirpati sunt errores : et virtutum gignit flores vinea Domini. In quorum sacra cultura divina adjecta cura, medicina datur pura salutis hominum. Sane decantare : cytharam carnis laxare huic Patrono meriti decet immensi. Clange, pange ac innisa gaude, plaude, simphonisa, cohors cleri in urbe Herbipolensi. Omni laude namque dignus fulsit pater hic benignus de mundi hujus turbine ereptus. Pio vultu egros pavit : et sic mundum superavit : regnum vite hodie est adeptus. Ubi sapit mellifluum atque sonat dulciffuum Seraphicumque euphonus. Superis nos consortibus angelicis cohortibus prece jungat hic Patronus. Da, Burcharde, ut non tarde curramus in stadio, sed infessi nosque celesti applicemur bravio. *Evangelium* : Homo quidam peregre proficiscens. *Offertorium* : Posuisti, Domine. *Secreta* : Hostias tibi Domini beati Burchardi confessoris tui meritis dicatas. *Communio* : Domine, quinque talenta. *Post-Communio* : Deus fidelium remunerator animarum præsta, ut beati Burchardi confessoris tui atque Pontificis, cujus venerandam celebramus festivitatem, precibus indulgentiam consequamur. Per Dominum, etc.

antiquus,

47 *Officium chori in Herbipolensi Breviario anni 1575 supra laudato sic se habebat* : *Lectiones I et II nocturni ex Legenda Sancti* ; uti et *Antiphonæ et Responsoria ad Psalmos*. *Antiphona in I Vesperis* : Adest dies festivus, omnibus votis cunctis expectandus : adest solemnitas totis desideriis amplectenda, in qua Sanctus Burchardus conjunctus est supernis civibus, cum quibus pro devoto collegio semper supplicat Domino. *Hymnus* :

Gaudium magnum referunt per annum,
Festa Burchardi veneranda Sancti,
In quibus regnum meruit supernum
Scandere felix.
Ipsius laudes resonemus omnes,
Mente devota, animaque tota
Gratias dantes, Domino canentes,
Munere tali.

Hic Deo charus, pietate clarus,
Angliæ nobis veniens ab oris,
Cœlicam vitam docuit colendam
Vocibus, actis.

Post datum vitæ spatium peractæ,
Carne defunctus, Superisque junctus,
Pro suis servis simul et ceteris,
Sedulus orat.

Doxa, majestas, honor et potestas,
Laus, salus, virtus, decus, ordo certus,
Trino sit simul unitati Deo,
Sæcula cuncta. Amen.

Antiphona ad Magnificat in I Vesperis : A progenie in progenies fecit misericordiam Dominus, qui eduxit Abraham de Hur Chaldæorum et de ultimis finibus terræ vocavit Sanctum Burchardum, ut in hac terra nostra peregrinus esset et advena; in illa vero patria cœlesti, civis Sanctorum et domesticus Dei, ubi nobis datus a Deo patronus, jugiter intercedat pro hac sancta plebe et pro universis fidelibus. *In II Vesperis* : Hodie Sanctissimi Burchardi festum celebrantes, Deum, a quo tanta claritate suffultus emicuit, collaudemus, hodie tanto patrono cœlitus accepto hymnis gratulemur, hodie landibus celebremus eum, cui chorus angelicus a mortalibus ad æterna ascendenti applaudebat. *Collecta ad Laudes* : Deus qui populo, etc., ut in *Missa*. *In utrisque Vesperis* : Deus qui præsentem diem honorabilem nobis in B. Burchardi Confessoris tui gloriosa festivitate præstitisti, da nobis ipsius intercessione præsentis vitæ fluctibus non teneri. Per Dominum, etc.

48 *Hujuscemodi fuit antiquus S. Burchardi cultus* ; mutationes deinde varias tam *Missa quam Officium subiere*. Adolphus ab Ehrenbergh, Wirceburgensis ab anno 1623 usque ad 1631 episcopus, *Officium de Communi Confessorum recitari, retinerique dumtaxat voluit Antiphonam ad Magnificat in utrisque Vesperis et Orationem* : Deus qui populo, etc. Joannes Philippus a Schonborn (sedit Herbipoli ab anno 1642 usque ad 1673) primam II Nocturni *Lectionem sumi jussit ex Actis, reliquas ex Sermone S. Maximi* ; *Orationem quoque Exaudi, etc. præscripsit*. At Philippus Franciscus tres II Nocturni *Lectiones ex Actis haustas legi voluit* ; reliqua de Communi. Translationis festum haud pari ubique solemnitate celebratur ; solemnissime vero in S. Burchardi, ubi ritu duplici I classis, concione ad populum, supplicatione publica, propositis Indulgentiis, ac ingenti civium concursu celebratur, parochiani sacro intersunt ac ab opere servili abstinent. Singularem item in cathedrali templo honore colitur, etsi non adeo solenni, in ecclesia Novi monasterii, et in Monasterio S. Stephani, in quo ritu Duplicis Majoris colitur. Homburgi quoque peculiari cultu afficitur in crypta, in qua felicem animam Creatori reddidisse creditur, nunc conversa in sacellum, quod, anno 1721 die XIV Octobris a Petro Triffensteinensi præposito Joannis Philippi Frantz, Wirceburgensis episcopi auctoritate consecratum

A *cratum, a fidelibus eo pietatis causa peregrinantibus visitari frequenter solet, ex quo mulier Wirceburgensis parochiæ S. Burchardi a lethali morbo anno 1721 ejus intercessione convaluit.*

loci sacra
illi dicata,

49 *Ecclesias suo nomini dicatas non paucas habet; ac in ipsa quidem Wirceburgensi civitate ecclesiam S. Andreae, conditori suo Burchardo pariter sacram voluit Hugo episcopus, ut dictum supra. Hanc dein Willemodus, loci abbas instauravit, et S. Burchardi nomini Bruno Wirceburgensis anno 1042 denuo consecravit; demum vero, cum jam canonicorum ab anno 1464 fuisset, Joannes Philippus a Schonborn anno 1667 die xii Julii. Palatii item episcopalis ecclesiam ejusque altare princeps etiam S. Burchardo sacrum anno 1743 esse voluit Fridericus Carolus Wirceburgensis episcopus. Extra civitatem vero quamplures sibi dicatas habet ecclesias, partim parochiales, partim, ut vocant, filiales. Parochiales in Erlenbach, Gerichstetten, Jagsberg, Mellerstatt, Messelhausen, Trapstatt; filiales in Busselsheim, Erlebach, Stepbach; ut nihil dicam de variis altaribus, iconibus, statuis in ejus honorem erectis, de quibus Groppius in Vita S. Burchardi Germanica, unde quæ de illius cultu hoc et numero superiore dicta sunt, huc fere transtuli, consuli potest. Adde ex pag. 62, invocari solitum S. Burchardum in Litaniiis Majoribus, quæ olim ecclesiæ Wirceburgensi in usu fuerunt. Docet me insuper idem Groppius tom. IV Scriptorum Wirceburgensium pag. 70, recondi quidem in SS. Andreae et Burchardi olim monasterio, nunc autem nobili canonicorum collegio, sacra ejus ossa; at nesciri, quo loco.*

et apud Martyrologos memoria.

50 *Diem S. Burchardo emortualem fuisse 2 Februarii, Deiparæ virgini Purificatæ sacrum, nemine, quod sciam, contradicente, Egilwardus tradidit: hinc e Martyrologis quidam Sanctum Pontificem ad diem 2 Februarii, alii ad xiv Octobris Fastis suis adscriperunt; Castellanus vero in Martyrologio suo Universali, Wallasserus in Martyrologio Germanico, et Galesinius ad diem utrumque. Notatur item ad diem xxi Novembris Translatio S. Burchardi in codice Hagenoyensi inter Usuardina Auctaria apud Solerium, sed erronee; cum die Præsentatæ in templo Virgini sacro neque obierit, neque translatus aliquando fuerit. Notatur ad diem 2 Februarii apud Mabillonium in Calendario Sanctorum part. 1 seculi 3 Benedictini et in Martyrologio Anglicano; ad diem vero xiv ab auctore Florarii nostri Ms., Wione, Greveno, Molano, aliisque; demum in Martyrologio Romano, cujus hæc verba sunt: Herbipoli Sancti Burchardi primi illius civitatis episcopi.*

VITA S. BURCHARDI EPISCOPI

AUCTORE ANONYMO

Ex Mss. membranis monasterii Aichstadiensis Ordinis Prædicatorum.

Terrenarum motus curarum, si divinum adjutorio trahatur ad respectum miserationis divinæ, qualiter æterna scientia Sanctos suos justificaverit, mens humana et sollicitudinibus pressa inutilibus solvitur, utroque remunerationis præmio non fraudatur. Oportet ergo, ut ad B. Burchardi Pontificis laudes styli seriem vertamus, quatenus dum ejus merita recolimus, orationum emolumentis fulciamur. Neque metuedum, ut in laudibus beatorum virorum fideliter prolatis modum possit excedere veritatis piæ narratio devotionis. Quidquid itaque de omnibus recte fatemur, et de unoquoque profari non dubitamus. Quando sic Sanctorum fraternitas jungitur, ut omnia in omnibus Christus habeatur, eaque concordia membrorum connexio capiti copuletur; quo diversorum retributio meritorum una sit exultatio omnium. Quapropter datur nobis licentia faminis, servato ductu Catholicæ narrationis.

2 Venerabilis Burchardus, Anglorum genere nobilis, nobilior factus prosecutione divinæ religionis. Hic ab annis puerilibus Deo se fovens, quantum ætas permittebat puerilis, festinabat ad studium bonæ operationis. Tandem relicta Britannia, peregrinationis obtentu, in quandam Galliæ partem transacto salo pervenit. Ibiq; tam sub habitu peregrini delituit, quo audita fama egregii præsulis Bonifacii, incenderetur ardore visendi Pontificem, sanctitatis fama vulgatum. Is etenim Mogontiorum tunc præerat urbi: vir sermone clarus, aspectu jucundus, moribus probus. Ad quem venerabilis Burchardus cum venisset, a ab eo gaudenter susceptus est.

3 Ferunt autem Sanctum Pontificem primo aspectu præfati Viri, prophetico repletum spiritu adhærentibus sibi ministris tale protulisse vaticinium: Gaudete, fratres, ecce misit nobis Dominus virum contubernialem, cui committi debeat ovile Dominicum in Wirzburgensi urbe a B. Kyliano collectum. Quibus auditis, venerabilis Burchardus, primo oneris magnitudinem expavit, postremo memor divinæ visæ dispensationis, tale fertur dedisse responsum: Etsi tanto videor indignus officio, divina tamen dispensatione imponendo mihi oneri non obdolor. Qui enim mi-

sericorditer

AUCTORE
ANONYMO.

Auctor S.
Burchardi
Vitam scri-
bit, ut ejus
merita reco-
lentes ejus-
dem precibus
juciantur

E
abundat

Sanctus, re-
licta patria,
Galliam pri-
mum, dein
Germaniam
adiens,

F

a
et a S. Boni-
facio benigne
susceptus
una cum illo
Roman pro-
fectus,

b

AUCTORE
ANONYMO.

sericorditer onus imponit, credo, quia clementer levavit. Ex eo tempore sanctissimus præsul Bonifacius solerti indagine perquirebat, quibus efficere modis valeret, quod divina noverat sibi gratia revelatum. Tandem divino instigatus adminiculo, concessu Pippini illustris Regis, qui tunc Franciæ regimen dispensabat, Romam petiit, prædicto Burchardo comite. *c* Præerat autem tum Romanæ ecclesiæ Zacharias summus Pontifex, *d* Dominico ovili aptissimus, summi Pontificatus infulæ non incongruus. Hic amplo sinu charitatis viros ex Germaniæ partibus adventantes Romam, colligere solitus erat, volens novellæ plantationis in fide Christi gentes ducere ad expetitionem loci, ubi Pastor ecclesiarum, Doctorque gentium humanis corporibus habebantur. Cui tamen cum Magontini archipræsulis innotisset adventus, præmeditari cœpit, si quid cum tanto viro dignum Deo * cooperari valeret. Audiverat enim jam dudum sanctitatis ejus famam longe lateque vulgatam. Veruntamen cum ad hoc perventum esset, ut mutuis colloquiis post sibi datos amplexus fruerentur, cœpit Romanus Pontifex percontari, quo rudis adhuc Germanorum fides religionis munimine fulciretur, utrumne gentibus novæ eruditionis splendeat inextinguibilis lucerna divini respectus. Huic *B.* antistes Bonifacius, cum de omnibus, quibus interrogatus fuerat, veram reddiderat sententiam, in extremis fassus est, hoc sibi maxime fore veniendi negotium, ut Wirzburgense oppidum diocesi suæ vicinum episcopali munio sacraletur. Tunc Romanus Pontifex primo percunctari cœpit, quæ huic officio legaretur persona, dicens, non rudibus congruere officium secundum Apostoli præceptum. Dehinc si episcopo prædia sufficerent, quibus pauperum necessitas Clericorumque sustentari possit inopia; asserens Episcopum Dei familiæ dispensatorem.

* minus recte
apud Mabiloniam vero.

B

a Zacharia
in episcopum
consecratur:

C

4 Beatus igitur Bonifacius munificentia charitatis præditus, prædiorum episcopi sui partem Romano Pontifici complacitam Wirzburgensi episcopo delegavit, ut futurus ibidem episcopus, sicut consors existeret divini laboris, ita etiam fieret particeps temporalis sustentationis, juxta illud Apostoli: « Alter alterius onera portate, et sic adimplebitis legem Christi *e.* » His rite peractis a Romano Pontifice iterum persona disquiritur, quæ officio idonea destinetur. Veruntamen venerabilis præsul Bonifacius Burchardum in medium deducens, cœpit illum dignis laudibus prosequi, dicens, hunc juvenili ætate ab Occiduis partibus *f* advenisse, secumque usque ad perfectam ætatem degentem, se nihil in eo reperisse, quod pontificali officio videatur contraire, ac per hoc se illum pontificali infulæ credere dignum. Ad hæc summus Præsul hilari vultu inquit: Agamus, frater, Deo gratias, quia a solis ortu usque ad occasum laudatur nomen Domini. Ab occasu venisse dicis, per quem ortum veri solis rudibus in fide populis divina pietas ministrabit. Perficiamus quod divina credimus ordinatione

*e**f*

dispositum. Sicque consecrato Burchardo episcopo, acceptis a Romana sede privilegiis, uterque præsulum proprias sedes repetere contendunt, quos Romanus Pastor talibus prosequitur votis: Vadite, inquit, o fratres charissimi, cooperatores divini seminis, crescat fructus vestri laboris; nec valeat inimicus, vobis torpentibus, in agro Dominico serere, quod tempore messis debeat incendio tradi; prosequaturque vos auxilium divini protectionis, qua janitor cœlestis aulae defensus est, ne a sathana velut triticum cibrarentur. His dictis, arripuerunt iter, ad sedes proprias remeantes. Quo peracto, in divinis laudibus, et spiritualibus canticis tandem uterque præsul Wirzburgense oppidum pervenit. Quibus inibi habitantium, et ex vicinis locis occurrens multitudo hominum copiosa, supplicibus clamabat vocibus, dicens: Venite, patres; venite, servi Dei excelsi; venite, liberatores animarum nostrarum; augmentate divini verbi semina, a beato Kyliano nobis olim monstrata, quo vomere sermonum vestrorum exulta tellus nostrarum mentium, dignos ferre queat fructus proventuum. Quibus auditis uterque Præsulum præ gaudio lachrymas fudisse memoratur. Tandem egregius Archipræsul Bonifacius inquit: Felix eris Wirzburg, et inter Germaniæ non ignobilis urbes, et quamvis his temporibus quarundam civitatum postrema habearis, tamen exornata corporibus martyrum inferior non haberi. In numero Trinitatis tribus fulciris martyribus *g*, ad suppletionem tetradis, probitas Burchardi accessit Pontificis.

5 Dum hæc ita gererentur, ad locum orationis perventum est, fuisque precibus, et rite omnibus, quæ ad præsens negotium pertinebant, peractis, sanctus Bonifacius ad propria repedit. At tunc venerabilis antistes Burchardus sedula meditatione cœpit perquirere, qualiter, commissas sibi oves bene regendo in extremo examine superni Judicis « euge » Dominicum possit promereri. Erat enim mitis eloquio, vultu clarus, vigiliis atque orationibus, elemosynisque, quantum facultas suppetebat, deditus, ætate vergens in senium, ita ut in omnibus pontificali officio videretur idoneus. Sicque factum est, ut pæne ab omnibus amaretur; non enim poterat non amari, quem replebat gratia cœlestis beneficii. Prærogativa autem fulciebat, ut digne ab omnibus amaretur. Dehinc meditari cœpit, ut corpora *B.* Martyrum Kyliani et sociorum ejus de loco, in quo ab infidelibus temere posita fuerant, leverentur. Pro certo namque noverat non diligenter fuisse reconditos, quos clam audiverat interfectos. Collecto denique Clero et populo, indixit jejunium, ut digni possent reperiri, a quibus sancti Martyres permitterent sua corpora moveri. Constituta autem die elevationis Martyrum *h*, maxima rusticorum multitudo confluit Wirzburg: alii religionis studio; alii convenerant illecti miraculorum indicio; alii recuperandæ sanitatis desiderio. Tunc venerabilis Pontifex Burchardus ad locum sepulturæ accessit, acceptoque

*D**E**g*

gregi suo sedulus in vigiliis, S. Kyliani Reliquias elevat,

*F**h*

sarculo,

A sarculo, primus fodere cœpit, subvenientibus sibi ministris, quos ad hoc opus delegerat. Sed postquam tellus egesta est, non alta scrobe inventa sunt corpora Martyrum, ita fragrantia, ut omnium circumstantium nares suavitate odoris tanti replerentur. Elevatis denique corporibus, ingens factus est populorum concursus, multitudinisque stipata congestio. Elaborabat nempe popularis ille conventus, si quis posset feretrum tangere, aut transitu succumbere, alii elevatis manibus, gratias Deo referre; eratque vox omnium una: Gloria in excelsis Deo, in terra pax hominibus bonæ voluntatis.

ac sancto fine
quiescit.

6 Tanta vero miraculorum insignia operatus est Dominus per Sanctos suos, ut si qui forte aderant, qui in fide titubarent, visis tot signis, solido robore credulitatis firmarentur. Miraculis igitur comitantibus, hymnis perventum est ad locum, ubi Sanctorum corpora condenda erant, quæ diligenter recondita usque in præsentem diem hymnis et orationibus frequentantur. Venerabilis tamen sacerdos Burchardus in loco, ubi sanctorum Martyrum corpora humo tenebantur, vigiliis, orationibus, ac Missarum frequentationibus indeficienti studio vacabat, metuens ne fraus antiqui furis a thesauris divino igne probatis, per desidiam se removere valeret; aut dum ipsi minus diligenter custodiunt, inertem custodem, et se non integre diligentem contemnerent. Certus itaque sanctus Vir de præmio æternæ remunerationis, solerti cautela semet undique muniebat, quatenus pulsanti Domino januam, qui eum familiæ suæ præfecerat, confestim aperiret, accensisque lampadibus nulla per ipsum mora foret, quin æterno convivio cum prudentibus virginibus reciperetur. Hac denique expectatione sollicitus, in divino opere, nec calliditate antiqui serpentis poterat devinci; nec senectutis gravitate tardari, in effecto virilem animum gerebat. Tandem advenerat jam tempus, quo sancta anima mole corporis solvenda erat,

* lege efflato
corpore

C comperiensque sanctus Vir per corporis ægritudinem vicinam instare sibi carnis dissolutionem, vocatis fidelibus, qui in præsentem adesse poterant, divini verbi pabula, in extremo quoque præsentis vitæ termino ministrare curavit, monens illos viam veritatis insistere, charitatemque, in qua summa virtutum consistit, inviolabiliter observare. Posthæc extremi muneris benedictione prolata, Corporis ac Sanguinis Christi viatico munitus, amissa mole terreni corporis migravit ad celum, *i* ubi accepta singulari stola fælicitatis, expectat ultimum resurrectionis diem, quo duplici vestitus ornamento nil sibi deesse lætetur, per eum, qui vivit et regnat in sæcula sæculorum. Amen.

AUCTORE
ANCYMO,

ANNOTATA.

a Sub annum 725.

b *Is fidei Christianæ semina primum illic jecerat una cum SS. Colomano et Totnato; de quibus actum in Opere nostro est ad diem VIII Julii, quo coluntur.*

c *Locum id iter non habuit: unde fabulosa sunt, quæ Zachariæ, Bonifacii, et Burchardi colloquiis et hujus per Zachariam consecratione subjunguntur: consecratus a Bonifacio fuit anno 741. Vide Commentarii prævii num. 14.*

d *Præfuit ecclesiæ ab anno 741 usque ad 752.*

e *Ad Galatas cap. I 8, 2.*

f *Nimirum Angliæ, S. Burchardi patriæ: at non ætate usque adeo juveni, quin jam esset presbyter.*

g *Horum martyrum nomina habes hic littera b.*

h *Solius elevationis SS. Kyliani et Sociorum Martyrum Anonymus meminit; sed non semel illorum corpora transtulit S. Burchardus qua de re Egilwardum in Vita S. Præsulis altera consule.*

i *Probabilis anno 754. Vide Commentarium prævium, num. 39.*

E

VITA S. BURCHARDI

AUCTORE EGILWARDO.

Ex antiquo Ms. Monasterii S. Stephani
Herbipoli.

PREFATIO.

Digne venerando venerandæ Congregationis abbati, P., juxta nomen suum transeuntis peregrino a seculi, alias autem civi Sanctorum et domestico Dei, eisdemque suis commilitonibus, videlicet intra murum S. Burchardi excubantibus peccator, E, b nec nomine dignus c si quid in divina fraternaque caritate tantillæ valeat personæ servitus judicio matris virtutum, qua nimirum præcedentes nos satis hæreditarunt patres, forsitan non sine causa grave mihimet onus imponitis, mihi, inquam, non tam alieno, quam proprio vestri juris asello, quem frequentissime pascentes, et potentes, rarissime vel numquam onerastis; postquam enim vestrum vestra tantummodo dignatione membrum effici merui, d ex tunc, quantum in me fuit, satagebam, ut par erat, vobis in omnibus secundum Apostoli dicta seu compati vel congloriari. Unde

LIB. I.

Proficitur
auctor imposito
oneri se
imparem,

a

b

c

d

contra

AUCTORE
EGILWARDO.

contra stimulum caritatis tam inolitè ulterius recalcitrare non præsumens, sarcinæ vestrae missionis, licet longe vires meas excedenti, dorsum obedientiae non subtraho, quamquam non ignorem, plura apud nos hactenus inviguisse, et adhuc invigere præclara ingenia, quæ satis superque prævalerent condignis extollere præconiis Almi Patroni nostri, immo totius Orientalis Franciæ metropolis proto-hierarchæ, Burchardi merita.

subire tamen
id ex obe-
dientia.

2 Aspirante igitur eo, qui ubi vult, spirat, Spiritu Sancto, conspirent hac in re per unanimitatem communia licet pro meritorum diversitate aut æquipollentia, Præsulis scilicet ejusdem jam cœlicolæ pietas favendo, vestra ferventissima caritas precibus juvando, mea quoque obedientia utinam minus præsumptiva scitum du-
cendo, e Tuo tamen, o currus Israel auriga. P. judicio specialissime concedatur, quid ex opusculo præsentis recipiatur vel respuatur: præcipue nimirum illo se totus dirigat intentionis hujus oculus, ut in omnibus hiis solummodo honorificetur Deus, qui solus utique mirabilis in Sanctis suis; solus non immerito potissime in ipsorum glorificatur meritis. Sit præterea præsens Opusculum inter utriusque nostrum congregationis sicuti præsentibus probatio fraternæ dilectionis, ita etiam apud posteros utrobique monumentum vel testamentum perpetuæ societatis, ut dum hic unum et eundem Patronum devotio communis ardere se probat, in terra viventium seminator simul et messor perpetualiter gaudeat. Amen.

miserat, tandem insularum numerum a, quæ per incredulitatis errorem diu fuerant longe a salute, per industriam fidelis sui dispensatoris Gregorii b etiam Anglicam, fructiferam valde terram seminis Domini capacem factam per universæ Christianæ religionis augmenta, suis doctoribus Spiritu Sancto cooperante, sibi fecit esse propinquam. Multum inde replicare non indigemus, utpote quod in Gestis Anglorum abundantissime digestum non ignoramus. Non tamen otiose prætereundum, imo pro Christi amore toto cordis acumine speculandum, qualiter a solis ortu usque ad occasum fulgur Euangelici jubaris parens insulas occiduas in tantum illustraverit, ut radiorum suorum resplendoribus etiam nostrarum partium caligines solem justitiæ notificando fugaverit, dum Scotia quondam bruta, nunc in Christo prudentissima nobis lumen nostrum primitivum destinavit Kylianum c, Burgundis Columbanum d, Alemannis Gallum e; Anglia vero universæ Germaniæ magnum Bonifacium, et Orientali Franciæ primum satisque pastorem idoneum, et, quod verissime creditur, adhuc incultæ nimis ecclesiæ valde necessarium speculum Burchardum f. Quibus spiritualibus militiae ducibus eximiis, cuique sui magisterii sequax adherabat in Deo fortis exercitus, quorum singula quia non vacat exprimere g vocabula, libeat eorum exemplis potius intendere h, quam nominibus. His itaque pro stamine telæ i prætextis, Christo juvante, jam res exigit, utcumque subtem consequenter innectendum innodare ad renovandam scilicet memoriam primi viri k mandritæ prænominati sæpiusque nominandi Burchardi Præsulis.

ANNOTATA.

a Notatur in margine Ms. nostri abbatis, ad quod alludit, nomen; nempe Pilgrimus, quod parum dissonat a voce Belgica Pelgrim, tribui peregrinantibus solita.

b Littera E explicatur item in margine per vocem Eggihthdus.

c Indicat, se nomine, quod gerit, haud dignum esse; et hic igitur ad illud sit allusio, cum dignus, Ward Germanice sit, Egilwardum, cui hæc S. Burchardi Vita passim adscribitur, non Eggihthdium, littera E hic significatum reor.

d Hinc efficitur auctorem hunc fuisse monasterii S. Burchardi alumnum.

e Scatent hæc mendis, quæ non facile corrigas. Imperitus quidam hæc male descripserit.

PROLOGUS AD CAPUT I

Conversa ad
Christi fidem
Anglia fides
præcones ex-
teris gentibus
plurimos misit,

Salvatoris mundi gratia, qui quos prædestinat, vocat, et quos vocat, justificat, Verbo sui Evangelii, quod in toto orbe prædicandum pro-

CAPUT I.

S. Burchardi junior ætas, accessus ad S. Bonifacium, iter Romanum, et in episcopum Wirezburgensem institutio.

Sicut diversa diversorum Patrum testantur scripta, dum Gregorianæ signum plantationis Anglorum novella germinasset, pullulasset, cresceret atque floresceret ecclesia, semper, ut de eodem dicitur doctore, venerabile meritum ejus ibidem accepit incrementum; fructificante nimirum ejusdem gentis fide per multas temporum successiones omnis religionis devotione et fertilitate bonorum operum. Florebat interea in eadem insula vel patria sub rege Christianissimo l aromatica quædam Christi boni odoris areola, nobilis utique nobilissimi Burchardi parentela, quæ tam rebus, quam genere clara divini timoris insignibus notabatur ab omnibus prædita, m seque per id præcipue non tantum convicaneis et contribulibus, sed et universo regno præbuit famosissimam,

CAPUT I.
et Orientali
quidem
Franciæ S.
Burchardum

AUCTORE
EGLIWARDO.

A mosissimam, quod in bonis actibus nulli generationi terræ illius se patiebatur esse secundam. Qua de re non incongrue Davidicum illud elogium divinitus ibi implebatur. « Potens in terra erit semen ejus, generatio rectorum benedicetur. » n « Ditavit quippe eos benedictio divina prole gemina nimis eximia, quæ patris simul ac matris, immo totius generationis illius utique præclara excelleret merita, Burchardo videlicet atque Suiduno, o utroque cœlitus sibi destinatæ vel provisæ kathedræ postea pontifice futuro. O quam benedictus fructus ventris matris illius, qui medicinam æternæ salutis sufficienter ministraret duabus seorsum nationibus, Angliæ per indigenam suum Suidunum, Orientali nihilominus Franciæ per advenam Burchardum!

S. Swithuni
patrem:

5 Porro antequam de ejusdem Patroni nostri conversatione narrationi, cui fundamenta jecimus, structuram præmeditatam superponamus, pauca, quæ de germani illius æque sanctissimi viri et episcopi fama comperimus p, silentio penitus non prætermittamus. Referebant nobis nobiscum olim conversantes ex Anglia nati fratres, Godwin et Adalmar aliique quamplures inde huc advenientes, beati Suidini Vitam miraculis plenam in ecclesiis illius terræ circumquaque scriptam reperiri, quæ tot tantisque virtutum doctrinæque splendeat miraculis, ut etiam ipsa non impotens sit testimonium commendare germanæ sanctitatis. Legitur, inquit, apud nos idem Dei famulus a primæva ætate cunctis Dei carismatibus una cum litterarum disciplinis apprime imbutus, universis insuper cœlibus vitæ munditiis præcipue candidatus, et quamvis nullius se pateretur expertem videri virtutis, misericordiæ tamen visceribus maxime notabatur insignis. Omnibus quippe necessitatem patientibus statim pro posse factus est proximus. Sed ne multis immoremur, unde pauca promissimus, quique ad alia juxta propositum potius festinamus, qualiter idem Dei electus tam in pratica, quam in theoretica conversatione perfectus, per omnes gradus ecclesiasticos ad episcopatus honorem canonicæ sit proventus in civitate, quæ dicitur Wirzburg q; qualiter eandem doctrinis et exemplis illustraverit; qualiterque r de hujus mundi translatus angustiis, villicationis suæ mercedem fidelis dispensator et prudens consecutus in gaudium Domini sui intraverit; hæc, inquam, omnia, qui plenarie nosse cupierit, penes ecclesiam illam, quam rexerat, indagare valebit. Tradunt etiam aliqui, quod iidem germani magno Bonifacio archiepiscopo non solum compatriotæ, sed etiam carne fuissent consanguinei s.

CAP. II.

quorum ille
in Gallia affi-
quantur
sub peregrini
habitu deli-
tuit,

6 Venerabilis itaque Burchardus tam præclaram, tam præcelsam suæ prosapiæ genealogiam nullatenus passus est per suimet morum nebulas obfuscarî; sed potius ab ipsis primævæ ætatis annis luce splendescere jam inchoans probitatis, quid misericordiæ Dei, se præveniens, in futurum operari moliretur in ipso, conatibus omnimodis videbatur imaginari t. Traditus enim cum

fuisset a religiosis parentibus, ut facile creditur, litteris imbuendus, vix eum quisquam vel nunquam reperit puerilibus irretitum levitatibus; sed aut studiis liberalibus incumbentem aut ecclesiarum limina terentem, seu quibuslibet aliis bonæ indolis indicis immorantem. Crevit etiam cum corporis incremento misericordia in ipso, ut de se ipso beatus Job testatur u, et ut ita dicam, in eleganti carnis materia paulatim virtutum compositio formabatur. Quid multa? Sic jejuniis et eleemosynis, vigiliis et orationibus non minus spirituales nequitias, quam carnis compressit illecebras, donec dudum per Spiritum Sanctum plantata, tanta morum illi succrevit honestas, ut jam illud undique perfectum et ornatum Dei templum nihil in se permitteret concludi caducum. Hinc deliberationem, quam, Christo inspirante, conceperat, spiritualium virorum consilio roborabat, et contra lenocinia blandientis mundi obfirmata viriliter facie, tam divitiis et voluptatibus, quam se ipso x propriisque voluntatibus renunciavit, nudusque nudam crucem post Christum cottidie bajulavit. Considerans autem in hac ipsa perfectione nonnulla temptamentorum sibimet opposita scandala, id est, opulentæ divitiarum patriæ, affinitatem claritudinis cognatæ, affectus amicorum, spretorum vicinitatem prædiorum, ceterasque de mundo nebulas fumantes ac aciem veræ theoriæ nubilantes, quid de se potissime futurum primus Arbitrator disposuerit, sibi revelari vel inspirari continuis precibus imploravit, tandemque spiritu consilii et fortitudinis roboratus perpetuæ peregrinationis confugium modis omnibus deliberavit. Denique natali solo pro terra viventium relicto, ne quandoque illum pericula inferni invenirent, periculosos alluentis salis fluctus transfretavit, et Galliæ Comatæ y limitem attingens in quodam satis humili loco, vere non habens hic manentem civitatem, sed futuram inquirendo, aliquandiu sub habitu peregrini delituit.

CAPUT III.
F
sed a S. Bonifacio, rem
Christianam

7 Rutilabat hiis temporibus stella vere celesti fulgore a multis, quæ tunc temporis radiabant, stellis differens Winfridus, indigena nihilominus Angliæ, qui dudum patria, parentibus, immo cunctis transitoriis pro Christo renunciatis, ac per hoc Sancti Spiritus præcipibus suis unctus oleo, semina verbi Dei, ab Apostolica sede sibi tradita, jam Evangelicæ nimis insudans agriculturæ, per vastissima deserta spargebat regnorum Germaniæ. Hic enim Domini electus, et inter suos primo per omnia laudabilissimus, qualiter litteris Anglorum apud ecclesiam Romanam laudatus ejusdem cunctarum matris ecclesiarum contubernio sit convinctus, adeo ut bonis ex factis suis, mutato nomine per Gregorium Papam Bonifacius sit appellatus, pontifex consecratus ac legatus Apostolicus in partes Germaniæ destinatus, plurimum Christo populum acquisierit, regum ac principum adeptus benevolentiam, nobilis Mogontiæ metropolitana suscepit kathedram, ipsamque postea

Tomus VI Octobris.

AUCTORE
EGILWARDO.

archiepiscopatus pallio sublimaverit, generalia Concilia Cis-alpinis in ecclesiis congregaverit, ibique multa corrigenda correxerit, sed et multiplicem prorsus quæstum Domino suo de acceptis talentis longo tempore villicationis suæ lucratus sit; hæc, inquam, multa que alia Deo digna scituque necessaria in plurimis, quæ elegerat de eo scripta reperiuntur, diligenter investigare quisque valebit.

in Germania
egregie pro-
movente,

8 Cooperabatur utique in his omnibus huic fideli suo satisque prudenti dispensatori clemens ille Pater-familias et Dominus, in cuius manu cunctarum gentium constat salus, in cuius prædestinatione miserendi earum singulis suum disponitur tempus, de quo verissimam legimus Prophetiam, immo non jam Prophetiam, se evidentem cernimus historiam: « Descendet sicut pluvia in vellus, et sicut stillicidia stillantia super terram » etc.; usque « Et adorabunt eum omnes reges terræ aa. » Quoniam modo verbi divini seminatores licet infatigabiliter diu sterilibus gentium cordibus nunc seminando, nunc plantando, nunc rigando insistentes per semet incrementum aliquod extorquerent, nisi pluviam illius in virgine quondam vellus descendens stillicidia terras hujusmodi cœlitus irrorando fructificarent? Nam, teste Gregorio, nisi intus sit, qui doceat, sermo doctoris in vanum exterius laborat; et e contrario nulla in discendo mora est, ubi Spiritus Sanctus doctor adest: ad hæc promissæ ortus justitiæ pacisque nunquam posset habundantia stabiliri, nisi per ipsum, ipso mediante, qui solus est justitia et pax omni credenti. Hac etiam arte suos semper nuncios Christi misericordia prævenit: sic a mari usque ad mare, et a flumine usque ad terminos orbis terrarum Filio suo eidem vere pacifico dominatum Pater æternus instituit ac dilatavit, et ab æterno usque in æternum confirmavit. His per excessum quamvis necessario insertis, denuo ad beati Burchardi, a quo digressi paululum sumus, conversationem describendam, stilo bb retrahamus.

bb
CAPUT IV.
jam presbyter,

9 Igitur athleta Christi Burchardus pubertatis floridæ tyrocinio jam fortiter contra potestates aereas et adversus mundi rectores tenebrarum harum, contraque spirituales nequitas per mortificationem membrorum, quæ sunt super terram, transeurso, in hujusmodi profectibus nequaquam more quorundam sibimet placentium in se in Domino gloriabatur dicens cum Apostolo: « Gratia Dei sum id quod sum; » itemque: « Non ego, sed gratia Dei mecum, » cc ecclesiasticis insuper gradibus canonicè promotus, etiam ascensiones alias in corde suo disposuit. Idem quem admodum de virtute in virtutem, de bonis ad meliora semper provehi posset, continua mentis revolutione meditari cœpit. Ad hæc liberalium scientiam artium, compositionem morum, sermonum facundiam, corporis elegantiam, ceteraque Sancti Spiritus carismata se perpendens non sine causa percepisse, quoniam modo potissime talentum sibi creditum duplicaret, horis omnibus

cc

non cessavit sollicitè tractare, dictum sciens a Domino: « Cui plus committitur, plus exigitur ab eo » dd.

D

10 Interea parvenit ad eum cunctas Europæ partes jam pervagata fama illius, cuius nuper mentionem fecimus, archimandritæ Bonifacii, moxque bono Christi repletus odore, et quia cum Sancto quis Sanctus, et cum electo electus esse possit, confisus, tanti viri præsentiam, tanti doctoris audientiam sitire, et ad tantæ sanctitatis atque dignitatis conversationem non destitit ardentè anhelare. Accidit autem divina, quæ disponit omnia suaviter, providente sapientia, dum in quo Dominico vir idem Bonifacius per omnia Apostolicus totis desudaret viribus, seges etiam verbi Dei multam jam in messem cresceret: præcavens venerandus heros, ne paucitas operariorum fervens opus impediret, quamplures cooperatores a sua patria, quos idoneos noverat, legatis atque litteris ad excolendum novale Dominicum, quod novare cœperat, ascissebat. Inter quos inclitus et in omni religionis testimonio nominatissimus presbyter Burchardus ad nuptias Agni vocatus, geminæ caritatis bis tincto cocco præcipue rutilabat indutus ee. Hoc modo semper corda probans Arbitrarius internus desiderium pauperum suorum exaudivit: sic voluntatem timentium se perfecit, dum corporalem præsentiam, quam spiritualiter in alterutrum uterque sacerdos ob suum perpetuum servitium, multorumque populorum salutem nunciis vicariis moliebatur, ipse, mediatrice caritate, colligebat.

dd

evocatus

E

ee

11 Nec mora: dum talia foris operabatur Sancti Spiritus gratia, in primo tantorum virorum conventu præsentiam suam propalare non dedignabatur per solita carismata: nam mox post salutationem humillimam et oscula sancta summus Christi pontifex Bonifacius prophetiæ spiritu repletus, hujusmodi prorupit in oracula: Gaudeamus, inquit, Fratres, in Domino, qui benignitatis suæ manum porrigit dignatur labori nostro, fraterna nos consolatione frequentans et rudibus ecclesiæ filiis novos semper eruditores ab insulis et a finibus terræ procurans. Gratias agamus ingentes ejus provisioni, qui societatem nostram jam ampliavit contubernio tanti Viri. Isti procul dubio custodiendum debetur ovile Dominicum, B. Kiliani Sociorumque ejus instantia collectum, doctrinis et exemplis instructum, ac martyrio consecratum. Servus autem Christi Burchardus humilitatis oculum in se ipsum rectorquens, licet nihil minus se tunc suspicaretur auditorum fore, utpote qui modis omnibus subesse venerat, non præesse, tamen humilitatem sine obedientia sterilem vel nullam esse perpendens, tandem post silentium stupore conceptum in hujusmodi fertur responsum prorupisse: Credo, Pater venerande, credo, quæ tua proposuit auctoritas, otiose te nequaquam protulisse: me quoque si intus nosset, scio, nullatenus prosecutum fuisse. Ego vero, etiam si ad id, quod lo-

CAPUT V.
gratanterque
nec sine fu-
turi episco-
patus vaticinio sus-
cep-
tus

F

queris,

A queris, me idoneum non esse, veraciter profiteor, tamen quodcumque michi per tuam sanctitatem imponitur, oneri non obductor. Deus enim si per te michi misericorditer onus imponit, confido, quia clementer levabit. Assum tuo quippe per omnia parere promptus imperio, et quia hoc pro nomine Salvatoris ago, per id me salvari cum ejus gratia non ambigo.

CAPUT VI.
majori perfectioni incumbit;

12 Ex hoc tempore nobilissimo virorum sanctorum collegio sub magisterio summi Præsulis Bonifacii consociatus Deo dignus presbyter Burchardus cœpit ab exemplis singulorum solidam suæ conversationis sanctitatem veluti quibusdam pigmentis accuratissime condire et in illorum comparatione seipsam totamque transactam vitam despiciere; indeque factum est, ut pro morum honestate vitæque in omnibus permaxime laudabili in brevi omnibus esset amor et honori. Econtra beatus ille non seipsam commendans, sed in Domino cum humilitate inolita pro bonæ conscientie testimonio mediocriter glorians, illam sæpe Psalmsographi ruminare solebat sententiam: « Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam ff. » Jam tunc novum, immo primum se Christi tyrocinium profitebatur ingressum intra turmam scilicet tot, tamque robustorum Christi militum, quorum et se vestigiis proponebat adherere, quorum exemplis in montem Domini confidebat altius procul dubio se posse repere, si tamen ea, quæ retro erant, oblitus ad anteriora perseveranter extenderetur, donec se gg tandem apparens conspectui Domini cum justitia de manifestata solis electis ejus gloria satiatur. Fuerunt ibidem sub magisterio præfati doctoris Apostolici Bonifacii complures jam ad unguem facti viri: Lullus scilicet, ipsius postea in præsalatu successor, Willibaldus et Wunibaldus germani, Wigbertus, Esola, Eoban et Adalharius atque Waltherus, ceterique cooperatores illius in verbo Dei, quorum vocabula gestorum ejus liber continet hh, monachica sub professione degentes ii, tamen ecclesiasticis ministeriis atque prædicationi pariter inservientes, quorum utpote spiritualium per omnia virorum crebro tractare curabat consilio, qualiter eandem lucernam, divini Spiritus tam sufficienter accensam igne, ecclesiæ supponeret candelabro, et quemadmodum ad competentem perduceret effectum, quod de sancti Martyris Kiliani populo acquisitionis superna sibi gratia fuerat revelatum. Tandem tot templorum Spiritus Sancti concordantium roboratus oraculis, Pipinum, qui Major-domus dictus, tunc Francorum regnum sub Hilderico, solo nomine rege, dispensabat, supplex adiit, eique super capitulo præsentis sui cordis secreta revelavit; qui clementer more suo piis votis annectebat; neque hoc solum, sed etiam suam ac regie dignitatis legationem sive litteras ad sedis Apostolicæ Pontificem per eundem præsulem destinabat. Assumpto namque prædicto Burchardo presbytero, nivosa præsul almus Alpium juga non sine multis transcende-

bat periculis; demum quoque, divina gubernatus providentia, solus kk comitum supellectiliumque suarum numero, mœnibus præsentatur Romuleis ll.

13 Præerat his temporibus Romanæ ecclesiæ Zacharias Pontifex, summus ovili Dominico pastor, tam verbis, quam exemplis aptissimus, ab Apostolo Petro Apostolico Pontificatui non incongruus. Hic amplo sinu caritatis viros ex Germanicæ partibus Romanæ adventantes colligere solitus erat, satagens modis omnibus novellæ plantationis in fide Christi gentes elicere ad expeditionem loci, qui, sicut antiquitus per secularem potentiam mundi caput extiterat, ita sub Euangelicæ gratiæ tempore per susceptum Christi imperium, et Principis Apostolorum, gentiumque Doctoris martyrium ac sepulturam in primatum universalis ecclesiæ profecerat. Cum autem eidem Apostolico Patri Moguntini archipræsulis adventus innotuisset, præmeditari cœpit si quid cum tanto virgo dignum Deo cooperari valeret. Audierat enim jam dudum sanctitatis ejus famam longe lateque vulgatam. Verumtamen cum ad hoc perventum esset, ut post sibi datos amplexus magnis mm fruerentur colloquiis, cœpit Romanus Pontifex percontari, quo rudis adhuc Germanorum fides munimine fulciretur religionis: utrumque, gentibus sub discipulatu proficientibus novæ eruditionis, divini respectus lucerna semper resplendeat in augmentatione populi fidelis.

14 Hinc beatus antistes Bonifacius, cum de his et de omnibus, quæ interrogatus fuerat, veram atque distinctam reddidisset rationem, in extremis fassus est, hoc sibi maxime fuisse veniendi negotium, ut Wirtziburgense oppidum diocesi suæ contiguum Apostolicæ auctoritatis munito* cathedram sortiatur episcopalem. Retulit etiam venerandus heros causam ejusdem religionis intentionis in audientia tam Domini Apostolici, quam universalis, quæ tunc forte congregata fuit, synodi nn, scilicet quod quidam sanctissimæ conversationis vir Scotigena, nomen Kilianus olim ab Apostolica sede Francis Orientalibus prædicator directus et apud civitatem prædictam martyrio cum Sociis consummatus, modo multis miraculis ad tumbam suam clarescat, et propter hoc ipsum divini favoris indicium regi Francorum, cunctisque suis optimatibus placere, ut ad incrementum ecclesiæ salutemque tam nobilis provinciæ sedes episcopalis ibidem fiat. Laudabant omnes Christiani regis desiderium, magnificabant ad hoc benivolentiam principum, industriam præsulis, profectum ecclesiæ crescentis. Tunc Romanus Pontifex primo diligenter cœpit percontari, quænam huic officio persona posset legari, dicens, rudibus in fide plebibus minime congruere neophytum secundum præcepta Doctoris gentium. Dehinc si ad hoc de fidelium collationibus vel oblationibus episcopio sufficerent prædia, quibus pauperum necessitas clericorumque sustentaretur inopia; asserens episcopum

AUCTORE
EGILWARDO.
kk

ll

CAPUT VII.

Romam dein
Pipini jussu
S. Bonifacio
profectus

E

mm

a Zacharia
Pontifice,

* sic Surius.

nn

F

familie

AUCTORE
EGILWARDO.

Bonifacio
illum maxi-
me commen-
dante,

oo

B

CAPUT VIII.
probanteque
universa Ro-
ma, conse-
cratur,

C

pp

familiæ Christi dispensatorem sibi subjectis non solum spiritualem, sed etiam victum provisorum carnalem.

15 Beatus igitur Bonifacius, munificentia caritatis præditus, prædiorum episcopi sui partem Romano Pontifici complacitam, Wirzburgensi episcopo delegavit, ut futurus ibidem episcopus, sicut consors existeret Dominici laboris, ita etiam fieret temporalis particeps sustentationis juxta illud Apostoli : « Alter alterius onera portate, et sic adimplebitis legem Christi oo. » His rite peractis, a Romano Pontifice iterum persona disquiritur, quæ huic idonea officio destinetur. Dehinc admirandæ prudentiæ vir Moguntinus antistes omni honore dignum presbyterum Burchardum in medium deducens cœpit illum laudibus proseguere, suumque probabile testimonium illius superaddere probitati, asserens, hunc ab Occiduis partibus ante annos aliquot in suum suorumque contubernium advenisse, et ex hoc nichil unquam in eo, quod pontificali crederetur indignum dignitati, repperisse. Ad hæc Papa gloriosus corde vultuque jam hilarior effectus : Agamus, inquit, Fratres, gratias providentiæ Salvatoris nostri, quia, ut vere dicitur, a solis ortu usque ad occasum laudatur nomen Domini. Ab occasu venisse testaris, per quem divina pietas veri solis ortum rudibus ministrabit populis. Prosequamur ergo alacriter per nostrum officium, quod divina credimus ordinatione dispositum. Sed antea communi devotione Christi pulsemus clementiam, quatenus suam nostro ministerio porrigere dignetur dexteram.

16 Post hæc consilio cardinalium totiusque Romani Concilii cunctorum corda simul et ora favorabiliter concordantia sibi invenit, quatenus Wirzburgensis civitas Orientalis Franciæ cathedra pontificatus insigniretur, nec non et Burchardus tam excellentis testimonii presbyter ibidem primus ab ipso summo Sacerdote præsul ordinetur et consecratur; quod mox ipse cum omni devotione et gaudio spirituali, tota Romana cooperante ecclesia, festinavit adimplere, riteque peractum, Apostolica auctoritate, ratis quoque tam secularibus, quam ecclesiasticis adstipulationibus, canonice ac jure gentium modis omnibus curavit confirmare. Nam ubi sanctus electum Zacharias Burchardum Christi chrismate propriis manibus perfusum Christo Christum Domini satis superque mysticis imprecationibus pp ecclesiastico more commendavit, atque sacravit, privilegiis eum Romane auctoritatis sufficienter contra improbitates reproborum armavit, monitis paternis, quomodo novellam Christi vineam excoleret, instruxit, qualiter etiam parvam adhuc et inexercitatam naviculam inter immensos fluctus seculi gubernaret, diligenter consolatione Sancti Spiritus animavit, ad extremum litteris commendatiis, suo nimirum sigillo more majorum impressis, ad principis Pipini patrocinia cunctorumque Christi fidelium remisit, et quod omnibus his excellit, Sanctorum reliquiis ad ædificationem et tutelam novæ ecclesiæ copiose ditavit.

17 Dehinc propediem uterque præsul missionem repatriandi rogat a Magistro, ejusque pedibus advoluti benedictionis Apostolicæ contra omnia tam instantis itineris discrimina, quam universa utriusque hominis in hujus seculi pelago pericula benigno muniuntur solatio. Sic utique de cunctis, pro quibus venerant, responsis apprime certificati, proprias ad sedes remeandi cum maximo gaudio sunt iter aggressi. Quos Romanus Pontifex non sine lacrimis patriæ pietatis hujusmodi sequitur vocibus et votis : Vadite, inquit, jam in pace Christi, Fratres Karissimi, cooperatores agri Dominici, seminatores verbi divini, crescat et multiplicetur fructus laboris vestri rore vel imbre nutritus Spiritus Sancti. Cavete, quæso, ne vobis, quod absit, torpentibus vel dormientibus, in agro summi Patris-familias zizania supereminet inimicus; continue tempus intendite messis, quando manipuli laborum vestrorum Dominicis recondantur in horreis potius, quam fasciculi zizaniorum tradantur incendiis. Comitetur vos semper Evangelicæ protectionis auxilium, quo proficere qq possitis omni tempore susceptum sacerdotale ministerium. Suffragetur instanter et indes vestræ sollicitudini Janitor celestis aulæ, a cujus sacratissima cathedra officium suscepistis pastoralis curæ; ipsius et precibus vita vestra tutetur, qui tempore temptationis Salvatoris tutela defensus est, ne a Sathana velut triticum cribraretur.

18 Transcensa dehinc Christi per gratiæ protectionem absque ullius læsionis impedimento Alpium difficultate, Deique cum laudibus et canticis spiritualibus post longa Baioariæ provinciæ sive Alemanniæ spatia emensa gratos Orientalis Franciæ fines attingunt, in cujus pene medio positum ad oppidum Wirzburgense perveniunt : quibus tam inibi inhabitantium, quam ex vicinis locis multitudo hominum ingens occurrebat. Nam fama præveniens huc illos congregaverat, qui omnes ad fontem vitæ corda sitientia Christi sacerdotibus efferebant, ac supplicibus nimirum clamoribus ipsum aerem usque ad sidera, ut ita sit, implebant : Bene, inquit, venite, Patres benedicti a Domino; venite, servi Dei excelsi; venite, liberatores animarum nostrarum; augmentate divini semina verbi, a B. Kiliano olim nobis monstrata, quo vomere sermonum vestrorum exulta tellus nostrarum mentium dignos queat afferre fructus fidei bonorum operum. Quibus auditis, uterque Præsul præ gaudio lacrimas fuderunt, suisque benedictionibus Christi gregem consignantes, eidem Pastori pastorum tam devotas oves quam intimis sermonem commendaverunt. Iter hæc egregius archipræsul Bonifacius in exultatione Spiritus Sancti, jam hilarior factus, in auribus omnium hujusmodi benedictionis et vaticinii sermonem protulit : Felix eris amodo Wirzburg, et inter Germaniæ non ignobilis urbes, et quamvis temporibus quarundam civitatum postrema habebaris, tamen exornata corporibus Martyrum, inferior ultra non haberis. In numero trinitatis Martyribus

D
ac inter fau-
stas apprecia-
tiones dimittit
uterque præsul.

E

qq

CAPUT IX.

In Franco-
niæ reveren-
tiam obviam
undique illis
itur, ac Bur-
chardum

F

tribus

AUCTORE
EGILWARDO.

CAPUT X.

Wirzburgensem episcopum instituit anno 751.

E

uu

xx

F

g

tribus *rr* fulcris : ad suppletionem tetradis, ecce, probitas jam accessit Burchardi Pontificis.

19 Interea perventum est ad locum orationis : ibi, fuis precibus, arreptum manu novum Pontificem legatus Romanus idem Bonifacius conspectibus presentavit totius populi circumstantis : En, inquit, nostra sollicitudine nobis, Fratres, acquisitum, a Romana et Apostolica sede consecratum atque directum represento Pontificem, necessarium novellæ fidei nostræ, a magistro meo Zacharia mihi commendatum exhibeo patrem : huic non adulatorium vel fictum, sed verum et experimentis probatum, in conspectu et auribus omnium vestrum perhibeo testimonium, ipsum nimirum, quod tam coram principe Pipino, quam coram universali sacerdotum Magistro me constat perhibuisse nuper in Romano Concilio *ss* in medio fratrum nostrorum, videlicet quod meritis, scientia, conditione et ætate, omnimodaque conversatione pontificali adstat officio dignus et idoneus, sicuti justum est, id ipsum me perpendere de ejusmodi conlaboratore meo, cui securus mei laboris impartiar onus. Neminem autem vestrum volo ignorare, Filioli, causam istius, quod hodie in nomine Christi ejusque Sponsæ conjunctione initiamur, officii.

20 Itaque fundator vestræ fidei Kilianus ab Apostolica vobis pastoralitate transmissus, quam verbis docuit, hoc ipso in loco martyrii testimonio comprobavit. Ecce id ipsum presentis tumuli loquitur confessio, ubi ad ipsius Sociorumque ejus corpora per sanitates et miracula credulitatis vestræ divinitus exercetur die noctuque confirmatio. Hoc michi primum gratia Christi per quandam Fratrem nostrum innoscere voluit, Attolongum scilicet presbyterum, *u* qui lumen oculorum Dei judicio sibimet ablatum hic juxta glebas Martyrum meritis eorumdem recepit. Deinde numerosis tanta sanctitudo signis in nostra diocesi manifestata visa est tam michi, quam cunctis circumquaque fratribus nostris non esse negligenda. Nunc vere virum hunc Sanctum, omni honore dignum, consensu principum electum, Apostolica confirmatione consecratum vice nostra, et legatione Romana, qua fungimur, vobis hodie proprium constituimus et presentamus episcopum ; quatenus ab hodierna die et deinceps universa Sacramenta ecclesiastica, id est, chrisma, consecrationes et ordinationes, pœnitentiæ vel indulgentiæ per hunc Patrem vestrum, eique subjectos vel successores canonice administrantur ; neque hæc ultra, ut prius, Moguntia vel uspiam alibi a vobis seu posteris vestris expetantur. Hunc vice Christi, cui credidistis, honorate : hunc Christi vobis præcepta tradenti ac de cœlis misso diligenter auscultate : ipsi etiam, utpote pro vobis in die judicii rationem reddituro per omnia et in omnibus obedite. Decimas et oblationes, synodales conventus, festivitates et jejunia vel quaslibet alias Christianitatis observationes, ut vere Christiani, Christianique cohæredes, per ipsum vobis imposita, juxta canonum scita persolvite ; sed et de his omnibus

in illa æterna vita mercedem æternam a justo judice, eodemque pio remuneratore certissime sperate.

21 Hæc, multaque his similia postquam peroravit, illico vox omnium quasi vox una in electione et susceptione tanti Pontificis unanimiter concordavit. Tunc senior almus litteras Apostolicas, Wirzburgensis episcopatus institutionem confirmantes, plebique præsentis, nec non in futurum usque ad mundi finem ibidem Christo credituræ consolationem abundanter exhibentes, publice recitari præcepit, sicque tam a Deo, quam hominibus electum antistitem ecclesiastico more sub infinita cunctorum, qui aderant, alacritate atque tripodio intronizavit. Deinde plebem ad propria dimittens ipse cum magnatibus cuncta, quæ jus episcopi juxta patriæ morem exigebat, per aliquot ibidem dies commorans, venerabiliter disponebat, id est, terminum undique novæ diocesi, prout competens videbatur, distinguebat, parrochias presbyteris per singulas plebes gubernandas dividebat, et si qua præter hæc res expostulavit, una cum novitio Præsule constituebat. Tandem universis, quæ ad præsens negotium pertinebant, domi forisque, prout poterat, non segniter compositis, unanimi valefecit amico et coepiscopo Burchardo, quem in propria sede relinquens, ipse Moguntia Metropoli se presentaturus post mutuas utriusque lacrimas ad propria repedavit. Acta est hæc institutio novi pontificatus apud urbem Wirzburg ordine descripto anno Dominicæ Incarnationis DCCLII, anno vero LXVI *uu* post passionem Sanctorum Martyrum Kiliani ac Sociorum ejus, quæ facta est anno Incarnationis DCXXXV *xx*, ad incrementum ecclesiarum Germaniæ, maximeque ad salutem totius Orientalis Franciæ, auctoritate nimirum Zachariæ Papæ, consensu quoque Pipini Junioris principis Franciæ, mediante Bonifacio præsule Moguntino, beato vero Burchardo primo pontifice ad eandem sedem consecrato ad honorem ingeniti Dei Patris altissimi, ejusque unigeniti Filii Jesu Christi Domini nostri, et S. Spiritus Paracliti, cui semper est laus et gloria in una Trinitate, trinaque Unitate ante omnia et in omnia seculorum secula. Amen.

ANNOTATA.

a *Surius habet numero.*

b *Hujus nominis I Pontificis Summi. Colitur XII Martii, ad quem diem Acta ejus in Opere nostro illustrata sunt.*

c *Vide superius litteram b in Annotatis ad Vitam primam.*

d *Insignem instituti monastici in Gallia propagatorem ; colitur 21 Novembris.*

e *S. Columbani discipulum ; cujus Acta illustranda venient XVI Octobris.*

f *Legendum forte : Speculatorem, ut in editione sua notat Surius.*

A
*rr*Bonifacius,
oratione*ss*

B

ad populum
habita,*u*

C

AUCTORE
EGILWARDO.

- g *Surius legit* : invenire.
- h *Apud Surium* : Studere penitentiae.
- i *Additur apud Surium* : praepositae.
- k *Apud Surium* : primi nostri mandritae, seu monasterii nostri praesulis.
- l *Videtur hic indicari In sive Ina West-Saxonum rex* ; Acta ejus illustrata sunt in Opere nostro ad diem vi Februarii.
- m *Surius legit* : praecleara.
- n *Psalm. 111. v. 2.*
- o *Rectius apud Surium legitur Swithuno. Ceterum hic fabulam Egilwardus narrat* : nam S. Swithumus, Wintoniensis in Anglia episcopus, regnante in Anglia Egberto, Orientalium Saxonum rege natus est, obiitque circa annum 862, plus integro post S. Burchardi obitum seculo. Vide S. Swithuni Acta tom. I Julii pag. 317.
- p *Surius* : quae de germano ejus comperimus, aequae sanctissimo viro.
- q *Civitatis nomen erasum erat in exemplari Suriano. Tu lege* : Wintonia.
- r *Apud Surium legitur* : utque. Sed hujusmodi variantes lectiones, quibus nihil momenti inest, jam tacitus praeterii aliquas, ac porro praeteribo.
- s *Sed absque fundamento.*
- t *Surius* : repraesentare.
- u *Lib. Job cap. 31. v. 18.*
- x *Lege* : sibi ipsi.
- y « *Comata* » omnis Gallia uno nomine est dicta, inquit Plinius et Mela. Regnum Franciae (vulgo « *Royaume de France* ») hodie uno quoque nomine indigitatur. *Ortelius in Thesaurio Geographico ad vocabulum* : Comata.
- z *Lege* : eleganter, ut in *Surio*.
- aa *Psalm. 71, a v. 6 usque ad 11.*
- bb *Lege* : stilum.
- cc *Epistolae I ad Corinthios cap. 15, v. 10.*
- dd *Lucæ 12, v. 48.*
- ee *Regressum igitur e Gallia in Angliam oportuit S. Burchardum* : nihil etiam obest, quo minus e Gallia vel sponte, vel Bonifacii litteris evocatus in Germaniam venerit. Alios etenim ex gente sua, alios ex parte Franciae, nonnullos etiam de partibus Hiberniae sibi cooperatores elegit, inquit, *Vita III S. Bonifacii tom. I Junii pag. 482 num. 4.*
- ff *Psalm. 113, v. 9.*
- gg *Lege* : sic.
- hh *In Vita S. Bonifacii archiepiscopi, auctore Willibaldo, tom. I Junii pag. 469 num. 47 haec leguntur* : Lullum (Bonifacius) suum ingeniosae indolis discipulum ad erudiendam tantae plebis numerositatem constituit et in episcopatus gradum provexit, quo de ad diem xvi Octobris agendum erit. *Ibidem num. 46 Willibaldo ecclesia Eichstadiensis commendata legitur* ; egimus de eo ad diem vii Julii. *In Vita III pag. 482 num. 4 memorantur, praeter Willibaldum Winibaldus ejus frater, abbas Heidenheimensis, sacris Fastis inscriptus ad diem xviii Decembris* ; et Wigbertus, Hertfeldensis et Fritzlariensis abbas ad diem xiii Augusti in Opus nostrum illatus. *De Eobano, Adelharo et Vualthero ita scribit Willibaldus pag. 471 num. 50* : Quem (Bonifacius) ad subveniendum suae se-

nili aetatis debilitati, Fresonibus injuncto episcopo, in urbe quae vocatur Trecht (Trajecto ad Rhenum) subrogavit, cum presbyteris ac diaconibus, quorum haec nomina sunt : Wintrung et Walteri simul et Adelheri, sacerdotali officio praeditis. *Vide Commentarium praevium in Vita S. Bonifacii § 3, ubi de his plura. Sola abbas in diocesi Eichstadiensis, sacris Fastis inscribitur ad diem iii Decembris. Vitam ejus reperies inter Lectiones Antiquas Canisii tom. II part. 2 pag. 170 editionis Amstelodamensis* ; uti et apud Mabilonium *Se-culi Benedictini 3 part. 2 a pag. 429.*

ii *Dubium ea de re ex Willibaldi verbis moveri potest, S. Bonifacii Socios enim in tres classes dividit* : tres primum sacerdotes nominat ; tres dein Levitarum obsequio deputatos ; quatuor denique monasteriali monachorum ordine sublevatos ; quod ad omnes, nulla ratione adducta, Egilwardus extendit.

kk *Lege* : Salvo, ex *Surio*.

ll *Fabulam inceptat Egilwardus. Vide dicta ad litteram c in Annotatis ad Vitam primam. Legatione Romana Burchardus gemina functus est, altera S. Bonifacii nomine, ut videre est num. 27 et 34 Commentarii praevii* ; at numquam S. Bonifacio comes Romam ivit.

mm *Surius* : mutuis.

nn *Non celebravit Zacharias Romae Concilium nisi 743 et 745* : igitur horum annorum alterutro Wirceburgensis episcopatus per Zachariam institutio facta esset : cur igitur id anno 751 factum supra num. 21 Egilwardus ait ?

oo *Ad Galatas 6, v. 2.*

pp *Intellige* : benedictionibus.

qq *Surius legit aut correxit* : perficere.

rr *Reliquiis et patrocinio SS. Kiliani episcopi, Colomani presbyteri et Totnani diaconi Martyrum.*

ss *Vide supra litteram nn.*

tt *Surius habet* : Adelhelmum ; sed *Vita S. Kiliani tom. II Augusti pag. 618, etiam habet Atalungum.*

uu *Imo decennio prius* : vide dicta Commentarii praevii § II.

xx *Imo anno 689. Vide tom. II Augusti pag. 602 num. 12.*

PROLOGUS AD CAPUT II.

Quia succurrentibus primum Deo placitis eximii praesulis Burchardi meritis, deinde minantibus a caritatis fraternae stimulis, prout sancti Spiritus gratia concessit, stilo currente, digessimus, qualiter idem Pastor hujus ecclesiae primus a primava vicitans aetate, postea pro vite meritis ac sapientiae doctrina, perfecto jam hominis utriusque robore, ad curam pastoralitatis sive culmen regiminis pervenerit, superest, et, quod negare non possumus, consequens videtur per ordinem utcumque prosequi, qualiter ad haec rite perveniens vixerit, et bene vivens qualiter docuerit, et recte docens qualiter infirmitatem

LIB. II.

Cetera Sancti gesta promittit auctor.

tem

A tem propriam semper considerans et in Dei sacrificio caudam perseverantiae boni inittii capiti non subtrahens, se suaque cuncta in eo, qui vere dicitur Alpha et Omega, sicut coeperat, finierit b.

CAPUT II.

S. Burchardi de grege cura, iter Romanum alterum, gemina S. Kiliani Sociorumque per ipsum facta translatio.

Dum suis sedulo Sanctus invigilat, ac praclaris virtutibus omnium amorem sibi conciliat,

Igitur venerabilis Antistes Burchardus, qui toto ineuntis suae aetatis tempore scuto fidei protectus, galea salutis et lorica iustitiae indutus, ac Spiritus Sancti gladio, quod est verbum Dei, armatus contra spirituales nequitas inexpugnabilis in acie steterat, ubi se speculatorem domus Israel in quadam ecclesiae turri positum conspexit, sic super custodiam suam totis noctibus stare satagebat; sic vocem suam, quasi tubam super montem excelsum, contra gladium venientem exaltare curabat, uti ne civitates animarum sibi subjectarum, se dormitante, parcere nescius hostis irrumperet, nec caulas ovium Dominicarum lupi rapaces, sive leo circueus invaderet, et ob hoc et sanguinem pereuntium de manu ejus summus Pater-familias postea requireret. Sedula quoque cordis anxietate coepit meditari, qualiter fidelis prudentisque dispensatoris cura tam se, quam Christi familiam regeret, ita dumtaxat c, ut in extremo Superni Judicis examine Euge Dominicum posset promereri. Erat autem idem Dei Famulus eloquio valde mitis, vultu venerandus et affabilis, in vigiliis sedulus, in lectione assiduus, in eleemosynis, quantum facultas suppetebat, satis benivolus, sollicitus de commissis, providus in consiliis, in universis moribus compositus, in bonis actibus indefessus, in contemplatione praecunctis suspensus. De tanti Viri humilitate scribere quid iudicarem omnino superfluum: quippe cum necdum nomen et officium episcopale valuisset esse pompaticum, nisi quod ipsa, quae in loco sepulturae ejus servatur, cambuca d semper nobis ad memoriam reducit humilitatis ejus exempla. Unde constat, quantum pretiosior sit coram illo, qui humilia respicit et alta a longe cognoscit, Pastor Burchardus cum sua pastorali virga modernis pastoribus, qui pascentes se ipsos vix in ipsis baculis suis aliqua carent pompa. Fertur etiam, quod non minus exterioris hominis compositio divinitus sibi collato congrueret officio, videlicet cum jam aetate matura vergere coeperit in senium, corpus etiam gereret ipsa statura decorum. Quid plura? Dum per omnia et in omnibus officio pontificali dignus et idoneus videretur, non incongrue creditur, quod non sine causa, sed merito ab omnibus amaretur. Quomodo enim posset non amari, quem tot carismata decorabant celestis beneficii?

CAPUT I.

24 Adeo denique in brevi habitus est ab omni-

bus honorabilis, ut etiam totius regni consilio una cum Folrado abbate e, eodemque archicappellano ad praedictum Zachariam Romanum Pontificem mitteretur f ad consulendum scilicet pro negotiis regni Francorum, quod jam multum ab honore suo degenerasse videbatur. Hinc ut altius verbi gratia repetamus, solebant Franci ex antiqua regum stirpe reges habere, qui a Meroveo, Clodii secundi regis eorum filio, Merovingi dicebantur, quorum genealogia usque ad Hildericum tunc temporis regem permanebat, in quo etiam deficiebat. Sed licet in illo finita posset videri, jam dudum tamen nullius vigoris erat, nec quicquam clarum in se praeter inane regis vocabulum praeferebat. Nam et opes et potentia regni penes palatii praefectos, qui Majores-domus dicebantur, et ad quos summa imperii pertinebat, tenebantur; nec aliud quicquam regi permittebatur, quam ut regio tantum nomine contentus, crine profuso, barba submissa, solio resideret, ac speciem dominantis effingeret, legatos undecumque venientes audiret, iisque abeuntibus responsa, quae doctus erat, aut jussus, ex sua velut potestate redderet; cum praeter inutile regis nomen et precarium vitae stipendium, quod ei praefectus aulae, prout videbatur, exhibebat, nihil aliud consideret, quam unam et eam perparvam g redditus villam, in qua domum et ex qua famulos necessaria subministrantes atque obsequium exhibentes pauca numerositatis haberet.

25 Quocumque eundem erat, carpento h ibat, quod junctis bubus, et bubulco, more rustico, agente, trahebatur: sic ad palatium, sic ad publicum conventum, qui Kal. Maji ob regni utilitatem annuatim celebratur, ire solebat, et coram tota gente praesidens, omnesque salutans et ab eis salutatus debitisque obsequiis honoratus; sic domum redibat, sicque secum usque ad alium Majum domi residebat, ac regni administrationem, et omnia, quae vel domi, vel foris agenda erant ac disponenda, praefectus aulae procurabat. Quo officio tunc, cum praedicti legati mittebantur, Pipinus Caroli i filius, idemque Karoli Magni pater, jam velut haereditario jure fungebatur. Zacharias Papa super hujusmodi negotio consultus remandavit per Burchardum pontificem et Colradum abbatem, melius esse illum vocari regem, apud quem summa potestatis consisteret, dataque auctoritate sua Pipinum regem constitui jussit. Qua legatione peracta, Pipinus per auctoritatem Apostolicam, quam tam probabiles viri in audientiam primatum scriptis ac dictis deferebant, more Francorum electus ad regnum, per manus sancti Bonifacii archiepiscopi Mogontiacensis elevatus in regni solium in Suessionum civitate k, qui postea per Stephanum Papam l unctus in regem et confirmatus, atque a jramento, quod regi Hilderico cum ceteris primoribus fecerat, absolutus, postea regnavit annis quindecim m. Hildericus vero, qui falso regis nomine fungebatur, tonso capite, in monasterium n missus est. Sed de his jam dixisse sufficiat, quorum

AUCTORE
EGILVARDO.
ad Zachariam
Pontificem

e

f

E

g

a Pipino ad
Francia regnum
aspiciente mittitur:

h

F

i

k l

m

n

rum

AUCTORE
EGILWARDO.

CAPUT II.

*Ad sedem
reduc S.
Kiliani Reli-
quias solem-
niter elevat,
o*

p

B

q

C

CAPUT III.
eam datat,

rum nunc mentionem prorsus attingimus propter Burchardum nostrum, qui tantis negotiis strenuus omnino legatus et cooperator intererat.

26 Beatus igitur Burchardus cum de die in diem de virtute in virtutem, de bonis ad meliora proficere non cessaret, indeque fama ac memoria ejus cunctorum longe lateque quasi mel ora dulcoraret, anno secundo ordinationis suæ o tractare cepit cum comprovincialibus episcopis multisque viris religiosis, sed maxime cum glorioso magistro suo metropolitano p Bonifacio, quatenus eorum consilio et adminiculo corpora beatorum martyrum Kiliani Sociorumque ejus de loco, in quo ab infidelibus temere posita fuerant, levaret. Collecto denique clero ac populo indixit jejunium, ut digni possent reperiri, a quibus Sancti Martyres permitterent sua corpora moveri. Constituta autem die elevationis beatorum Martyrum, confluit undique multitudo maxima populorum, alii religionis studio, alii recuperandæ sanitatis desiderio, nonnulli etiam curiositate miraculorum: universi tamen convenerant amore et veneratione Martyrum. Tunc venerabilis pontifex Burchardus cum crucibus et thuribus omnique apparatu ecclesiasticæ religionis ad locum sepulturæ Martyrum processit, acceptoque sarculo primus fodere cepit, subvenientibus sibi ministris ad hoc opus antea destinatis. Sed postquam tellus egesta est, non alta scrobe inventa sunt corpora Martyrum, ita fragrantia, ut omnium circumstantium nares suavitate tanti odoris replerentur. Carnibus quippe Martyrum juxta carnis naturam in cinerem redactis, cetera, quæ cum illis fuerant defossa, penitus incorrupta sunt inventa, adeo ut nec folium de libris, nec fimbria putredine corrupta videretur de vestimentis q. Illico venerandæ Sanctorum reliquæ cum maximo cleri plebisque tripudio de terræ pulvere levantur, ac seriis reverenter involutæ palliis, manibus Sancti Pontificis feretro, nuper ad hoc ipsum opus ornatissime præparato, membratim componuntur, fitque denuo populorum ingens concursus, et inde constipatæ multitudinis tumultu tam episcopi, quam cleri quodammodo præpeditur progressus. Ambiebat nempe multimodis conatibus popularis ille conventus, si quis posset feretrum manu tangere, vel transeunti succumbere, sive manibus in altum levatis Deo gratias referre, aut e contra flexis poplitibus seu cervicibus quidquam Christi Martyribus devotionis suppliciter impendere. Vox una resonabat omnium: « Gloria in excelsis Deo, laus Domino nostro Jesu Christo »; nec non «: Kyrie eleison, Christe eleison »; et multa id generis. Tanta verò interim miraculorum insignia meritis Christi Martyrum cõruscare videbantur, ut, si qui forte aderant, qui exemplo nimirum Thomæ Apostoli in fide titubarent, visis tot miraculis, solido robore credulitatis firmarentur.

27 Gloriosus autem antistes Burchardus Christi Martyribus dono dedit, immo sponsæ suæ ecclesiæ Wirziburgensi prædia in dotem contulit,

quæ dudum cum Sancto Bonifacio commorans, et cum ipso palatium regale frequentans, vel parochias circueis conquieserat, seu pretiis in suæ proprietatis jus ab ingenuis r viris comparaverat. Illustres quippe Francorum et optimates eundem Virum in patria sua ex cunctis progenitoribus suis satis nobilitatum audientes, mores insuper illius omni religione et sapientia præcipuos considerantes nonnulli, de remedio animarum suarum cum tali Servi Dei tractare solebant, indeque res suas, si quas Domino vovebant, per manus illius tutissime conservari vel dispensari credebant. Itaque villam, quæ dicitur Michelstat, s quam ei Karlomannus t princeps quondam in proprium jus tradidit, ipse legitima investitura sanctis Martyribus confirmavit. Similiter etiam Hohenburg, u multaque alia alodia, quæ diversis in locis a nobilibus viris quocumque pacto susceperat, coram multis fidelibus testibus et omnium Orientalium Francorum principibus ad eorumdem Martyrum reliquias investiebat. Insuper ad supplementum novi pontificatus et amplificationem ecclesiastici cultus, alimoniam quoque cleri tam futuri, quam præsentis regni munificentia collatum est Sancto Kiliano castellum, quod Carloburg x vocatur, cum fisco regali, cunctisque illò pertinentibus redditibus. Ac eandem traditionem testamento regali, nec non privilegiis Apostolici Præsulis metropolitanus pontifex Bonifacius una cum principibus et comitibus, regis Pipini legatione fungentibus, Sancto Kiliano rite confirmavit ac beato Burchardo præsentis episcopo dotes ac decimas, suæque sedi contiguas ecclesias in novam ejus parochiam conterminavit.

28 Eo tempore quedam virgo Deo devota, nata simul et moribus nobilissima super montem, qui nunc S. Mariæ Mons, sive Wirziburg antiqua nuncupatur, continentissimam cum plerisque voti ejusdem feminis degebat vitam, vocata y Ymmina z. Hæc habuit patrem, filium Gosberti ducis, Hetanum nomine, [quæ] tam sapientissimo nichilominus consiliario cuncta cordis sui rese-ravit arcana; inter quæ etiam hujusmodi subintulit labiis tremebundis elogia: Credo, inquit, et gaudeo, Pater, post Christum et in Christo dilectissime, quod per tuæ sanctitatis præsentiam dominus noster Jesus Christus neophytam hanc ecclesiam sublimare modis omnibus ante mundi constitutionem in suæ majestatis et æternitatis præsentia proposuit, et id ipsum nunc in oculis vestris aa manifestare jam cepit: quapropter de me, prout ipse humilitatem ancillæ suæ respicere dignatus fuerit, pro hoc ipso precum mearum instantia, quamdiu his artibus utor, nullatenus deerit; nec clam te, Pater, esse patiar, quod jam quadragesimo et uno amplius anno bb eundem animæ meæ Sponsam cum coacillis meis, quæ se mecum in ejus præparant occursum, sub ancipiti carnis et spiritus luctamine nimis anxia præstolor; modo vero tuæ Paternitatis consolatione, quam tam diu desideranter ardebam, abunde consolata vellem, si fieri posset, propter vi-

tandum

D

r

s t

u

E

z

CAPUT IV.
*et Wirzibur-
gense Ca-
strum*

y

z

F

aa

bb

A tandum tumultum, quem amodo forsitan populi venientis ad fidem hoc in loco frequentia parabit, potiora quaerere secreta. Opto enim, ceu beatus et justus ille Symeon, quia viderunt oculi mei salutare Dei, lumen videlicet gentis istius, jam fatiſcentibus membris in pace dimitti. Est autem castellum, quod Karloburg dicitur, ecclesiae vestrae nuper augmento per divinam gratiam collatum, Sanctae nimirum Gertrudis *cc* quondam, dum pro Christi amore procul carnale fugeret, latibulum, et ex ejusdem Dei familiae ceterarumque secum conversantium antiqua inhabitazione sanctimonialibus non inconueniens habitaculum. Quod si tuo, Pater alme, consensui placuerit et industriae, monasteriolum in beneficium a te suscipiam; istam vero paternam hereditatem meam *dd* jure gentium Sanctae Wirzburgensi ecclesiae perpetua proprietate stabilem atque firmam perficiam. Quid multa? Beatus Burchardus naeta desiderabili optione, precariam, quam rogabatur, voluntarie concessit; immo multa diligentie rataque ad stipulatione coram regni principibus et maxime Francis Orientalibus confirmavit eidem, ut venerabilis Ymmina Karloburg cum omnibus illo pertinentibus praedii in beneficium usque ad vitae suae terminum possideret; mons vero Wirzburg cum suis appenditiis, id est praedii, redditibus et terminis omnibusque utilitatibus perpetua proprietate Wirzburgensi episcopo subjaeceret.

ab Irmina
Franconiae
ducis filia,
acquiri,

29 Qua non tantum precaria, verum etiam traditione potestativa legitime testibus et scriptis delegata atque corroborata, Virgo Christi cum suis omnibus Karloburg se contulit, ibique deinceps cum multis coagonethetis *ee* Sponsi caelestis occursui vigiliis, jejuniis et orationibus cunctisque bonis actibus se, quamdiu superfuit halitus in ea, continue praeparare non desit; ad extremum vero post bonum certamen certatum, cursum consummatum, fidem servatam, justitiae coronam a justo sibi repositam Judice receptura carnis suae, quam totiens pro Christo crucifixerat, tangitur molestis; nec multo post caelestem thalamum se vocantis vocem Dilecti sui, cujus amore languerat, auribus audivit interioris hominis: « Veni de Libano proxima mea, veni, coronaberis » *ff*. Cui cum latissimo respondisset affectu: « Sicut cervus desiderat ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus » *gg*, sumpto vivifici Sacramenti Viatico, socias ad bella spiritualia quantum valuit, viriliter ut ipsa eatenus virago fortis animavit, quibus et inter hujusmodi alloquia vale ultimum fecit, moxque carnis sarcinam laetabunda deposuit, et civibus juncta supernis ad Agni Dei comitatum palma virginitatis et voluntariae paupertatis martyrio pulchre decorata migravit; cujus venerandam corporis glebam, vir Domini Burchardus in eodem Dei Genitricis templo, quondam a B. Gertrude constructo, officiose curatam, juxta altare versus Aquilonem condignis cum exequiis, animam Christo commendans, rite recondidit. Ex tunc usque in hodiernum diem utrumque de

Tomus VI Octobris.

praenominatis castellis ex integro Sancti Kiliani proprietati, Sancto Pontifice Burchardo providente, cessit; hocque tam auspiciato procurationis illius et acquisitionis initio novella plantatio Wirzburgensis episcopi modis omnibus, ut est dies haec, ditari atque dilatari coepit.

30 Verumtamen ad superiora parumper reflectamur. Statim post ejusdem concambii, quod praesul Burchardus cum generosa Christi sponsa Ymmina fecerat, eventum, convocatis certo die tam clero, quam populo, Martyrum corpora, nuper de terrae pulvere levata, cum veneratione maxima super montem saepe dictum, comitantibus populorum turbis, transportari fecit; sicque ut verum caeli animal, ante et retro oculatum, tam futura prospiciens, quam praeterita custodiens, seu praesentia communiens, investituram ejusdem possessionis patrono suo martyri Kiliano perpetualiter stabilivit. Nam per continuum triennium ibi in basilica S. Dei Genitricis easdem sacratissimas reliquias indeficienti totius religionis officio tam per se ipsum, quam per universum, qui sibi adhaerebat, clerum reverenter excubans custodivit *hh*, et quia locus idem sub antiquis olim ducibus arx et caput fuerat Orientalis Franciae, nuper autem ibidem prima fundamenta sunt jacta nascentis ecclesiae, cunctis studiis amplificare, prout valebat, satagit, proposuitque principale illi suae sedis instituire monasterium, ubi gentis illius et provinciae primitus initiabatur salutis exordium. Cumque die noctue talia meditando sollicitudinis anxiae saxum ingens volveret, praesertim cum et asperitas montis et arduus ascensus atque penuria aquae his, quos illic Deo militaturos congregare disponebat, importunitatem omnimodam generare retractaret, tandem ad solita precum solatia atque divini consilii refugium totam sui cordis intentionem transtulit, quatenus ipse, qui David in agro Areuna *ii* locum suo tabernaculo designaverat, praedestinatum etiam nunc nascenti suae ecclesiae ad generandam semper sibi novam solem ceterisque suis ceremoniis aptum demonstrare dignetur locum.

31 Porro idem Dux populi solebat cum Moyse vel Aaron pro omnibus, de quibus affligebatur, sollicitudinis a tabernaculo divinae clementiae responsa requirere; nec hoc solum, sed etiam cum Jacob post Liae, id est, activae vitae tedium ad Rachelis, id est, theoriae amplexus recurrere: hujusmodi, studiis dum aliquando vigilantius insisteret, atque, ut vere membrum illius, de quo dicitur, « Custos quid de nocte *kk*? » gregem sibi commissum custodiret, dicens in corde suo, non verbis, sed actibus, super custodiam suam stans totis noctibus, dum, inquam, sic staret oculis ac manibus in caelum nimis intentus, subito corporalibus oculis conspiciat quasi tres candelas ardentibus ab eadem basilica, qua Martyrum reliquiae servabantur, per aerem quadam divina virtute deferri, quae trans flumen in loco sepulturae Martyrum demissa post horae unius spatium, super montem, unde venerant, visae sunt reverti. In-

AUCTORE
EGLWARDO.

CAPUT VI.

quo S. Kiliani
Reliquias
infert,

E

hh

ii

F

CAPUT VII.

quas, oblata
visione moni-
tus,

kk

AUCTORE
EGILWARDO.

tellexit per Spiritum Sanctum Vir Dei visionem ipsam sanctorum fuisse animarum praesentiam, locum suae Passionis visitantium, quod cum fratribus et plebibus retulisset, visum est omnibus, ut monasterium, quod in monte construere disponebat, circa sepulturam Martyrum, ubi lumen caelitus descendisse conspexerat, potissimum fabricaret, quod et primum de lignea materia *ll* initiatum, posthac accuratori lapidum structura per Sanctum Dei Pontificem ad unguem est perductum. Ubi et denuo Sanctorum corpora relata et in operoso sarcophago sunt recondita *mm*.

mm
in templum a se constructum transiit, ubi miraculis tam ipse quam S. Kilianus claret.

nn
B

32 In quo loco tam illorum, quam beati Burchardi meritis, novi novae sedis episcopi, numquam beneficia Salvatoris nostri desunt, his, quicumque credulo corde haec perquirere non desistunt. Denique veritas, quae dilectoribus suis pollicetur: « Ecce vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi » *nn* etiam, quod alibi tam factis, quam verbis implevit, hic, id est, ad tumbas vel confessiones Martyrum tam corporaliter, quam spiritualiter operari non desinit. Caeci vident, surdi audiunt, claudi ambulant, leprosi mundantur, etc. Nam, ut ubique Patrum scriptis edocemur, dum increduli scientia veritatis et fidei illuminantur, quid nisi caecis visus panditur; dum aures audiendi divini sermonis occulta nescientibus per expositorum dicta reserantur, quid nisi surdis auditis aperitur? Claudi ambulant, dum, bonorum operum viaeque rectitudinis expertes, juxta praecipuum semitas justitiae rectosque gressus sub pedibus suis facere non dubitant. Mortui resurgunt, quoties criminibus obruti mortalibus ad vitam aeternam capessendam afflatis Spiritu Sancto per poenitentiam expergefiunt. Hos et hujusmodi divini seminis fructus in novali Wirzeburgensis ecclesiae succrescentes tam beati Burchardi, pervigilis nimirum coloni, sollicitudine non pigri, quam B. Kiliani, primi plantatoris, industriae non inconvenienter adscribimus; ideoque luce clarius constat operae pretium esse, quandoquidem utriusque meritis, si veraciter et digne membris, utpote membra congloriamur, ne terminos, quos ipsi bonis suis exemplis posuerunt, et nos laude dignos approbamus, quod absit, ut filii nequam transgrediamur, sed potius eorum exempla imitando confidendoque precibus fidem dictis nostris per opera faciamus.

C

ANNOTATA.

- a Urgentibus apud Surium.
b Finis hic Prologi est. Cetera, in Ms. nostro relata, et numero sequenti contenta constituere caput I debuissent.
c Dumtaxat non legitur apud Surium.
d Apud Surium: virga sambucea.
e S. Dionysii prope Lutetiam.

f Sub annum 750. Vide Commentarii praevii num. 34.

g Apud Surium: parvi redditus.

h Quae hic de regibus Francorum referuntur, iis verbis habentur apud Eginhardum in Vita Caroli Magni, ex quo ea exscripserunt Adrevaldus in lib. de Miraculis S. P. Benedicti, Egilwardus et alii. *Mabillonius Seculi 3 Benedictini, part. 1 pag. 704.*

i Cognomento: Martelli.

k Anno 752 secundum Labbeum.

l Hujus nominis, non numerato Stephano altero, qui paucis ab electione diebus obiit, II, anno 754 mense Julio.

m Mortuus anno 768 mense Septembri.

n Siliuense, seu S. Bertini.

o Anno itaque 752 aut sequenti ex mente Egilwardi; verius 742 aut sequenti. Vide num. 19 Commentarii praevii.

p Anno II Ordinationis S. Burchardi seu 742 vel sequenti nondum erat metropolitanus; erat autem anno 752.

q Haec ex *Notheri Martyrologio ad VIII Idus Julii confirmat Mabillonius in Annotatis in Vitam S. Burchardi. Superstructum fuerat Sanctorum Corporibus stabulum, ut refert in S. Kiliani Vita Egilwardus; effossa autem ubi reposita fuerint, tacet.*

r Seu liberis.

s Oppidum hoc hodie in comitatu Erpacensi situm est.

t Carolomannus Austrasiae non praefuit nisi a morte Caroli Martelli, id est ab anno 741: si igitur illam S. Burchardus a Carolomanno accepit, certe non dudum ante episcopatum ejus id factum fuerit, contra ac Egilwardus scribit.

u Hohenburg seu Homburgum castrum est principis et episcopi Wirzeburgensis haud procul Gemunda, ad Maeni Salzaeque confluentes sita.

x Castrum in episcopatu Wirzeburgensi prope Carlstadium ad Maenum.

y In Ms. nostro corrupte legitur: vocem.

z Eckhartus Rerum Francicarum lib. 20 num. 4 scribit Hedeno, seniori Thuringiae, Franconiam tunc complexae, duci filios fuisse anonymum quemdam, et Gosbertum; qui ex Geilana, anonymi fratris uxore Hedenum seu Hetanum, anno 717 defunctum, Ymminiae seu Irminiae patrem procreavit.

aa Surius: nostris.

bb Hetanus junior; ejus pater, adhuc in vivis erat anno 716, uti ex ejus Charta, qua Castellum Hamulo S. Willebrordo donavit, ab Eckharto lib. 22 num. 2 exhibita consequitur: Irmina igitur non tot annis Wirzeburgense castrum incoluerat; nisi hoc una cum ceteris virginibus, superstite adhuc patre, quod quidem minus apparet verosimile, incoluisse dicatur.

cc Colitur quidem in Franconia S. Gertrudis; at quoniam ea fuerit, haud satis liquet. Vide Dissertationem Vitae S. Gertrudis Nivellensis subnexam ad diem XVII Martii; et Mabillonium seculo 3 Benedictino post S. Burchardi Vitam.

A dd *Hedamus, Irminæ pater, ditione sua expulsus fuisse legitur in Vita S. Kiliani; quo posito, mirum videri potest, castram Wirceburgense, præcipuam familiæ sedem, Irminæ fuisse relictum. Ut ut id se habeat, Egilwardo equidem hoc loci, castrum Wirceburgense ab Irmina in Burchardi jus transiisse, ex ecclesiæ Wirceburgensis, ut apparet, monumentis affirmanti, habenda videtur fides.*

ee *Intellige: consodalibus, eandem pugnam pugnabantibus.*

ff *Cant. 4, v. 8.*

gg *Psalm. 41, v. 2.*

hh *Triennium istud, quo SS. Kiliani et sociorum Martyrum corpora S. Burchardus religiose custodivit, fortasse fuerit incompletum, at quando illa in Castrum Wirceburgense transtulit? Cum anno 742 aut sequenti, hoc est anno ejus, ut Egilwardus scribit, ordinationis secundo, illorum copora humo levavit, corpora vero sanctorum Martyrum nuper levata, ac præterea statim post permutationem cum Irmina factam, in Castrum Wirceburgense translata Egilwardus asserat, nihil obstat, quo minus anno 743 eo translata illa fuerint, servataque usque ad annum 746.*

ii *Recte; perperam apud Surium legitur: in Areuna: est enim Areuna non loci, sed regis Jebusæi nomen. Vide Lib. II Regum, cap. 24 v. 16 et sequentibus.*

kk *Isaiæ cap. 21 v. 11.*

ll *Cum triennio tantum in Wirceburgensi castro sanctorum Martyrum corpora quieverint, in hanc ecclesiam ligneam probabiliter anno 746, dum interim augustius e saxo cathedrale templum conderebatur, translata fuerint, quamquam hujus translationis, forte ut minus celebris et ad tempus dumtaxat factæ, Egilwardus non meminerit.*

mm *Probabiliter 752, templo cathedrali saxeo ad umbilicum jam perducto.*

nn *Matthæi cap. 28 v. 20.*

CAPUT III.

Monasterium S. Andreae S. Burchardus condit; S. Gumbertum ad vitam sanctiorem adducit; episcopatu abdicato, moritur Hohenburgi; Wirceburgi vero in condita a se ecclesia sepelitur.

CAPUT VIII.

Monasterium S. Andreae condit,

Interea Sanctus idem, quamvis, ut sæpe prælavimus, activæ vitæ sollicitudinibus plurimis cum Martha nonnumquam ob incultæ adhuc Dominicæ vineæ curam turbaretur, tamen quantocius ad pedes Jesu refugium quærere, ibique cum Maria sub alarum Christi velamento protectus in lectionibus assiduus verbum Dei, cujus se debitorem ceteris noverat, intentius audire delectatur, dicens intra se: « Audiam, quid loquatur in me dominus Deus » a, unde cum Paulum sibi di-

centem intenderet: « Labora sicut bonus miles Christi Jesu » b et cetera talia, numquam villicationi suæ concessit otii moram, quin, ut jam diximus, aut Marthæ ministeriis, aut Mariæ contemplationibus invigilaret. Quapropter ejusdem exercitii sibi proinde curavit officinam, exemplo scilicet beati Martini, * separatam ab episcopi tumultibus eadem pro causa construxerat cellam, in arcu proclivi montis sæpe dicti, et allapsu Mœni fluminis cœpit instituere cœnobium, quod et in honore Sanctæ Dei Genitricis, sanctique Andreae Apostoli consecratum, tanta donavit quantitate prædiorum, quæ duodecim fratribus canonicis ibidem Deo militantibus sufficerent ad victum et vestitum, inter quæ dotalia eidem concessit monasterio montem præscriptum Wirzburg cum prædiis et redditibus, sicut acquiserat a præfati ducis Hetani filia, stabilivitque donationem eandem jure gentium coram cunctis provinciæ primatibus, ordinatis ibidem in servitum Domini duodecim sub canonica vita fratribus c. Ipse quoque Dei famulus, quoad vixit, locum eundem per se ipsum, utpote a secularium turbine curarum ad hujusmodi portus tranquillitatem confugiens incoluit d, et pro facultatum suarum quantitate necessariis impensis excolere summa diligentia non cessavit, forsitan ob hoc maxime, quia, Spiritu Sancto præmonstrante, corporis sui reliquias præscivit ibidem quandoque recondendas fore, donec altera stola, scilicet immortalitatis induta, mortale hoc incorruptione potiatur æternæ vitæ. Recondidit etiam in eadem basilica digna cum veneratione corpus cujusdam Martyris Magni nomine, cujus Vitam et Passionem, prout ad nos relatione potius, quam scriptis delata est, * sine timore e subnectimus, quia dum nec a nobis visa, nec a videntibus audita referimus, etsi non ex toto, tamen a parte falsitatis notam, quod absit, incurrere timemus. Sed quia Marcum, Lucam multosque alios divinæ legis scriptores audita potius, quam visa digessisse cognovimus, eadem licentia de Martyre meritis et nomine Magno f tradita vobis narrare præsumimus. Est autem super hoc capitulo majorum traditio hujusmodi.

34 Quidam, inquit, servus Dei, nomine Magnus, ab Anglia veniens, compatriotæ sui beati Burchardi discipulorum collegio est sociatus, felixque felicitis Magistri discipulus doctrinis ejus et exemplis in profectu veræ philosophiæ summæque theoriæ culmine satis excellenter præ ceteris est sublimatus, cujus profectui Magister benivolus non mediocriter congratulabatur, atque Spiritu divini consilii commonitus, qualiter hanc olivam in domus Dei secretis sibimet ipsi fructiferam, etiam ceu palmam in atris ejusdem domus Dei florescere, id est, in exterioribus utilitatibus spe summæ beatitudinis dilatiorem faceret, quam intime meditabatur. Qua de re dum crebro tanti viri frueretur colloquio, quatenus, animi illius explorata funditus qualitate, cautius inchoaret, quod intendebat, voti compos in hoc effectus, spontaneum, discipuli consensum ad ea

AUCTORE
EGILWARDO.
d

* supple: qui

E

c

d

e

* supple non

F

CAPUT IX.

Italique Reliquis S. Magni martyris.

quæ

AUCTORE
EGILWARDO.

* abundat

g

B

CAPUT X.
S. Gumbertum

C

h

* supple :
præ cunctis

i k

l

quæ proposuerat, inveniebat. Igitur cum beatus Burchardus forte sinistri rumoris audisset famam quasdam scilicet suæ patriæ plebes non recte secundum normam fidei ambulantes, zelo caritatis accensus, præfatum Dei servum divinis legibus edoctum, quem * omnibus bonis artibus intentum monachico quoque schemate sacerdotiique gradu promotum, illo ad corrigendos nimirum suæ nativæ gentis errores destinavit g, non quo alienæ diæceseos sibi curam contra canones usurparet; sed quoniam, qui converti fecerit peccatorem ab errore viæ suæ, quid mereatur, non ignoraret. Suscipiens itaque jubentis Patris imperium cum omni humilitate et obedientia Dei servus Magnus (qui et Andreas : nam binomius erat) quamplurimis comitibus fultus patriam revisit, et, ne multis moremur, non multo post ab his, quos ad viam veritatis revocare venerat, resistentibus crudeliter una cum multis aliis secum crudeliter interemptis martyrii coronam accepit. Cujus historiæ seriem, quia nondum ad certitudinis agnitionem percepimus, hinc plura referre superse-demus. Unum tantum, quod scimus, loquimur, et quod scitu necessarium est, non occultamus, quod corpus ejusdem Beati ab his, qui mortem passionis evaserant, ea, qua poterant, veneratione curatum, et beato Burchardo per longa maris terrarumque spatia delatum cum maximo cleri populique tripudio susceptum, juxta scripta [in] beati Andreae Apostoli basilica condigna est reverentia reconditum.

35 Lucebat inter hæc et post hæc sine intermissione lux tantæ lucernæ ardentis fide et dilectione, lucentis verbo et actione nec poterat abscondi super candelabrum pontificalis honoris posita lampas Salvatoris igne flammata : unde quamplures undique confluebant ad tanti Doctoris audientiam diversi sexus atque conditionis, fontem vitæ quæque sitiens anima. E quibus vir illustrissimus nomine Gumbertus, universa morum ac nobilitatis honestate præclarus, ejus est contubernio conjunctus, quatenus illius convictu atque alloquio, ceu quibusdam medicaminibus, a seculari fastus tumore mollitus, quandoque summæ philosophiæ, quæ, est mundi contemptus, apprehendere posset ascensus h. Verum quia, qui cum sapientibus graditur, sapiens erit, sicut e contrario amicus stulti efficietur similis ei, non multo post prædia sua, quibus * hac in regione degentibus abundabat, in S. Kiliani proprietatem delegavit, moxque, depositis armis, seculo renunciavit ; sicque nudus nudam crucem suam bajulans post Christum, cœpit Burchardum nullatenus deserere. Hæc sunt autem possessiones quibus episcopium Wirzburgense large ditavit, Eltmoim i, Onoltesbach, k utrumque cum suis redditibus et appenditiis, quorum prius, cum olim castellum fuisset munitissimum, modo magnificentiam ipsis tantum ruinis declarat. Sequens vero, quod nunc præpositura canonicorum est, olim abbatiam non ignobilem fuisse, huc usque a majoribus per multas jam generationes hæreditatum testimonium illius provinciæ non celat l.

36 Porro prædictus senior Gumbertus ex tunc perfectissimi semper adhærens vestigiis Magistri bonis initiis suæ conversationis adeo laudabiles adjunxit successus, ut semper ejus conversionem cunctorum sonarent ora. Ubique hæc mutatio dexteræ Excelsi. Nempe multorum ad ipsius provocabantur imitationem corda in tantum, ut ex illo tempore plurimis donariis et oblationibus fidelium Herbpolitana m ditari non cessaret ecclesia, donec jam ex minima et pauperula facta est per gratiam magna et ampla respublica ; nondumque crescere desistit copia rerum, crescente nimirum numero fidelium. Cujus profectui videtur illud Apostolicum non inconvenienter aptari : Kylianus plantavit, Burchardus rigavit, Christus autem incrementum dedit n. Sed enim vir idem egregius Gumbertus [ut] olim in secularium dignitatum fastibus se probaverat strenuum, ita post conversionem in spirituali conversatione nulli se passus est inter beati Burchardi sequaces haberi secundum ; ejus formam semper indeclinabiliter intendens illud Evangelicum ruminebat frequentius « Perfectus omnis erit, si sit sicut magister ejus » o. Hic etiam post presentis vitæ cursum bene in Christi famulatu consummatum juxta beati Burchardi promissionem in eodem monasterio, quod Christi condonaverat ecclesiæ, possidet sepulchrum, ibi nonnumquam, ipso interpellante, concessa manifestant beneficia, quantum sibi profuerit, beati Burchardi secutum fuisse monita.

37 Hæc itaque, licet pauca, de multis beati Burchardi virtutibus et doctrinis et exemplis juxta facultatem pauperis insignioli nostri dicta sufficiant, quæ decerpta quidem a nonnullis antiquiorum relationibus, satis simpliciter exaratis p nostras in manus devenerant. Cæterum si quis cuncta meritorum illius insignia scriptis condignis annotare temptaverit, procul dubio temporis aut ingenii defunctum materiei superabundans copia parabit. Quapropter qualiter, post prolongatam incolatus sui peregrinationem jam emeritus miles vel cervus umbram desiderans, de corpore mortis hujus liberatus, in gaudium Domini sui pro bene lucrato talento sit introductus, lassabundum nichilominus stilum ad id jam convertamus. Igitur, gloriosus antistes Domini Burchardus, postquam in vinea Domini pondus diei et æstus longanimitate patientia, fide firma, spe certa, caritate ferventissima jam a mane puerilis ætatis usque ad vesperam pene decrepitæ senectutis portaverat, ut de B. Martino dicitur, carnis fatiscens artubus, nec minus vigore valens spiritus, quo propinquius dissolutionem carnis suæ imminere prævidebat, eo * sibi commissis ovibus luporum incursiones formidabat, frequenter illud Apostoli proloquens ad discipulos suos : « Dissolvi cupio, et esse cum Christo » : q multo enim melius ; manere autem in carne necessarium propter vos. Tandem cum senioribus atque magnatibus ecclesiæ suæ consilium, quatenus per se, dum adhuc viveret, si fieri posset, successorem sibi provideret, Christi plebi satis idoneum.

D
ad vitæ sanctimoniam adducit,

m

n

E

o

CAPUT XI.
senio fractus,

p

F

* supple : magis

q

* supple : inii.

A 38 Mox mœror et luctus de vicina, quasi jam præsentem, patris orbitate corda simul et ora cunctorum, ut facile creditur, implevit. Ipse vero licet * a fletu compescens nichilominus flevit. Compassio quippe mutæ dilectionis hoc habet proprium, ut in hujusmodi negotio faciat utrumque suum. Consilio tamen et consultu illorum misit quemdam Liutfridum comitem ad imperatorem Karolum, rursumque alios de clero suo ad Lullum metropolitanum tam verbis quam litteris id agentes, quo Megingaudus, per omnia vir laudabilis, ægrotanti, jamjamque deficienti præsuli Burchardo in cathedra Wirzburgensi subrogaretur, ne forte, decedente pastore, novellus Christi grex ex improvise rugientis leonis incursione acrius disturbaretur. Legatione peracta, missi redeunt utriusque consensum deferentes tam regis, et principum, quam archiepiscopi ceterorumque coepiscoporum, in quorum præsentiam convocatis ad urbem Wirzburg universo clero et populo, beatus Burchardus in medio positus, prout imbecillitas ipsa permisit, hujusmodi circumstantes affatur alloquio: Karissimi fratres et filii, audite nunc et intelligite novissimum Patris vestri sermonem, intellectumque tenaci cordium vestrorum commendate memoriæ decrepiti Pastoris vestri clamorem. Scriptum est: « Omnia quæcumque voluit Dominus, fecit *r* »; et rursum: « A progenie in progenies fecit misericordiam Dominus *s*. » Voluit Dominus per gratiam et fecit per potentiam, ut ab idolorum cultura, qua patres vestri fuerant irretiti, liberaremini, et in libertatem filiorum Dei per fidem Christi, sicut impræsentiarum cernere est, connumeremini. Fecit vero hoc a progenie in progenies primo per beatum Kilianum a Scotia huc in Franciam *t*, dehinc per magistrum nostrum Bonifacium ab Anglia nichilominus ad vos et ad omnem Germaniam, postremo tamquam abortivum ad vestram me destinavit audientiam, nequaquam dedignatus per tantillum servum suum vobis intimare voluntatem suam.

C 39 Ex tunc usque nunc, ut nostis « Non subterfugi, quo minus annunciebam omnem voluntatem Dei vobis *u* ». Nunc ergo, filioli mei, quos cum Apostolo Paulo iterum parturio, donec formetur Christus in vobis, tales vos fide et opere exhibete, ne sine causa laboraverim in vobis. Ad hæc si quis vestrum habuerit querelam, hanc in medium ista [hora] proferre non differat, omnem sine mora recepturus justitiam. En ego, in hac peregrinatione, quam pro Christo susceperam, longo confectus senio vobis, o viscera mea, præesse ulterius non valeo; verum post modicum viam ingrediar universæ carnis, mercedem sperans a bono Patre-familias qualiscumque meæ servitutis. Quapropter ut pater fidus fidelibus filiis fidelissimum et utile consilium do, id ipsum quoque ut recipiatis, admonendo rogo, rogansque fideliter admoneo, quatenus unum de fratribus et commilitonibus nostris per Spiritum Sanctum concordî caritatis affectu vobis electum meæ prælationis et magistrerii faciatis obtinere

locum, ne forte, me repente subtracto, ipsam sedis hujus ad læsionem proteletur vacatio, sive, quod periculosius est, per extraneum et minus idoneum fiat ejus occupatio. Ad hæc dicta cunctorum unanimiter acclamat vox populorum, numquam ab illo quemquam fuisse læcessitum vel injuriatum, quin potius omnem animam tristem [per] ipsius consolationem semper ab angore fuise relevatam, sicuti errantem ad viam veritatis reductam. De subrogatione tamen alterius episcopi, quam præmonuerat, sola magnatum et qui sanioris erant consilii responsio talis erat: Quandoquidem, inquit, Pater amantissime, lex jam carnis exigit, nos tuo jocundissimo destitui regimine, nequaquam id nostræ electionis, quin potius tuæ provisionis esse perpendumus, immo per inhabitantem in te spiritum Dei disponi quam intime flagitamus, quemadmodum populo Dei, quem tot annis ad promissæ æternæ hæreditatis patriam deduxeras, ductor nunc alter substituatur idoneus.

40-Mox Pastor egregius piis ovium Christi desideriis delectatus, nec minus in fletum cunctis prorumpentibus, ipse conlacrimatus, tandem virum per omnia probabilem Megingaudum produxit in medium, suoque, totius etiam cleri circumstantis testimonio comprobavit eum episcopatu dignissimum. Aderant legati præscripti cum litteris regis *x* et principum, nec non et Moguntini metropolitani Lulli confirmantes in omnibus electionem Megingaudi *y*. Confestim acclamante clero simul et populo, beatus Burchardus episcopatus Wirzburgensis sedem sæpedito Megingaudus sub testificatione Christi et ecclesiæ rite commendavit, atque cartas regalium traditionum sive privilegiorum sedis Apostolicæ cum cuncta episcopii rerum investitura coram omnibus ipsi præsentavit, sicque illum more ecclesiastico, maximaque cum devotione, nec non universi, qui convenerant, cleri populique favore venerabiliter intronizavit; et ne quis hoc factum quasi minus canonicum forte reprehendat, meminerit, Apostolorum principem suæ cathedræ propriis manibus Clementem imposuisse, Lullum quoque, qui tunc temporis Moguntinam tenuit sedem, viventi adhuc archiepiscopo et magistro suo Bonifacio subrogatum fuisse.

41 His itaque transactis, beatus Burchardus omnem monachorum catervam, per quos in illo tempore pene cuncta ecclesiastica administrabantur irreprensibiliter officia, clericorum quoque ac laicorum diversæ conditionis, sexus et ætatis turbam paterna corroboravit admonitione, divinaque consignavit benedictione. Post hæc, assumptis sex tantum ex omnium multitudine discipulorum suorum monachis navim ascendit; codices etiam, quos vel ipse conscripserat, vel undecumque conquisierat, secum deportari fecit *z*; atque inde per decursum fluminis ad castellum, quod Hohenburg *aa* dicitur, navigio proficiscitur, ibique, quamdiu supervixit, in contemplatione divina, vigiliis scilicet, jejuniis et orationibus insistens una cum prædictis fratribus

continue

AUCTORE
EGILWARDO.**E**
Megingaudus,*x**y***F**CAPUT XII.
Michelstadium cogitans,*z**aa*

AUCTORE
EGILWARDO.
bb

cc

* supple
successerat

B

dd

ee

ff

anno 791 mor-
ritur Hohen-
burgi,

C

gg

continue morabatur. Est autem viculus quidam, Michelstat bb nominatus, quem eidem Dei Sacerdoti quondam in proprietatem tradiderat pro remedio animæ suæ frater Pipini Karlomani cc : illuc se transferre atque monasticam illic congregationem instituere proposuerat, ibique præsentis vitæ terminum prestolari Pater sanctissimus ; sed, disponente prædestinatione divina, prævenit humanæ deliberationis vota communis hereditariæ mortalitatis occasus. Nam non multo post, quam in prædicto castello una cum his, qui secum jam post multos activæ vitæ sudores optimam partem elegerant, * solito gravius illū corporis incommodum invadebat, sicque de die in diem, exteriori deficiente, cœpit interior homo ad id, quod diu suspirabat, braviū percipiendum renovari ; donec, ut sibi longe ante Spiritus Sanctus revelaverat, ultra cum Christo mansurus mereretur feliciter dissolvi : qua utique positus in agonia per totum tempus ipsius ægritudinis tardantem et, ut sibi videbatur, migrare recusantem animam Psalmigraphi consolabatur et hortabatur Canticis : " Quare tristis es, inquit, anima mea, et quare conturbas me ? Spera in Deo, quia adhuc confitebor ei, salutare vultus mei et Deus meus. " dd Rursumque conversus ad Christum : " Sicut cervus desiderat, inquit, ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus meus. " Sitivit anima mea ad fontem vivum : quando veniam et apparebo ante faciem Dei ? " ee Et illud : " Quam dilecta tabernacula tua, Domine virtutum ! Concupiscit et deficit anima mea in atria Domini. Cor meum et caro mea exultaverunt in Deum vivum " ff.

42 Cumque sic oranti, psallenti, gratiasque in infirmitatibus agenti, sæpe etiam fratres peregrinos discipulos suos confortanti languor per singulas horas ingravescere non cessaret, ipse vicinum suæ transmigrationis iter tam Viatico Dominicorum Sacramentorum, quam universis officiis, quæ religio deposcit vel præstat, Christianæ fidei, spei, caritatis sollertia provida præmunivit, atque per hæc omnia commendatum in manus Domini spiritum exhalavit. Quadraginta quippe per annos in vinea Domini Sabaoth pondus diei et æstus fidelis servus et laborator indefessus portaverat, ideo sempiternæ remunerationis semper intendens bravio, non immerito e carnis gratulabundus educitur ergastulo, et quia super pauca semper fuerat fidelis, jam supra multa constituendus in gaudium Domini sui comitibus educitur angelicis quarto Nonas Februarii, recipiens nimirum e bono Patre-familias mercedem laboris sui, ea videlicet die lucidissimam ingressus mansionem, quo beata Dei Genitrix in templo Domini cum nostræ carnis substantia lucis præsentavit auctorem. Obiit autem anno Incarnationis Domini DCLXXXI ; post acceptum vero pontificatum, anno, ut diximus, quadagesimo gg.

43 Igitur Megingaudus episcopus pretiosum dilectissimi Magistri corpus omni, qua valuit,

veneratione curavit, atque confluentibus undique fidelium turmis, quæ prorsus integro filiorum affectu lamentabantur sanctissimi et unice dilecti decessu Patris, maximo cum comitatu et veneratione condigna in civitatem suæ sedis Wirzburg deportavit. Hic pene totius provinciæ populus occurrit, hic tota nobilitas cum plebe Pastorem suum, non ut olim lætitiæ cantu, sed amaro nimis ejulatu suscipiunt ; sicque venerabilibus veneranter exequiis intersunt, donec honore competenti sanctum corpus juxta Martyrum Kiliani Sociorumque ejus Reliquias sepultum conspiciunt. Hoc denique loco Dominus sæpenumero plena fide se quærentibus per sanitatum declarat miracula, quantum eorumdem Electorum suorum apud se valeant merita, dum illos ne hic quidem glorificari desinit, quos jam in æterna secum gloria collocavit.

44 Glorificemus et nos atque laudemus Deum gloriosum in Sanctis suis : illos autem in ipsius donis et beneficiis, qui reddidit eis gratiam pro gratia, pro meritis, quæ concesserat, promissa præmia. Insuper ingentes Salvatori nostro gratias agamus sine intermissione recolentes, quantum illi pro gratuita redemptione nostræ debeamus, qui præter innumeras misericordiarum suarum beneficentias etiam de terra longinqua ipsum, de quo textum præsentem contexuimus, Virum voluntatis suæ ob dispensandum nostræ salutis effectum vocavit, ac per ipsius ministerium nos, qui aliquando non populus, nec genus ejus eramus, in filios sibimet adoptavit ; postremo tam fidelem, tam prudentem eumdem Servum suum ad Superos, id est, in gaudium Domini sui translatum ultra sibi præsentem nobis constituit patronum, quatenus hujus ecclesiæ filii tam præsentibus, quam posteris meritis ipsius et precibus in perpetua Christi fide roborentur et actione probabili, cujus doctrinis et exemplis ad eandem sumus fidem informati Jesu Christi Domini nostri, cujus Deitatis æternitas cum coæterno Deo Patre, Sanctoque amborum coæterno Spiritu manet ineffabilis et unica ante omnia et per omnia tempora : regit etiam et gubernat infinita seculorum secula. Amen.

ANNOTATA.

a Psalm. 84 v. 9.

b Epistolæ II ad Timoth. cap. 2 v. 3.

c Minus verosimile est S. Burchardum in cathedrali templo monachos, in solitudine autem instituisse canonicos : hinc non dubitat Mabillonius in Annotatis in S. Burchardi Vitam, quin utrobique monachos constituerit. Successerant jam diu Egilwardi ætate monachis canonici : primum itaque fuit, ut S. Andreae monasterium a canonicis inde ab Irminæ discessu inhabitatum fuisse, quamvis perpetuam crederent.

d Relicto ob incommoditatem supra num. 30 descriptam Wirzburgensi castro : condere itaque

id

D unde Wirzburgum rotatum ejus corpus a Megingaudo juxta S. Kilianum Sociosque sepelitur.

Auctoris ad Wirzburgenses parastensis. E

F

A id monasterium verosimiliter cœperit eo circiter tempore, quo templum cathedrale saezum moliri cœpit, id est anno 746 aut 747.

e Hanc ob causam, quæ hic Egilwardus de S. Magno narraturus est, suppressit Surius; Suri editionem secutus est Mabillonius.

f Quærit Mabillonius, qui Acta S. Burchardi ex Surio recudit, et Egilwardi narrationem non vidit, quis fuerit ille Magnus martyr? Quæsito, quæ proximo numero sequuntur, faciunt satis.

g Sub annum forte 746. Vide Commentarii prævii num. 29.

h Numeratur inter Sanctos, coliturque die xv Julii, ad quem Acto ejus illustrata sunt tom. IV hujus mensis.

i Nunc oppidum in Wirceburgensi diœcesi, Eltman dictum, ad Mœnum.

k Anspachium vulgo Anspach; caput hodie Marchionatus ejus nominis regi Borussiae parentis, et inter ditones episcoporum Herbipolensis et Eystettensis siti: verum locus ille serius sub Bernwelfo ex permutatione ecclesiae Wirceburgensi accessit ex num. 32 et sequenti Commentarii prævii.

l Cœnobii S. Gumberti meminit diploma Conradi regis datum anno 911, apud Eckhartum tom. 2 pag. 899:

m Aut hæc interpolatio est, aut falsa, quam Mabillonius in Appendice ad Vitam S. Burchardi exhibet, Nota, qua Joannes Gallicus scholasticus Herbipolensis, nomen hoc composuisse dicitur.

n Ex epistola I ad Cor. cap. 3. v. 6.

o Lucæ cap. 6. v. 40.

p Videtur hic indicare Vitam primam.

q Epistolæ ad Philip. cap. 1 v. 23.

r Psalm. 113 v. 3.

s Lucæ cap. 1 v. 50.

t Orientalem, seu Franconiam.

u Act. cap. 20 v. 27.

x Caroli Magni, ut censuit Egilwardus; verius Pippini.

y Egilwardum hic erroris arguit Eckhartus, Megingaudum non a Lullo, sed a Bonifacio Wirceburgensibus infulis decoratum contendens tum ex Liudgero in Vita S. Gregorii Trajectensis abbatis, tum ex Megingaudi, quod hodieque in crypta S. Kiliani visitur, epitaphio. Liudgerus quidem Megingaudum S. Bonifacio cooperatorem fuisse, ac civitatem suam (Herbipolim) instar Luciferi mane orientis illustrasse scribit; at a Bonifacio ordinatum fuisse, ex Wandelberto num. 37 dictum est confirmatque Megingaudi antiquum, quod in crypta S. Kiliani visitur, epitaphium, sarcophago ejus anno 1171 in angulo obscuro ecclesiae Novi-Monasterii invento, inscriptum, quod sic habet:

Præsulis hic tegitur famosi cespite corpus

Terram terra tenet spiritus astra petit;

Magingodus in hac antistes sorte secundus

Exstitit atque pio promptus in officio.

..... quondam Bonifacius arcis honorem

Perdixit sacro constituitque gradu.

Vixit in hoc mundo castus sine crimine vates

Mortuus in Christo præmia capit ovans.

z Exstant in bibliotheca ecclesiae cathedralis Wirceburgensis varii codices characteribus Anglo-Saxonis scripti, quos partim collegisse, partim exarasse S. Burchardus creditur: continent illi canonum collectiones, homilias varias, Patrumque tractatus aliquot. Ex sancti Burchardi Homeliarum Codice Homeliam III ex magna parte, XX vero et XXIII integras ad calcem Tom. I Eckhartus edidit, e quibus ingentem S. Burchardi reliquias paganismi, sacrilegasque superstitiones extirpandi curam facile colligas.

aa Vide Annotata ad litteram u Cap. II.

bb Vide litteram s ibidem.

cc Vide litteram t ibidem.

dd Psalm. 41 v. 6.

ee Psalm. 41 v. 1 et 2.

ff Psalm. 83 v. 1 et 2.

gg Imo anno Christi 754 episcopatus sui 13.

AUCTORE
EGILWARDO.

PROLOGUS AD CAPUT IV.

A spirando præveniente, cooperando comitante, perficiendoque subsequente nos gratia Dei, quo omne datum optimum et omne donum perfectum est, jam beati protohierarchi nostri Burchardi præconia pro possibilitate nostra digessimus ea tantum, quæ cunctis hæc legere non dedignantibus tam ad instrumentum credulitatis perfectæque renuntiationis, quam ad exemplum bonæ actionis, summæque contemplationis, ac veræ prædicationis cum integritate geminæ dilectionis generaliter sufficere non ambigimus. Nunc vero, quandoquidem id tuæ, Pater, placet almitati, duobus his libellis, qui jam dicta continentes negotia, præcedunt, addamus et tertium, cujus nimirum sit intentio simul et utilitas tam illius translationem, quam vestri monasterii, quod ab ipso primo fundatum, postea vero per sacri corporis ejus presentiam sufficienter est nobilitatum, præteritum simul et præsentem posteris notificare statum. Igitur post sepulturam ejusdem sanctissimi Patris, quæ sicuti præscriptum est, Sanctorum Martyrum reliquiis contigua fuit, multis miraculis Dominus tam beati Burchardi, quam eorumdem Martyrum merita magnifice declaravit, et ideo frequens ibidem fit populî confluentia, nunc sanitatis obtentu, nunc pro diversis necessitatibus quærentium suffragia, quæ tamen, quamvis ob incuriam vel negligentiam majorum descripta non reperiamus, veracibus tamen credita relationibus nequaquam difficile credimus. Quapropter, his intactis, ne forte, sicut hac in re fieri solet, sponte detractoribus nostris ora recludamus, ad ea potissime, quæ nostris gesta sunt, vel geruntur temporibus ad reliquias sanctissimi patroni nostri Burchardi stilum competentî narrationis ordine convertamus.

LIB. III.

Hactenus dictis, quædam se, maxime vero S. Burchardi translationem addere, abbas sut jussu profectur auctor.

F

Caput

AUCTORE
EGLWARDO.

CAPUT IV.

*Sancti Burchardi successorum aliquot
enumeratio, et Reliquiarum ad S.
Andreas monasterium per Hugonem
Wirceburgensem facta translatio.*

CAPUT I.

*Successit
Sancto Me-
gingaudus,
qui sibi
Bernwelfum
substituit,*

a

b

B

Igitur post beati Burchardi decessum Megingaudus, vir, ut præmissum est, per omnia laudabilis, episcopatum Wirziburgensem, catholicis et orthodoxis semper intendens instituit, rexit annis quindecim a. Hic itaque beatorum Bonifacii, Burchardi, Lulli, ceterorumque, quos huc de Anglia divinus amor adduxerat, comperegrinus et compatriota, nec non professione monachus sicut et illi, b nullatenus mutans vel inficiens rigorem propositi, semper irreprehensibiliter verbis et exemplis mirifice pollens, gubernacula tenebat pontificalis officii. Unde tam secularibus, quam ecclesiasticis cunctisque, qui se noverant, personis, amori simul fuerat et honori. Tandem senio jam imbecillior effectus, insuper etiam ad incrementum fortasse meritorum agrotare se vehementius sensit, moxque reminiscens exemplum Prædecessoris et Magistri sui, missis legatis tam ad principes regni, quam Sacerdotes ecclesiarum, consensu atque consilio cunctorum quemdam de suis clericis nomine Bernwelfum, sibi in præsulatu subrogavit, cooperantibus sibi in eadem ordinatione Lullo Metropolitano et Willibaldo, Eichstatensi episcopo coram universo ipsius ecclesie clero et populo: sicque rebus et possessionibus, mobilibus scilicet et immobilibus, quæ ad episcopium pertinebant, eidem successori suo relictis, ipse cum paucis ad locum secretum, a quodam Hatone sibi traditum commigravit.

*C
magistro in-
gratum et
infestum mo-
nachis.*

c

d

47 Remanserunt autem apud monasterium Sancti Kiliani plusquam quinquaginta, ut alibi legimus, fratres, quos etiam non multo post Bernwelf cum injuriis expulsos ad magistrum suum Megingaudum navigare coegit. Adhæc beatum virum idem Bernwelf multis inclamationibus vexavit pro diversis suppellectilibus, quas Christi confessor Burchardus in vestitu sacerdotali, sive codicibus, nonnullisque rebus familiaribus reliquerat, cujus tamen disceptationis modum et finem si quis scire voluerit, a quodam monacho, qui tunc intererat, conscriptum reperire poterit. Tantam denique, tamque diutinam inquietudinem patri quondam et magistro suo subrogatus episcopus inflixit, ut tædio affectus, sese suosque discipulos, ipsum quoque locum, qui tunc Rorinlacha (Niwenstat) postea vero Nuvenstat dictus est, Karoli regis patrocinio committeret, et ejus adjutorio monasterium ibidem a se suisque monachis inhabitandum institueret, c ubi dum aliquamdiu mirabiliter ac religiose sub sacratissimi imperatoris d alis ab omni seculari molestia con-

versarentur illasi, utpotetam Deo placentes, quam hominibus, ingressus est viam universæ carnis Megingaudus episcopus, bonis operibus plenus, æternæ remunerationis bravium recepturus. e Cujus discipuli Waltricum de suis mox abbatem elegerunt; ipsum quoque jussu piissimi Karoli ad palatium deferentes ejus auctoritate, juxta quod Megingaudus promiserat, confirmarunt.

48 Inter hæc redit ad memoriam, quod silentio præterire nullatenus possum, ob vitandum tamen proximorum scandalum tuæ dilectioni, quod dico, sit in aurem dictum. Ex tota præsentis opusculi serie colligi valet, immo ipsa, quam litteris utcumque tradidimus, historia, luce clariori veritate subnixa, constanter edocet, Sanctorum prædicatorum Kiliani, Burchardi sociorumque eorum instantia Franciam Orientalem Christo conquistam; Germaniam pene universam Magni Bonifacii doctrina in manu veritatis et salutis directam, Alemanniam Galli, Burgundiam Columbani, Bavariam Corbiniani, nec non Ruberti vel Emmerrami fructificatas seminariis, quos universos, paucissimis exceptis, universali ecclesie monachicæ professionis atque schematis commendavit sanctitas, et quo per mundi contemptum in cœlesti theoria facti sunt sublimiores, eo sacerdotali officio digniores, et in prædicationis ministerio apud homines habebantur aptiores. Cum hæc ita sint, immo quia ita esse nemo ambigit, miror, qua fronte quidam monachis sacerdotibus quælibet ecclesiastica officia interdicerere præsumant, si tamen eo ordine, quo prædiximus, per officia regenerationis ab iisdem prædicatoribus initiata semet ecclesie filios esse non abnegant.

49 Hi tamen ne nos partis nostræ quasi temerarios defensores acrius impugnare præsumant, Magni Gregorii decretum contra idem schisma promulgatum, nec non Bonifacii, qui quartus ab ipso sedem Apostolicam gubernabat, in id ipsum consentientem sententiam relegant. Ait enim beatus Gregorius inter cetera: « Videtur nobis, qui sua pro Deo relinquunt, et a passione et a morte, cujus [ejus] sumunt exordia mutata conversationis, dignius liceat baptizare, communionem dare, penitentiam imponere, peccata solvere. » Et post pauca: « Censemus ergo monachos prædicare, baptizare, communicare, penitentes solvere juxta constituta trecentorum decem et octo Patrum. » Item prædictus Bonifacius de eadem re: « Sunt, inquit, nonnulli stulti dogmatis, magis zelo amaritudinis, quam dilectionis inflammati, asserentes monachos, quia mundo mortui sunt et Deo vivunt, sacerdotali officio indignos, neque penitentiam, aut Christianitatem seu absolutio-

D

e

*quos sacer-
dotalibus
ministeriis*

E

*aptos dignos-
que auctor
probat;*

F

f

coram

A coram oculis nostris vestigia patrum nostrorum delere, vel laqueos pedibus nostris abscondere moluntur, licet multo plures abundant Patrum sententiæ, quæ hujusmodi repugnent invidiæ, libet ad omnia stylum reflectere.

CAPUT III.

Bost Bernwelfum, Lintrigum, etc. Hugo fit Wirzburgensis episcopus, qui, in instauratum S. Andreae monasterium ac Benedictinis datum.

g

50 Post successorem beati Burchardi Megingaudum Bernwelf cathedram Wirzburgensem tenuit annis septem: homo, ut aiunt, præ ceteris monachicæ religioni multum infestus, quod et colligi potest a superioribus. Post hunc Lintrigus annis tribus, mensibus quinque. Post hunc Egilwardus annis sex, mense uno, diebus viginti tribus: post hunc Wolffgerus annis viginti duobus, mensibus sex: post hunc Humbertus annis decem, mensibus tribus, diebus octo g: post hunc Arn annis triginta sex, mensibus sex, diebus duodecim: post hunc Rudolfus annis decem et septem, diebus tribus: post hunc Diedo annis viginti quatuor, mensibus duobus, diebus quatuordecim: post hunc Burchardus annis novem, mensibus tribus, diebus viginti tribus: post hunc Boppo annis viginti, mensibus decem, diebus quatuordecim: post hunc Poppo annis viginti tribus, mensibus quatuor, diebus viginti et uno: post hunc Hugo annis sex, mensibus septem, diebus viginti et uno. Hic cum cunctis esset acceptus et ad pontificalem infulam per omnia dignissimus, de reddenda villicationis suæ ratione momentis omnibus erat sollicitus: unde inter cetera perspicuus, monasteriolum, quod in honore beati Andreae Apostoli, Sanctique Magni Martyris a beato Burchardo consecratum in superiori Libello descripsimus, h ab omni religionis studio pene defecisse scilicet tam prælatorum negligentia, quam subditorum insolentia, indeque, quod justo Dei iudicio consequens videbatur, victus atque vestitus necessaria ipsis paucis, qui remanserant, deesse, divina instinctus providentia, monachicæ institutionis illic fratres congregavit, atque locum eundem, cunctaque illuc pertinentia, honori non solum, ut prius, Andreae Apostoli, sed et eximii Confessoris Christi Burchardi, primi fundatoris, delegare constituit.

C

S. Burchardi reliquias

51 Electo denique ad hujusmodi negotium competenti tempore anni, convocatis undique tam principibus vicinis, quam ipsis ecclesiæ suæ capitaneis, cuncto quoque clero atque, populo præmeditationis suæ coram omnibus intentionem exposuit, et quia hoc ipsum, quod proposuerat, per summum sedis Apostolicæ Pontificem, qui tunc temporis Benedictus i vocabatur, sibi concessum, neque Romani imperatoris k ad hoc consensus deesset, enarravit, consentientibus cunctis et intentionem ejus devotam laude digna prosequentibus triduanum statim jejunium indixit, ipsoque peracto, cum ingenti fidelium multitudine ad tumbam beati Confessoris Christi Burchardi devotis laudibus personante, processit. Deinde levatum digna reverentia corpus sanctissimum ad supra memoratum reverenter transtulit monasterium l. Reconditis igitur ibidem, ut decuit, venerabiliter venerandis Reliquiis, præfatus pontifex Hugo locum eundem

i

k

l

Tomus VI Octobris.

decimis ac terminis, quantumcumque valuit, dilatavit, prædiis atque redditibus, libris atque utensilibus copiose ditavit.

AUCTORE
EGILWARDO.

52 Monasterium autem ipsum ex illo die tam beati Burchardi, Christi Confessoris, quam beati Andreae Apostoli patrocinio regendum, tuendum atque cognominandum instituit. Deinde cum consilio et consensu cleri sui decrevit atque banno pontificalis auctoritatis confirmavit, ut deinceps quinta feria celebretur solemnitas ejusdem Translationis; præcedentibus vero tribus diebus, secunda, tertia, quarta feria per totum episcopium ab esu carniū absterneatur m; synodus etiam ab episcopo cum omni clero habeatur, sicque finito concilio, a singulis parochianis cera duorum nummorum pretii ad easdem Reliquias offeratur. Corpus vero S. Martyris Andreae sive Magni, cujus supra mentionem fecimus, venerabilis episcopus Hugo ab eodem monasterio, quo illud Sanctus Burchardus condiderat, in civitatem transtulit et consocians Sanctorum Martyrum Kiliani Sociorumque Reliquiis festum illi famulatum annuatim exhiberi constituit. Ex hoc tempore monasterium Sancti Burchardi corporis præsentia beatificatum, ipsiusque vocabulo specialius agnominatum, prædiis, ædificiis atque denariis cœpit amplificari, et tam ab urbanis, quam a comprovincialibus amari simul et honorari: adeo ut nonnulli seculo renunciantes seipsos cum rebus suis ibidem Deo offerrent; nonnulli etiam filios suos cum oblatione Domino offerentes sub regulari disciplina Christo deservituros illic manciparent.

solemniter
intulit, id-
que S. Bur-
chardi etiam
dici voluit.

m

E

53 Hæc sunt, quæ de vita, conversatione, vel obitu, sive translatione Sancti patroni nostri Burchardi per veridicam præcedentium patrum relationem, sive per exemplaria diversa investigare atque colligere pro modulo ingenioli nostri satagemus. Ceterum si quis ex his inepta corrigere, vel apta superaddere voluerit, simplici de corde libenter annuimus. Insuper miracula, quibus Dominus Electi sui merita sæpenumero dignabatur vel dignatur declarare, hos, qui semper sanctissimi corporis ejus excubias observant, huc rogamus annotare. Sic nimirum, sic in memoria æterna erit justus; sic [in] justis suis semper laudabilis et gloriosus laudatur et glorificatur Dominus noster Jesus Christus. Amen.

Epilogus
auctoris.

F

ANNOTATA.

a Egilwardus ut S. Burchardi episcopatum plus quam par erat, protraxit, ita Megingaudi nimium contrahit.

b Utrumque monachum fuisse negat Eckhartus lib. 24 num. 57: Burchardum, quia cœnobium canonicorum instituit et sub finem vitæ apud eos se recepit: Megingaudum vero, quia in Fragmento synodi Attiniacensis, quod num. 56 exhibet, inter episcopos non monachos numeratur: admittit lib. 24 num. 227, abdicato illum episcopatu ad S. Be-

A *nedicti castra transiisse. Sed unde habet Eckhartus, Egilwardum, dum canonicis S. Andreae cenobium ab ipso sui exordio fuisse datum ait, lapsum non fuisse in errorem, quod alibi non raro fit? Dein quid obstat, quo minus Burchardus, licet Benedictinus, constitutis in cathedrali ecclesia, qui ministeria illic sacra obirent, monachis, etiam alibi canonicos instituerit, ad eosque sub vitæ finem se receperit, locumque incoluerit, magis quietum, neque ineptum, unde diocesim suam commode regeret? Denique fatetur Eckhartus lib. 23 num. 143, Burchardum, substituto sibi Megingauto, sex monachis discipulis suis assumptis, Hohenburgum discessisse, inde Michelstadium iturum, ibique monachorum congregationem, si comes vita fuisset, instituturum. An non id æque indicio est, idem vitæ genus tam Burchardo, quam monachis istis fuisse? Attiniacensis synodus conflata fuit ex episcopis (comprehensis hoc nomine non tantum episcopis civitatum, sed etiam episcopis, qui ab abbatibus electi, a diocesanis vero episcopis consecrati, ex singulari privilegio episcopalia in monasteriis obibant munia) et abbatibus; abbatum vero alii erant episcopi simul et abbates, alii abbates tantum: hinc enim hæc in Fragmento verba: Abbates vero, qui non sunt episcopi, rogent episcopos (suos monasteriales) ut vice illorum ipsas triginta Missas expleant. Ex eo igitur quod in Fragmento legatur: Willibaldus episcopus de monasterio Achistadi, Willibaldum simul fuisse abbatem concludi potest; ex eo vero, quod ibidem legatur: Megingozus episcopus civit. Wuirciaburgo consequens quidem fit, eum, quo tempore synodus celebrabatur, episcopum simul et abbatem non fuisse; at hinc non sequitur, eum ante susceptum episcopatum ne monachum quidem fuisse.*

B *c Vulgo Neustat. quatuor milliariibus Herbipoli dissitum ad Mœnum fluvium.*

D *Imo adhuc regis, ut paulo ante Egilwardus dixit.*

E *Secundum Eckhartum, episcopatu cessit anno 785, secundum Egilwardum obiit aliquamdiu post.*

F *Erstat apud Labbeum tom. V Conciliorum col. 1607 Gregorii I Constitutum anno 601 pro monachis editum; at ibi non reperio citata ab Egilwardo verba: verum ibidem col. 1618 et sequenti Bonifacii IV decretum anno 610 editum, in quo, quæ hic Egilwardus adfert, sed conceptis subinde aliter verbis leguntur; postrema isthic decreti clausula sic se habet: Decertantes igitur monachice professionis presbyteros Sacerdotalis potentie arcere officio, omnimodo præcipimus, ut ab injuscemodi nefandis ausis reprimantur impostorum, quia quanto quisque celsior, tanto potentior.*

G *Post Humbertum recenset Surius Gotebaldum Attachii inferioris apud Bavaros abbatem, qui in codice Ms., quo usus fuit, æque ac in Ms. nostro desiderabatur.*

H *Supra num. 33 et sequenti.*

I *Hujus nominis VII, anno 984 die x Julii defunctus.*

K *Ottonis II, qui anno 983 mense Decembri obiit, nescio, an Ottonis III qui proxime Ottoni II successit.*

L *Sub annum 984.*

M *Triduana a carnibus abstinencia, feria secunda, tertia et quarta feriam quintam S. Burchardi translationi sacram præcedentibus deinceps servanda, indicta ab Hugone episcopo fuisse totidem verbis legitur apud Surium; at nihil de ea apud Mabillonium, licet ex Surio (non Canisio, quod num. 29 dictum est, nec nisi in Vita breviori locum habet) sancti Burchardi vitam ediderit: an interpolatum hic Egilwardum credidit?*

C

DE S. COSMA EPISCOPO CONFESSORE

MAJUMÆ IN PALÆSTINA

M. S.

SYLLOGE HISTORICA.

§ I. Sancti memoria in Fastis sacris: quædam de Vitæ Chronotaxi:
ejusdem Monachatus.

C. RCA ANNUM.
DCCCLXXXI

Civilitas
Majumæ
quædam no-
lita;

Majuma, cujus infulus Sanctus noster gestit, ad distinctionem trium aliarum ejusdem nominis, ac in eodem tractu sitarum urbium Majuma Gazæ appellatur, idemque Palæstinis sonat teste Lequieno in

suo Oriente Christiano Tom. III col. 622 ac portus seu navale Latinis, nec cum ipsa Gaza confundenda est, distat enim ab ea viginti circiter stadiis, et ad ostium fluvii Bosoris mari mediterraneo adjacet: modo autem, ut Ferrarius hodie habet in Ca-

talogo